

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta

Profilace časopisu České vězeňství

Diplomová práce

Autor práce: Bc. Ondřej Bílý

Vedoucí práce: PhDr. Jaroslav Hála

18.08.2008

The profile of the Czech Prison Service Journal

This thesis concerns prison service. In the theoretical part, there is a history and contemporary state of the execution of prison service in the Czech Republic and the Prison Service of the Czech Republic which is in charge of the execution. This part contains information about a transformation of the Czech prison system and the modern trends that exist in prison service. There is also information about the possibilities of public relation activities of the Prison Service of the Czech Republic. It highlights the crucial role of the media in public relations activities of these institutions and organisations. At the end of the theoretical part, there are descriptions of the projects regarding public relations that have already been implemented by the Prison Service of the Czech Republic.

The main aim of this diploma thesis is to monitor the development of The Journal of the Prison Service of the Czech Republic, the Czech Prison Service Journal, regarding its content and its formal or technical site. Quantitative research was used to reach the main aim, which involved the method of analysis of products, as well as the technique of content analysis. It was discovered during this research that the Journal has significantly changed its content structure of published articles and its graphic representation during the last fourteen years of its existence. Besides professional articles that have been published, the Journal concerns itself more and more with current events within the prison service. It appears to be the goal of this service is to create a truthful and positive image of the Prison Service of the Czech Republic.

The partial aim of the thesis was to find out, via questioning of public, whether the Czech Prison Service Journal is known outside the circle of employees of the Prison Service of the Czech Republic. Quantitative research was used to reach the partial aim, based upon a method of questioning people on the streets. This research proved that the Journal is unknown in the public.

To make the view of the Czech Prison Service Journal complex, a method of a qualitative research, questioning, the technique of semi-structured interviews, was used to find out the opinions of its readers. The readers not only demand professional

information from the Journal, but they also want practical experience from each of the penitentiaries and actual information about the Prison Service of the Czech Republic.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Profilace časopisu České vězeňství vypracoval samostatně, pouze s použitím pramenů literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě/úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Zdravotně sociální fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích.....

.....

Děkuji vedoucímu diplomové práce PhDr. Jaroslavu Hálovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

OBSAH

ÚVOD.....	7
1. SOUČASNÝ STAV.....	9
1.1 Historie českého vězeňství.....	9
1.1.1 Transformace systému českého vězeňství po roce 1989.....	11
1.2 Moderní vězeňství.....	12
1.3 Vězeňská služba České republiky.....	15
1.3.1 Výkon trestu odnětí svobody v České republice.....	17
1.3.2 Výkon vazby v České republice.....	19
1.4 Public relations.....	19
1.4.1 Historie public relations.....	20
1.4.2 Definice a cíle public relations.....	22
1.4.3 Public relations ve státním a soukromém sektoru.....	24
1.4.4 Úloha public relations při zvládání nestandardních situací.....	25
1.4.5 Veřejnost a veřejné mínění jako předmět public relations.....	27
1.4.6 Nástroje public relations.....	28
1.5 Masová média.....	30
1.5.1 Tištěná a elektronická média.....	31
1.5.2 Nová média a jejich potenciál v public relations.....	33
1.5.3 Informační agentury.....	34
1.5.4 Vliv médií.....	34
1.5.5 Komunikace se sdělovacími prostředky.....	36
1.6 Vztahy s veřejností a mediální politika Vězeňské služby České republiky.....	39
1.6.1 Prestiž Vězeňské služby České republiky.....	39
1.6.2 Mediální obraz českého vězeňství.....	42
1.7 Public relations Vězeňské služby České republiky.....	44
1.7.1 Tiskový mluvčí.....	46
1.7.2 Internetové stránky.....	47
1.7.3 Akce pro veřejnost.....	48
1.7.4 Mezinárodní spolupráce.....	50

1.7.5 Časopis České vězeňství.....	51
2. CÍLE PRÁCE A HYPOTÉZY.....	54
3. METODIKA.....	55
3.1 Obsahová analýza.....	55
3.1.1 Výběrový soubor obsahové analýzy.....	57
3.2 Dotazování na ulici.....	58
3.2.1 Výběrový soubor dotazování na ulici.....	59
3.3 Polostandardizovaný rozhovor.....	60
3.3.1 Výběrový soubor polostandardizovaných rozhovorů.....	61
4. VÝSLEDKY.....	63
4.1 Výsledky obsahové analýzy.....	63
4.2 Výsledky dotazování na ulici.....	90
4.3 Výsledky polostandardizovaných rozhovorů.....	95
5. DISKUSE.....	105
5.1 Diskuse obsahové analýzy.....	105
5.2 Diskuse dotazování na ulici.....	111
5.3 Diskuse polostandardizovaných rozhovorů.....	114
6. ZÁVĚR.....	121
7. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	123
8. KLÍČOVÁ SLOVA.....	134
9. PŘÍLOHY.....	135

ÚVOD

Vězeňství je již po mnoho století důležitou součástí společnosti. Bylo, je a určitě ještě nějaký čas zůstane součástí systému, který chrání jednotlivce i společnost před zločinem. Způsob, jakým tak činí, vychází z historických zkušeností, které jsou reflektovány a upravovány ve světle nových vědomostí, potřeb, trendů a platné legislativy. Vývoj společnosti se zásadně promítá do způsobu zacházení s vězněnými osobami a jejich materiálních podmínek, vězeňství nikdy nestojí stranou významných společenských změn. Proto je přirozené, že změna politického systému bývalé ČSSR v roce 1989 nastartovala i transformaci českého vězeňství.

Vězeňství v České republice se po padesátiletém útlumu způsobeném totalitními režimy, ve kterém se stalo hlavně brutálním represivním nástrojem politické moci, opět přibližuje vyspělým demokratickým zemím. Vyrovnalo se s náročným úkolem depolitizace, demilitarizace a decentralizace zastaralého vězeňského systému. A přitom se mu daří úspěšně začleňovat moderní penologické principy a přenášet do našich podmínek inspirace ze zahraničí.

České vězeňství tak přestává být zkosnatělým uzavřeným systémem zahaleným rouškou tajemství a stále více se otevírá svému okolí. Stává se moderním, dynamickým systémem, který je otevřený všem odůvodněným změnám a komunikuje s veřejností. Snaží se integrovat prvky moderního managementu a těžit ze spolupráce. Rozjíždí se koordinovaný proces práce s veřejností a budování dobrého jména Vězeňské služby České republiky jako nezbytného předpokladu kvalitní spolupráce s jednotlivci a nevládními organizacemi. Tato diplomová práce se zabývá právě jedním z možných prostředků public relations Vězeňské služby České republiky, časopisem České vězeňství.

První část práce si klade za cíl přinést komplexnější pohled na problematiku vězeňství. Zabývá se postupným historickým vývojem a zaměřuje se na principy moderního vězeňství, legislativní rámec, skutečný stav vězeňství v ČR a jeho problémy a inspirace ze zahraničí. Dále na koncepci rozvoje Českého vězeňství do budoucnosti, zvláště na vztahy s veřejností a mediální strategie Vězeňské služby ČR. Uvedené

informace se opírají o studium odborné literatury, aktuálních informací Vězeňské služby ČR a časopisu České vězeňství.

Druhá část práce na základě provedeného výzkumu představuje vývoj časopisu České vězeňství od roku 1992 do konce roku 2006. Popisuje vývoj tohoto časopisu po obsahové i formální stránce. Zohledňuje záměry redakce, čtenáře časopisu a témata, kterým byla v průběhu času věnována pozornost a reflektuje je v souvislosti s mediální strategií Vězeňské služby České republiky. V rámci výzkumu byla použita metoda analýzy produktů, technika obsahové analýzy a metoda dotazování, techniky polostandardizovaných rozhovorů a dotazování na ulici.

Autor práce směřuje svůj profesní zájem do oblasti sociální práce v trestní justici. Tato oblast se v České republice rychle rozvíjí, do praxe se zavádějí nové metody práce, hledají se nové cesty. Otevírá se tedy jedinečná šance zapojit se a podílet se na rozvoji zajímavého oboru. Zvolením tématu diplomové práce zabývající se vývojem časopisu České vězeňství získal autor možnost a čas důkladně se seznámit s jediným časopisem v ČR přinášejícím odborné informace pracovníkům ve vězeňství.

Diplomová práce také pokračuje v práci studentů Zdravotně sociální fakulty v Českých Budějovicích, kteří mapují zajímavou a dynamicky se rozvíjející oblast českého vězeňství a přinášejí nové zajímavé poznatky umožňující orientaci v něm. Práce může být použita redakcí časopisu České vězeňství jako podklad pro hodnocení a úpravu jeho koncepce do budoucnosti. Dále může sloužit ke srovnání českého penologického časopisu s jeho zahraničními protějšky.

1. SOUČASNÝ STAV

Vězeňství na území našeho státu můžeme vnímat jako instituci, která spadá do resortu Ministerstva spravedlnosti a prostřednictvím Vězeňské služby České republiky komplexně zajišťuje výkon vazby a trestu odnětí svobody.

České vězeňství ušlo od roku 1989 velký kus cesty, byly realizovány nezbytné reformní kroky a současný systém vězeňství již můžeme považovat za transformovaný, neboť je realizována a akceptována filozofie výkonu trestu a vazby ve smyslu současných evropských trendů. V ohledech bezpečnosti a humanizace snese české vězeňství srovnání s vyspělými státy světa (Meclová, 2002).

V následujících kapitolách přinášíme stručné informace o podobě českého vězeňství a vývoji, který ho zformoval.

1.1 Historie českého vězeňství

Dějiny českého vězeňství jsou staré více než tisíc let, stejně jako český stát a jeho nejstarší etapu začínající kolem roku 995, lze označit za období krutého zacházení (Mařádek, 2003). Ukládání trestů v této době nemělo na zřeteli osobu pachatele, ale samotný zločin. Neusilovalo se o nápravu delikventa, nýbrž o obnovu práva tím, že byla způsobena újma tomu, kdo obecně uznávaný řád porušil. Cílem trestu byla odplata a odstrašení, proto musel být zločinec potrestán tvrdě. Používaly se zneuctvující tresty, tělesné tresty, mrzačící tresty a různé formy poprav (Dülmen, 2001).

Už od poloviny 13. století byly zřizovány prostory k držení osob zbavených svobody, avšak toto držení ještě nemělo charakter trestu odnětí svobody. Jednalo se spíše o vazbu před vlastní krvavou exekucí nebo politickou internaci. Podmínky v takových věznicích byly velice nepříznivé, vězni zde žili v nezdravém prostředí a většinou v krátké době umírali. Záleželo jen na žalárníkovi, co vězni poskytl (Kýr, 2003).

Myšlenka trestu odnětí svobody jako náhrady tělesných trestů se začíná prosazovat až koncem 18. století. Po předchozím období, kdy trest postihoval především tělo, přišel čas, aby byla trestána „duše“. Trest měl působit více do hloubky, na srdce, myšlení a vůli provinilce. Soudy se při rozhodování snažily brát zřetel i na pozadí zločinu a osobnost jeho pachatele (Foucault, 2000). Většina zločinců byla odsuzována do vznikajících káznic a donucovacích pracoven, kde měli vysilující práci odškodnit společnost a představovat obraz utrpení svým spoluobčanům (Dülmen, 2001).

Systém vězeňství na území Čech se začal výrazněji rozvíjet ve druhé polovině 19. století v rámci Habsburské monarchie. V této době pronikají do vězeňství i snahy o nápravu vězňů, zejména skrze duchovní. Trest odnětí svobody byl chápán jako plnohodnotný trest za spáchaný zločin. Trest těžkých nucených prací postupně ztratil svůj význam a ve věznicích byly zrušeny tělesné tresty, vězni byli zbaveni povinnosti nosit okovy (Kýr, 2003).

V návaznosti na novou organizaci soudnictví bylo vězeňství podřízeno Ministerstvu spravedlnosti. Vnitřní organizace věznic byla budována na principech progresivních systémů, kdy byli vězni rozdělováni do disciplinárních tříd. Během výkonu trestu odnětí svobody mohli absolvovat elementární školu, a pokud byli zdravotně způsobilí, měli povinnost pracovat. Pro mladistvé vězně vznikaly speciální věznice. Některé věznice z této doby slouží svému účelu dodnes (Redakce, 1995).

Moderní etapa českého vězeňství začíná se vznikem samostatné republiky v roce 1918. Nový stát navázal na historické penitenciární tradice, akceptoval rakouský trestní zákon a k jeho naplňování vytvářel nové formy a postupy v právních i vězeňských otázkách, například institut podmíněného odsouzení a třídění vězňů podle povahy spáchaného trestného činu. Vězeňství bylo otevřené směrem k veřejnosti, každý daňový poplatník mohl získat potřebné informace. Vězeňství bylo na svou dobu na velmi dobré úrovni (Kýr, 2003).

Kvalitně fungující systém byl negativně ovlivněn německou okupací a následnou politickou situací. Vězeňství bylo plně podřízeno německé státní správě. Stalo se nástrojem rasové msty, vězni byli tříděni na základě speciálního přístupu, který vycházel z antroporasových teorií, podepřených rasovými zákony. Na území

Protektorátu byl dokonce zřízen koncentrační tábor Terezín, pobočky dalších koncentračních táborů a pracovní tábory (Kýr, 2003).

Politické události roku 1948 vedly ke zrušení parlamentní demokracie a vznikl totalitní stát, v němž se po vzoru Sovětského svazu stalo vězeňství významnou represivní složkou státní moci. Vězeňství se zabývalo nejen převýchovou „klasických“ provinilců, ale provádělo i přísnou represi a izolaci třídních nepřátel. Výkon vězeňství prováděl uniformovaný Sbor vězeňské stráže. Vězni byli zneužíváni pro těžkou práci v nebezpečných podmínkách, často soustředěni v pracovních táborech. Přijímané legislativní normy, zavádějící například nové pracovní pozice specialistů ve vězeňství, proklamující prvky humanizace, se do života vězňů reálně nepromítly (Redakce, 1995).

Až v polovině šedesátých let upravil výkon trestu odnětí svobody nový zákon, který do sebe zapracoval požadavky Standardních minimálních pravidel pro zacházení s vězni, vydaných hospodářskou a sociální radou OSN. Tento zákon zároveň svěřil vězeňství do rukou nově vzniklého Sboru nápravné výchovy, který byl podřízen Ministerstvu vnitra a organizován podle vojenských pravidel. Ve věznicích začali pracovat pedagogové, psychologové a sociální pracovníci. Světłym bodem této dlouhé a nelehké vězeňské éry bylo třináctileté působení Výzkumného ústavu penologického (Redakce, 1995). Práce specialistů tohoto ústavu, psychologů, pedagogů, sociologů a právníků, přinesla do věznic celou řadu diagnostických a terapeutických metod, které se pozitivně promítly do zacházení s odsouzenými. Zrušením výzkumného ústavu v roce 1980 byla zásadním způsobem ochromena dobře se rozvíjející odborná činnost ve vězeňství (Kýr, 2003).

Pád komunistického režimu v roce 1989 a přechod k demokracii nastartoval zásadní reformy vězeňství.

1.1.1 Transformace systému českého vězeňství po roce 1989

Jak již bylo řečeno úvodem, české vězeňství muselo projít řadou reforem, aby se stalo dobře fungující složkou moderního demokratického státu. Reformní úsilí

neprobíhalo živelně, nýbrž vycházelo z Koncepce rozvoje vězeňství v ČR, vypracované studijní a výzkumnou skupinou Sboru nápravné výchovy a doporučené k realizaci expertem Rady Evropy (Kýr, 1998).

Depolitizace zbavila české vězeňství nálepky mocenského nástroje jedné politické strany. Byla umožněna změnou legislativy, která připravila Komunistickou stranu o vedoucí úlohu při řízení státu a zakázala členství v politických stranách osobám ve služebním poměru ve vězeňství. Personál ve vězeňství prošel prověrkou morální a odborné způsobilosti (Kýr, 1998).

Demilitarizace byla podpořena zcivilněním funkcí ve správní službě. Byly stanoveny funkce, z velké většiny funkce specialistů - speciální pedagog, psycholog, sociální pracovník..., které mohou zastávat jen zaměstnanci v pracovním poměru. Nové organizační řády vedly k redukci a restrukturalizaci ředitelství Sboru nápravné výchovy a omezení jeho funkce na koncepční, metodickou, kontrolní a koordinační činnost (Kýr, 1998).

Humanizace v podmínkách transformujícího se vězeňského systému nastavila požadavek přísného a přesného dodržování Listiny základních práv a svobod při zacházení s vězni (Kýr, 1998). Humanizací jako základním prvkem moderního vězeňství, se budeme více zabývat v další části práce.

1.2 Moderní vězeňství

Vězeňství je nedílnou součástí politiky jednotlivých států, součástí života každé společnosti a nemůže stát mimo trendy moderní doby. Je odrazem demokratických hodnot, politické vůle dnešní doby, obracející se k hodnotě člověka jako individua, jeho právům a svobodám. Proto i do vězeňství pronikly snahy po humanizaci, typické pro konec druhého tisíciletí. Mezinárodní politická vůle vyústila v přijetí Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání. Tato úmluva vycházející z Charty Organizace spojených národů, Všeobecné deklarace lidských práv a Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, jednoznačně

deklarovala princip humanizace v zacházení s každým lidským jedincem, tedy i vězněm (Hála, 2005).

Humanizace vězeňství přináší záruku dodržování všeobecně světově uznávaných lidských práv a svobod. Měla by zabránit ponižování vězňů a garantovat respektování jejich lidské důstojnosti včetně nenarušování osobnostní integrity i sebeúcty. V praxi by se měla projevit diferenciovaným zacházením s vězni, vytvářením příznivého sociálního klimatu ve věznici, profesionálním přístupem vězeňského personálu a návazností postpenitenciární péče (Mařádek, 2003).

Na úrovni a způsobu praktikované vězeňské péče se podílí soudobé vnímání filozofie a účelu trestu, neboť vězeňství jako vykonavatel trestního práva zosobňuje v dnešní době nezastupitelnou sankci – trest odnětí svobody. Stále probíhají diskuse o smyslu trestu a s ním souvisejícím obsahu penitenciární péče, jejího poslání a cílů (Fischer, 2006).

Teorie a praxe vězeňství tak neustále osciluje v dilematu trest versus zacházení (Hála, 2005). Na jedné straně stojí pouhé působení negativních či nepříjemných důsledků pro aktéra určitého chování nebo jednání (Jandourek, 2001). Takový trest se snaží izolací pachatelů a tvrdostí postihu regulovat kriminalitu. Proti němu stojí uplatňování zacházení. Soubor aktivit vězeňských pracovníků, které motivují vězně k práci na sobě samém. Programy zacházení zvyšují šance odsouzených na život v zákonnosti po propuštění (Hála, 2005).

V současné době se v praxi vězeňství klade stále větší důraz na zacházení s vězni. Trest v souvislosti se zacházením je dnes z velké části pojímán jako terapie vedoucí ke změnám chování a osobnosti s použitím jen nezbytně nutné sankce a míry represe. U odsouzeného se snaží dosáhnout korekce nežádoucích způsobů chování, která zabrání recidivě delikventního jednání. Vnímá provinění pachatele jako psychosociálně podmíněné chování, v podstatě jako nemoc. Místo jednoduché rovnice vina rovná se trest, tedy nastupuje složitější proces, který se snaží léčit nemoc (Fischer, 2006).

Vedle humanizace je dalším základním kamenem moderního vězeňství bezpečnost. Moderní vězení musí být bezpečné ve vztahu k veřejnosti, personálu

i vězněným osobám. Výkon vazby a trestu odnětí svobody nesmí ohrožovat řádné občany, naopak musí veřejnost chránit a zbytečně ji nezneklidňovat (Hála, 2005). Ve vztahu k bezpečnosti zaměstnanců a na první pohled paradoxně i vězňů, si musíme uvědomit, že pouze v bezpečné věznici je možné zajistit důstojný život, práci a humánní zacházení s vězněnými osobami. Personál má nárok na bezpečné pracovní prostředí. Bezpečnost a bezpečí jsou prostě nezbytné pro kvalitní provádění programů zacházení a práci s vězni vůbec (Výroční zpráva, 2008).

Zvýšené nároky na bezpečnost kladou nové výzvy současnosti související s vlnou terorismu, bojem proti organizovanému zločinu a celosvětovým pohybem obyvatelstva (Best, 2003).

Personál věznic musí zamezit průniku nedovolených předmětů do věznice a střežit její obvod proti útokům zvenčí. Používá k tomu moderní stavební a technické prostředky. Také však musí zajistit bezpečnost uvnitř věznice. A jak vyplývá ze zkušeností, technická a organizační opatření je nutné doplnit o zásady dynamické bezpečnosti. Dynamická bezpečnost totiž směřuje ke snižování napětí ve věznicích a je účinnou prevencí mimořádných událostí ve vězeňství. Je chápána jako profesionální přístup personálu, který klade důraz na dodržování kázně a pořádku, ale současně má pochopení pro potřeby vězněných osob (Výroční zpráva, 2008).

Kvalitně připravený personál uplatňující metodu dynamické bezpečnosti dokáže rozpoznat hrozící nebezpečí mimořádných událostí v samém zárodku a může ihned reagovat. Podmínkou úspěchu je vytváření dobrých a pozitivních vztahů mezi personálem a vězni, usměrňování energie vězňů do konstruktivních činností a vyvážený režim s programy zohledňujícími individuality vězňů (Výroční zpráva, 2008).

Oba výše zmíněné principy, tedy princip bezpečnosti a humanizace, není možné ve vězeňství uplatňovat odděleně. Požadavky humanizace a bezpečnosti se vzájemně ovlivňují, působí na sebe, a do určité míry se limitují. Posílení bezpečnosti má za následek větší organizovanost a omezování vězňů. Požadavky na odborné působení a vytváření humánních podmínek naopak působí proti omezování vězněných osob. Jelikož oba dva požadavky jsou legitimní, je potřeba hledat řešení; přistupovat

k vězněným osobám vysoce individuálně a prostřednictvím hodnocení potřeb a rizik přesně dávkovat množství omezení či výhod (Meclová, 2002).

Moderně působící vězeňský systém je také efektivní systém. Zajišťuje nejen výkon vazby a trestu odnětí svobody, ale také se ptá po svých výsledcích, které předkládá odborné i laické veřejnosti. Proto provádí seriózní dlouhodobé výzkumy, které potvrzují významně nižší podíl recidivy trestné činnosti osob zařazených do terapeutických programů během výkonu trestu odnětí svobody (Hála, 2005). Za kritérium účinnosti trestu totiž můžeme považovat míru eliminace společensky nebezpečného jednání a jeho případné recidivy (Fischer, 2006).

1.3 Vězeňská služba České republiky

Výkonem vazby a trestu odnětí svobody je od začátku roku 1993 pověřena Vězeňská služba České republiky, na základě zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Vězeňská služba je organizační složkou státu, hospodařící se státním majetkem a její rozpočet je napojen na rozpočet státní (VS ČR, 2007b).

Zajišťuje celou řadu činností stanovených a upravených zákonem. Mezi ty nejdůležitější patří správa a ostraha věznic a vazebních věznic, ve kterých prostřednictvím individuálních programů zacházení pracuje s vězněnými osobami. Cílem takové práce je snaha vytvořit dobré podmínky pro návrat propouštěných osob do společnosti a zvýšit jejich šance na život v zákonnosti. Při zacházení s odsouzenými těží z vlastních penologických výzkumů a využívá i nejnovějších vědeckých poznatků ze zahraničí (VS ČR, 2007b).

Dalším významným úkolem Vězeňské služby je zajištění bezpečnosti v budovách soudů, státních zastupitelství a Ministerstva spravedlnosti. Rovněž tak při převážení a předvádění osob vzhledem k potřebám trestní justice. V rámci své činnosti je Vězeňská služba odpovědná za dodržování zákonem stanovených podmínek vazby a výkonu trestu odnětí svobody (VS ČR, 2007b).

Vězeňská služba ČR se člení na vězeňskou stráž, justiční stráž a správní službu. První dvě jmenované složky mají postavení ozbrojeného sboru a zajišťují zejména bezpečnost. Správní služba zabezpečuje organizační, ekonomickou, výchovnou a další odbornou činnost. Činnost správní služby mají na starosti převážně zaměstnanci v pracovním poměru a její součástí je i zdravotní služba. Základní organizační jednotky vězeňské služby tvoří generální ředitelství, vazební věznice, věznice a Institut vzdělávání. Generální ředitelství řídí a kontroluje podřízené jednotky a za svou činnost odpovídá Ministerstvu spravedlnosti (VS ČR, 2007b).

Počet zaměstnanců Vězeňské služby ČR k 31.12.2006 činil 10 691 osob, z tohoto počtu 6 713 příslušníků a 3 978 občanských pracovníků. Ve vzdělávacích nebo výchovných funkcích, v nichž prostřednictvím programů zacházení soustavně působí na osoby ve výkonu trestu odnětí svobody a na některé skupiny osob ve výkonu vazby, bylo zařazeno pouze 10,5% zaměstnanců. Ve výkonu dozorcí a strážní služby bylo zařazeno téměř 60% zaměstnanců a administrativu zajišťovalo 13% zaměstnanců. Od roku 2000 je patrný stálý nárůst vzdělanosti zaměstnanců, trvale roste počet zaměstnanců se středním vzděláním s maturitou, vyšším odborným i vysokoškolským vzděláním (Ročenka, 2007).

Vězeňská služba ČR spravuje a střeží 35 vězeňských zařízení, z toho 11 vazebních věznic a 24 věznic. Vazební věznice slouží k výkonu vazby, ale může mít i oddělení pro výkon trestu odnětí svobody. Stejně tak věznice, která slouží k výkonu trestu odnětí svobody, může mít oddělení pro výkon vazby. Podle míry ostrahy, uplatňování bezpečnostních pravidel a programů zacházení, se věznice dělí na čtyři typy: s dohledem, s dozorem, s ostrahou, se zvýšenou ostrahou. Vedle těchto základních typů existují v České republice zvláštní věznice pro mladistvé, pro ženy a matky s dětmi. V rámci některých věznic jsou zřizována specializovaná oddělení pro práci s odsouzenými. Např. oddělení pro výkon trestu odnětí svobody odsouzených s mentální retardací v Heřmanicích (České věznice, 2006).

Soud rozhoduje o tom, do jakého typu věznice má být odsouzený zařazen a Generální ředitelství Vězeňské služby ČR potom rozděluje odsouzené do jednotlivých

věznic. Pokud je to možné, snaží se odsouzené umístit co nejbližší bydlišti, aby byl usnadněn kontakt s rodinou a blízkými (Bajcura, 1999).

Vývoj počtu vězněných osob a jejich složení z hlediska vazby a výkonu trestu neustále kolísá a znesnadňuje tím práci Vězeňské služby. Početní stav vězňů se mění v závislosti na počtu pachatelů trestných činů, změnách trestní legislativy, soudní praxi a užívání alternativních trestů. Ze statistických údajů konce roku 2006 vyplývá, že se po několika letech podařilo zpomalit nárůst počtu osob ve výkonu trestu odnětí svobody, což v souvislosti s výrazným a dlouhodobým úbytkem obviněných ve vazbě vedlo k poklesu celkového stavu vězňů oproti roku 2005 (Ročenka, 2007).

Ke dni 31.12.2006 bylo ve vazebních věznicích a věznicích v ČR vězněno 18 572 osob, z toho 17 653 mužů. Trest odnětí svobody vykonávalo 16 179 osob a ve výkonu vazby se nacházelo 2399 osob. Poměr vězněných osob v roce 2006 vycházel na 181 vězňů na 100 000 obyvatel. V sousedním Německu byl stejně počítaný poměr 94 a v USA 737 (Bajcura, 2007).

1.3.1 Výkon trestu odnětí svobody v ČR

Podle zákona č. 140/1961 Sb. §23, je účelem trestu chránit společnost před pachateli trestných činů, zabránit odsouzenému v páchání trestné činnosti a vychovat jej k tomu, aby vedl řádný život a tím působit výchovně i na ostatní členy společnosti. Trest odnětí svobody je přitom zcela specifickým trestem, který kromě svobody pobytu a pohybu omezuje i další práva a svobody odsouzených, jejichž výkon by byl v rozporu s účelem výkonu trestu nebo vzhledem k výkonu trestu nemohou být uplatněna (Trestní zákon, 2008).

Zákon také stanovuje, že výkonem trestu nesmí být ponížena lidská důstojnost (Trestní zákon), přesto ale znamená pro prvotrestané osoby výrazný životní zlom. Pobyt ve věznici představuje závažné sociální stigma, přináší celou řadu negativních jevů a ovlivní život odsouzených i po propuštění (Vágnerová, 2004). V současné době však neexistuje alternativa, která by dokázala tento trest plně nahradit. Proto musí vězeňský

personál neustále pracovat na odstraňování nežádoucích dopadů výkonu trestu, zdokonalovat programy zacházení, zlepšovat materiální podmínky ve věznicích a věnovat pozornost i lidem po propuštění.

Vězeňská služba ČR se proto v posledních letech zaměřuje na individuální práci s odsouzenými. V roce 2007 vyzkoušela v českých věznicích několik pilotních projektů, zabývajících se touto problematikou. Ve spolupráci s Probační a mediační službou ČR byl například testován nástroj „SARPO 1“ (Souhrnná analýza rizik a potřeb odsouzených), jehož plošná aplikace by měla zkvalitnit individuální zacházení, a to s akcentem na vhodný program sociální reintegrace odsouzených. Dalším zajímavým počinem byla pilotáž programu „3Z“ (Zastav se, zamysli se, změň se), který směřuje odsouzené k uvědomění si vlastní viny a nácviku nekriminálního chování a programu „GREEP“ pro pachatele trestných činů násilí na dětech (Výroční zpráva, 2008).

V současné době Vězeňská služba vyvíjí značné úsilí v oblasti zaměstnanosti odsouzených, protože pracovní činnost by měla být nedílnou součástí trestu odnětí svobody. Ztráta pracovních návyků totiž vede ke ztrátě odpovědnosti, nabádá k vyhledávání snadných a rychlých zisků, spoléhání na sociální síť a vyhasínání chování potřebného pro život mimo vězení (Vrba, 2004). V roce 2007 se podařilo zvýšit zaměstnanost odsouzených z předchozích 50% na 62% (Výroční zpráva, 2008).

Zůstávají ale další problémy, které provází výkon trestu již od 90. let (Monitoring vězeňství, 2000). Jedná se zejména o nevhodné materiální zázemí, kolektivní ubytování a nedostatek odborného personálu pro přímou práci s vězni. Materiální zázemí je výrazně ovlivněno zastaralou vězeňskou architekturou, do které nebylo v době komunismu dostatečně investováno a nyní chybí prostory pro realizaci programů zacházení a samostatné ubytování vězňů. Nedostatek v počtu specialistů pro přímou práci s vězni, tedy vychovatelů, speciálních pedagogů, sociálních pracovníků a jejich „zahlcenost“ se potom negativně promítá do programů zacházení (Krutina, Valeš, 2008).

Vězeňská služba rozvíjí v rámci trestu odnětí svobody moderní restorativní přístupy zacházení s vězni, které mají za cíl zmírňovat následky trestných činů a vytvářejí podmínky nezbytné pro předcházení druhotného poškození obětí. Proto byla

nastartována spolupráce s nevládními organizacemi, nejvýznamněji se v této oblasti angažuje občanské sdružení Bílý kruh bezpečí (Výroční zpráva, 2008).

1.3.2 Výkon vazby v ČR

Na obviněného ve vazbě se česká legislativa dívá tak, jako by byl nevinný. Proto smí být podroben jen takovému omezení, která jsou nezbytně nutná k naplnění jejího účelu. Vazba má zajistit, aby byl obviněný k dispozici orgánům činným v trestním řízení, nemařil vyšetřování, nepokračoval v páchání trestné činnosti nebo neuprchl (Koncepce, 2005).

Výkon vazby v České republice výrazně pokulhává za evropskými standardy. Největší problémy se týkají materiálních podmínek života obviněných. Převážná část obviněných vykonává vazbu v podmínkách, které se příliš neliší od materiálních podmínek výkonu vazby před zahájením transformace vězeňství v 90. letech. Nejpalčivějším problémem se zdají být malé cely s hygienickými podmínkami na samé hranici únosnosti. Obvinění jsou uzavřeni v těchto celách, neboť architektonické uspořádání objektů neumožňuje realizovat činnosti, jež by byly prováděné mimo celu. Vězeňská služba zatím není schopná zajistit zaměstnávání obviněných osob a realizaci programů zacházení v rozsahu stanoveném zákony. Její pozornost je proto věnována především mladistvým, mladým vězňům do 26 let a ženám. Legislativní úprava z roku 2000 alespoň omezila důvody pro vzetí do vazby a zkrátila možnost prodlužování vazby. Tak došlo k významnému snížení počtu vazebně stíhaných osob a početní stav populace vazebních věznic dosáhl standardů zemí Evropské unie (Koncepce, 2005).

1.4 Public relations

Základem dnešní společnosti jsou informace, které jsou bez nadsázky všudypřítomné jako vzduch. Střetáváme se s nimi na každém kroku, v kteroukoli denní

či noční hodinu, a ať si to uvědomujeme nebo ne, významně ovlivňují naše vnímání a hodnocení reality. Někdy je pro nás dokonce obtížné rozlišit, co je náš vlastní názor na věc a co je pouhou reprodukcí, kterou jsme získali při čtení tiskovin, sledování televize nebo surfování po internetu. Média, mediální sdělení a veřejné mínění jsou součástí našeho životního prostoru, obklopují nás a působí na nás ze všech stran, což jim propůjčuje silný formativní potenciál (Urban, 2006).

Média a veřejné mínění mají nezanedbatelný vliv na činnost bezpečnostních složek i složek integrovaného záchranného systému a všech jejích příslušníků. Bez kvalitní a partnerské spolupráce s médii a veřejností, by jejich činnost nemohla být plně efektivní a potýkala by se s celou řadou problémů, jako je nezájem, neinformovanost, nedůvěra a neochota veřejnosti spolupracovat. Dosahovat cílů bez podpory veřejnosti, nebo dokonce při nepřátelském naladění veřejnosti, je velmi obtížné (Urban, 2006).

Management bezpečnostních složek, tedy i Vězeňské služby České republiky, musí zohlednit trend dnešní doby, kdy již nestačí „jen“ odvádět kvalitní a profesionální práci, ale tuto práci a své poslání musí také umět dobře prodat. Není možné vnímat spolupráci s médii a veřejností jako formalitu a zátěž. Je potřeba být aktivní a realizovat aktivní public relations - vztahy s veřejností (Urban, 2006). Oblast vztahů s veřejností a komunikace s médii je také významnou součástí a podmínkou efektivního fungování a rozvoje Vězeňské služby České republiky (Koncepce, 2005).

1.4.1 Historie public relations

Public relations jsou neoddělitelnou součástí dnešní reality, jsou nepostradatelným pomocníkem moderního managementu organizací a institucí. Vznikly působením mnoha sil, směřujících k dosažení vlastních, rozdílných cílů, které se ale v mnoha ohledech setkávají při dosahování obecného pokroku (Hlaváček, 1999).

Prvotní stopy public relations (PR) je možné vysledovat už v době před vznikem našeho kalendáře. Civilizace by stěží mohla fungovat a rozvíjet se bez komunikace, spolupráce a konsensu ve věcech společného zájmu. Jejich kořeny tedy sahají do

vzdálené minulosti, ale specifický rozvoj zaznamenávají až v době důraznějšího prosazování demokratických hodnot a volného trhu. Zdokonalování prostředků public relations, jejich vysoká specializace, širší znalostí vyžadovaná od PR poradců, nárůst nákladů a intenzita úsilí jsou potom typické pro 20. století (Caywood, 2003).

Za významný vývojový milník PR bývá považováno prohlášení Declaration of Principles, které Ivy Ledbetter Lee roku 1906 rozeslal novinovým redakcím s oznámením, že na základě objednávek firem a veřejných institucí hodlá redakce zásobovat rychlými a zasvěcenými podklady pro okamžité a objektivní informování veřejnosti. Dalším významným okamžikem ve vývoji PR byl rok 1923, kdy Edward Bernays jako první systematicky uspořádal zásady, metody a postupy public relations a jako první vzdělával studenty v tomto oboru na univerzitě v New Yorku (Doležal, 2005).

K největšímu rozmachu PR došlo v letech 1945 až 1980, v souvislosti s politickými konflikty, expanzí světového obchodu a hlavně díky vědeckotechnické revoluci. Nové komunikační možnosti a letecká doprava zmenšily svět a umožnily rychlé, neohraničené šíření informací. Dříve netušené možnosti daly vzniknout účinným vnitrostátním i mezinárodním sdělovacím prostředkům a daly do rukou jejich majitelů obrovskou moc (Caywood, 2003)

Public relations se rozvíjely i v Československé republice. Nejdříve se formovaly v rámci velkých podniků, například společnostech Tomáše Bati a Škody Plzeň. Po roce 1948 se jejich hlavním posláním stala propagace naší země v zahraničí. PR se rozvíjely převážně na bázi vztahů se zahraničím nebo formou činnosti tiskových tajemníků. V šedesátých letech vzniklo při Obchodní komoře samostatné PR oddělení Rapid, tvořené hlavně mladými lidmi, kteří měli za úkol komunikovat se zahraničím. Rapid například úspěšně prezentoval ČSSR na EXPU v Montrealu roku 1967. Kromě Rapidu u nás existoval ještě jeden státní podnik a to Merkur, zaměřený na propagační a výstavnické aktivity. K oživení činnosti v oblasti public relations u nás došlo až po roce 1991, kdy se začaly rozvíjet příznivé tržní podmínky, do země plynuly zahraniční investice a tím začal růst i potenciál reklamních a PR agentur. V dnešní době je oblast public relations u nás velice podobná jako v zemích západní Evropy (Doležal, 2005).

Obecně je možno říci že se PR nejdříve rozvíjely na bázi prosté publicity, která se časem ukázala jako nedostačující a musela být doplněna o další aktivity. Bylo potřeba informaci nejen zveřejnit a šířit, ale také z ní udělat katalyzátor mezilidských vztahů, prosadit její věcný náboj a motivační kontext. Podoba public relations se proto během svého vývoje výrazně pozměnila. Zároveň se rozvinula od komerčních snah firem, až k činnostem, které mají povahu veřejných záležitostí v pravém slova smyslu (Hlaváček, 1999).

1.4.2 Definice a cíle public relations

Pro vymezení fenoménu public relations existuje široké spektrum definic, jejichž počet dosahuje tisíců. Nejčastěji zdůrazňují pojem úlohy akce a jejích důsledků v práci s veřejností, např. „dobrý výkon, který je veřejně uznán“ nebo „získání uznání na základě úspěšnosti“. Britský institut pro obor vztahů s veřejností definuje public relations jako plánovité a trvalé úsilí o dosažení a udržení dobrého jména a vzájemného porozumění mezi organizací a různými skupinami veřejnosti (Doležal, 2005, s. 34). Jejich úlohou je pak prostřednictvím informací, přesvědčováním a přizpůsobování se, získat veřejnou podporu pro činnost a její příčiny, hnutí nebo instituce (Hlaváček, 1999).

Mezi nejdůležitější cíle PR, jak je definuje Doležal, patří:

- získat podporu, pochopení veřejnosti pro poslání, budoucí akce nebo činnost organizace,
- vyjadřovat zájmy organizace vůči veřejnosti,
- informovat a tím získávat důvěru veřejnosti,
- přesvědčit cílovou skupinu o užitečnosti nebo důležitosti záměrů,
- vyjednávat, komunikovat s veřejností,
- vytvářet nebo zlepšovat image organizace,
- sladit zájmy veřejnosti a organizace, zajistit vzájemné porozumění,

- omezovat možnost vzájemných konfliktů a napětí,
- upravovat politiku organizace, její postupy a akce, aby nebyly v rozporu s veřejným zájmem a s potřebami přežití organizace, resp. aby byly vzájemně prospěšné pro organizaci a její veřejnost (Doležal, 2005, s. 35).

Ve vztahu k public relations Vězeňské služby, je výše uvedené cíle nutno doplnit o některé další, velmi významné body. Těmi jsou vyhodnocování jednotlivých závažných či sporných kauz, příprava na krizové situace, analýza vztahů mezi vedením instituce a jejími pracovníky a monitoring vědomí, mínění, postojů a chování veřejnosti (Hlaváček, 1999).

Public relations nejsou reklamou, jsou funkcí managementu, který svými specifickými prostředky působí na veřejnost a buduje dobrou pověst, bez níž se neobejde jednatel ani instituce. Na rozdíl od reklamy musí objektivně informovat také o negativech, které se při činnosti organizace nebo instituce vyskytnou, nesnaží se veřejnosti nasazovat růžové brýle. Public relations vytvářejí sympatie, porozumění a vzájemný konsenzus, prostřednictvím více či méně strukturovaných akcí. Dlouhodobě a koordinovaně reagují na dění ve svém okolí a umožňují existenci institucí a organizací ve společnosti jako rovný mezi rovnými (Hlaváček, 1999).

Vězeňská služba ČR, stejně jako armáda a policie, je veřejně prospěšnou institucí, která skrze státní rozpočet čerpá peníze daňových poplatníků a musí jim proto skládat účty ze své činnosti. A to by se mělo dít i prostřednictvím kvalitně odváděných PR aktivit, kdy bude Vězeňská služba poskytovat veřejnosti adekvátní informace, udržovat dobré vztahy se svým okolím a distribuovat zprávy o událostech, které činnost instituce poznamenávají. Omezí tak možnost vzniku vzájemných konfliktů a napětí a zároveň může cílovou skupinu veřejnosti přesvědčit o užitečnosti a důležitosti svých záměrů, které nejsou v rozporu se zájmem veřejným (Hlaváček, 1999).

1.4.3 Public relations ve státním a soukromém sektoru

Je samozřejmé, že aktivity public relations ve státním/veřejném sektoru a soukromém/podnikatelském sektoru nejsou úplně totožné, existují mezi nimi rozdíly. Organizace podnikající v soukromém sektoru se potýkají částečně s jinými problémy než státní instituce, hlavně musí zajistit svou existenci na trhu a odbyt svých produktů. Proto podnikatelský sektor svoje public relations aktivity zaměřuje na přesně vymezený úzký okruh cílových skupin veřejnosti, kdežto státní PR aktivity musí obsáhnout okruh širší a její cílové skupiny jsou diferenciovanější. Mezi tyto skupiny patří hlavně pracovníci a zaměstnanci ve výkonných, legislativních a soudních orgánech; skupiny veřejných zájmů; vedoucí představitelé politických stran; představitelé místních samospráv; představitelé soukromého podnikatelského sektoru; profesionální zájmové skupiny; pracovníci zpravodajských médií a dále obecná veřejnost (Caywood, 2003).

Dalším významným rozdílem je fakt, že soukromé subjekty mají legální nárok na reklamu a mohou získávat publicitu prakticky jakýmkoli způsobem, kdežto public relations státních institucí jsou omezena právními, politickými a kulturními vlivy a normami. To, co je u podnikatelských institucí bráno jako samozřejmost, může být v rámci státních institucí vnímáno jako plýtvání peněz daňových poplatníků nebo jako zásah do nezávislosti médií, popřípadě i jako propaganda (Caywood, 2003).

Občané jsou o dění ve veřejném sektoru informováni prostřednictvím svobodných, nezávislých a soukromě vlastněných médií, neboť jako daňoví poplatníci mají nárok na informace týkající se státní správy, ovšem s existencí jistých výjimek. Tok informací směrem k občanům zpravidla není otevřen plně, bývá omezen v záležitostech národní bezpečnosti, citlivých obchodních záležitostech a také musí respektovat občanské právo na soukromí a na spravedlivý soudní proces. V období vyhrčené politické či bezpečnostní situace se pak státní moc může snažit o větší kontrolu poskytovaných informací. Pracovníci public relations se tak často nacházejí v nelehké situaci, kdy musí s právníky řešit nejasný vztah mezi právem veřejnosti na informaci a zákonnou ochranou této informace. Orgány státní správy mají také jiné vztahy se zástupci médií než soukromé subjekty. Státní instituce se totiž musí vyrovnat

s a priori negativním postojem a hlubokým cynismem mediálních zpravodajů. Soukromý a státní sektor se liší také v preferenci používaných nástrojů public relations (Caywood, 2003).

1.4.4 Úloha public relations při zvládnání nestandardních situací

Nejnáročnější situace z hlediska vztahů s veřejností nastává určitě při řešení nestandardních krizových situací. Krize totiž přichází bez varování a její dopad na organizace a instituce může být katastrofální. Její řešení vyžaduje velice rychlé a koordinované jednání. Krizovou situaci může odstartovat například únik informací, nehoda, mimořádné události nebo jiné nešťastné okolnosti (Caywood, 2003).

Příkladem mimořádných událostí, se kterými se musí vyrovnat pracovníci ve vězeňství, jsou jednak vzpoury, útoky, šikanování, sebepoškozování, hladovky, sebevraždy vězňů, ale také selhání vězeňského personálu nebo nálezy nepovolených předmětů ve věznicích. Problematické může být i zavádění nových penitenciárních trendů do vězeňství nebo hospodaření vězeňské služby (Hála, 2005). Je pravděpodobné, že se i kolem kvalitně řešených krizových událostí strhne rozsáhlá mediální kampaň, kterou je potřeba „ustát“ (Caywood, 2003).

Řešení krizové situace bezprostředně zahrnuje mnohé aktivity, kterými se oblast public relations zabývá i v době, kdy se nic mimořádného neděje. Možná hrozící nebezpečí jsou většinou známá, zvláště v případě institucí, které patří do kategorie se zvýšenými rizikovými faktory, jako jsou ozbrojené složky státu. Problémem je, že není známo kdy, kde a zda vůbec hrozící nebezpečí propuknou. Krizová opatření je proto nutné plánovat dříve než se stanou nutností, zvláště pak proto, že krizové momenty se objevují náhle, v nejnevhodnější dobu a okamžitě začnou žít svůj druhý život prostřednictvím médií (Hlaváček, 1999).

Univerzální krizové scénáře nejsou nikde a nikým předsázeny, ale osnova krizového plánu zpravidla začíná analýzou možných potíží, přípravou plánu samotného a pokračuje výběrem personálu a jeho praktickou instruktáží (Hlaváček, 1999).

V případě již vzniklé krize je potřeba jednat i za cenu toho, že některá opatření bude nutné v průběhu času dopracovat. Nečinnost a pasivita je zhoubná. Největší slabinou společností i institucí při řešení krizových situací je právě neschopnost rychlé reakce. Přitom by řešení již vzniklé problematické situace nemělo trvat několik dní, ale spíše hodin a v některých případech, např. záležitostech finančních institucí, jen několik desítek minut (Bajčan, 2003).

Pro pochopení a sympatie veřejnosti je nutno poskytovat věrohodné a relevantní informace. Podávané informace rozhodně nesmí být protichůdné. Proto by je měl poskytovat co nejmenší počet pověřených osob, v nejlepším případě pouze osoba jediná, na kterou budou případné dotazy směřovány i prostřednictvím ostatních pracovníků (Pospíšil, 2002). Přitom nedostatek informací je stejně kontraproduktivní jako jejich nadbytek. Špatná orientace v problému se stává živnou půdou pro staré předsudky a v kombinaci s úhybnými manévry tiskových mluvčích vzbuzují negativní emoce. Pokud je nutné věnovat krizové události více prostoru ve sdělovacích prostředcích, spočívá úloha public relations v tom, aby nezkreslená fakta byla nabídnuta co nejdříve a byla zbavena emocí. Zabrání se tak tomu, aby zprávy byly přeháněny a skutečný stav zveličován. Otevřenost a pravdivost je vždy nejlepší argumentací. Samozřejmě nemohou být poskytovány informace, které jsou státním nebo hospodářským tajemstvím (Hlaváček, 1999).

V případě krizové situace by instituce měly respektovat určité principy. Především by se měly samy stát iniciátorem zákonného vyšetřovacího procesu a při vyšetřování spolupracovat. Samozřejmostí je respekt a podpora práva jednotlivců a rodin na soukromí. Vytvoření týmu, ve kterém budou zastoupeni všichni důležité pracovníci, například právníci, odborníci na legislativu, PR odborníci, vyšetřovatelé a techničtí experti, usnadňuje koordinaci krize. Stejně jako mediální tým, který připravuje a podporuje činitele komunikující s médii. Je potřeba zachovat si chladnou hlavu i při nátlaku ze strany médií nebo kritiků z řad opozice či nadřízených orgánů a lidem, kteří se staví do role kritiků projevit respekt. Není vhodné se nechat emotivně vtáhnout do případu a spekulovat v médiích (Caywood, 2003).

1.4.5 Veřejnost a veřejné mínění jako předmět public relations

Veřejnost, veřejné mínění a podpora veřejnosti směrem k organizaci, jsou cílem působení public relations. Public relations jsou vedoucím činitelem, který orientuje instituce a organizace správným směrem ve věcech veřejného mínění. Pracují na tom, aby se instituce chovala otevřeně a odpovědně ke společenským potřebám, což je možné také díky průzkumu v oblasti veřejného mínění (Hlaváček, 1999).

Public relations vznikly díky, ve vnímání některých institucí spíše bohužel, tomu, že existuje veřejnost a všechny její aktivity jsou na ni ve svém důsledku také orientovány. Veřejnost jako souhrn příslušníků určitého organizačního nebo územního útvaru společně sdílí sociální, ekonomické a geografické podmínky a v důsledku toho produkují veřejné mínění (Doležal, 2005). Jeho obsahem jsou citově zabarvené mínění a soudy, které hodnotí skutečnosti ve svém okolí. Projevují se veřejně sdělovanými názory a určitým směrem zaměřenou veřejnou činností. Veřejné mínění reaguje na nejrůznější fenomény okolního světa, vyjadřuje souhlas či nesouhlas lidí s nějakou skutečností a podílí se tak na společenských změnách (Dubský, 2006).

Význam veřejného mínění v posledních desetiletích neustále roste. Masmédia jsou schopná rychle informovat miliony lidí po celém světě a reakce těchto mas musí při svém rozhodování zohlednit každý politik, manažer nebo veřejný činitel. Také procesy demokratizace zvyšují význam veřejného mínění, neboť voliči mají na výběr z mnoha variant a jen jejich rozhodování přinese úspěch či neúspěch uchazečům o veřejné posty. Také se vzrůstající vzdělaností společnosti se boj o veřejné mínění stává náročnější, protože lidé se stávají odolnější proti manipulaci (Doležal, 2005).

Význam veřejného mínění dokládá i počet společností, které se zabývají jeho výzkumem. V České republice bylo v roce 2006 registrováno 78 firem, které mají výzkum veřejného mínění zahrnut ve svých aktivitách. Příkladem jsou společnosti STEM s.r.o. nebo Factum invenio s.r.o. (Dubský, 2006).

Systematické sledování a vyhodnocování veřejného mínění je důležitou podmínkou kvalitní komunikace instituce s občanskou veřejností (Duplinský, Brychtová, 2004). Pracovníci na úseku vztahu s veřejností musí vědět, na jaké skupiny

veřejnosti se mají zaměřit a jakým způsobem s nimi mají pracovat. Znalost názorů a postojů vlastních zaměstnanců, nestátních organizací, informačních médií, spojenců a kritiků může být pro instituci rozhodující (Hlaváček, 1999).

Zaměstnanci oddělení vztahů s veřejností Vězeňské služby České republiky by se na základě dobré analýzy veřejnosti a veřejného mínění mohli zaměřit především na ty subjekty, které je žádoucí přednostně informovat o cílech své činnosti a připravenosti naplnit smysl své existence. Jednotlivé subjekty totiž disponují odlišnými prostředky vlivu na rozhodování o vězeňské službě a na způsob, jakým je Vězeňská služba vnímána. To by také mělo hrát roli v tom, jaká pozornost při práci s veřejností je subjektům věnována. Ve středu zájmu by určitě měly být orgány státní moci, veřejné správy a sdělovací prostředky. Zvýšená pozornost by měla být věnována také organizovaným sdružením občanů, významným obchodním subjektům, školám všech stupňů a církevním subjektům (Hlaváček, 1999).

Pozitivně nakloněného veřejného mínění a pozitivní interakce mezi institucí a občany může být dosaženo tehdy, když jsou respektovány a rozvíjeny určité principy. Instituce musí pracovat na tom, aby k ní veřejnost mohla mít důvěru, vytvářet pocit profesionality, korektnosti a otevřenosti. Její činnost by měla být kvalitní, efektivní a transparentní. Veřejnost by měla být rychle a spolehlivě informována prostřednictvím přiměřených komunikačních prostředků. Nesmí se zapomínat ani na vlastní pracovníky. Je potřeba rozvíjet aktivity i pro jejich dobré informování, motivaci a identifikaci s komunikačními cíli a posláním instituce (Duplinský, Brychtová, 2004).

1.4.6 *Nástroje public relations*

Organizace využívá pro působení na své okolí různých nástrojů, které se dají rozdělit do dvou hlavních skupin a to na nástroje přímé a nepřímé komunikace. V případě přímých nástrojů se jedná hlavně o interpersonální komunikaci, ke které dochází při osobním setkání s jednotlivci či skupinami, například v rámci seminářů, konferencí nebo porad. Dále sem řadíme komunikaci kategorizovanou, kdy nevzniká

přímý sociální kontakt mezi komunikujícím. Využívá se specializovaných publikací nebo magazínů, které na rozdíl od běžných publikací nejsou určeny pro širší veřejnost (Doležal, 2005). Výhodou tohoto způsobu komunikace je, že do ní nevstupuje žádné médium, které by mohlo původní sdělení zkreslit a předají se tak informace v původním znění. Nevýhodou tohoto způsobu komunikace je bezpochyby úzká skupina příjemců sdělení (Pospíšil, 2002).

Nástroje nepřímé komunikace se odlišují v tom, že se obsah komunikace k cílovým skupinám veřejnosti dostává zprostředkovaně pomocí médií nebo osobností či institucí, jejichž názory mají rozhodující vliv na utváření veřejného mínění (Doležal, 2005).

Pro zjednodušení si můžeme většinu nástrojů public relations rozdělit do čtyř hlavních skupin - na hromadné sdělovací prostředky neboli masová média, tištěné prostředky (výroční zprávy a zpravodaje), různé formy osobní komunikace a v neposlední řadě akce, které komplexně působí na veřejnost (Hlaváček, 1999).

Organizace v podnikatelském sektoru ale využívají i další specifické PR nástroje jako je lobbování, organizace veletrhů a prodejních výstav nebo sponzoring (Doležal, 2005).

V této práci bychom se v obecné rovině chtěli věnovat pouze práci s médii, protože ta je z hlediska dobrého fungování státních institucí stěžejní, ostatní nástroje public relations ponecháme stranou. Médii a prací s nimi jsme vyhradili následující kapitolu. Na tomto místě bychom ještě chtěli zmínit ojedinělý projekt Úřadu vztahů s veřejností Armády České republiky, který je velice zajímavou akcí, jež intenzivně působí na vybrané skupiny veřejnosti a buduje dobré jméno pořádající instituce.

Jedná se o takzvané „kurzy přežití“, určené pro pracovníky sdělovacích prostředků, zástupce humanitárních a dalších organizací. Frekventanti kurzu jsou několik dní školeni instruktory vojenské akademie v sebeobraně, zacházení se zbraněmi a ochranou před jejich účinky, způsobech první pomoci, pobytu a pohybu v ohroženém terénu. Po tomto školení jsou odvezeni do neznámého terénu, kde musí přežít několik dní bez pomoci a následně jsou uneseni komandem vojenských profesionálů. Při vysvobození ze zajetí pak na vlastní oči vidí profesionální práci českých vojáků při

vyjednávání, záchraně a evakuaci. Frekventanti mají v průběhu kurzu možnost ocenit náročnost a kvalitu práce vojenských profesionálů. Tato skutečnost v souvislosti s vlastními silnými psychickými a emociálními podněty dokáže intenzivně působit na postoje frekventantů a zvyšuje u nich prestiž Armády České republiky (Obrana, 2001).

1.4 Masová média

Nejdůležitějším nástrojem public relations jsou hromadné sdělovací prostředky neboli masová média. Práce s nimi tvoří podstatnou část všech PR aktivit, protože média umožňují předat informace velkému počtu lidí a způsob, jakým to dělají, silně ovlivňuje veřejné mínění (Hlaváček, 1999).

Podle definic jsou komunikační média společenskou institucí, která využívá technických prostředků k přenosu sdělení mezi veřejnost. Pokud tato média slouží k celospolečenské komunikaci, šíří informace z jednoho bodu mezi blíže neurčený, ale vysoký počet příjemců, označujeme je jako masová média, zkráceně masmédia. Důležitým rysem takových médií je, že se nesnaží současně o vysílání i přijímání sdělení. Orientují se pouze na vysílání sdělení, samy se staví do role vysílatele a ostatním přisuzují roli příjemců. Masmédia do našeho bezprostředního kontextu dodávají nejrozumnější zprostředkovaná sdělení, která doplňují naše osobní zkušenosti a umožňují nám setkat se i s tím, co by pro nás z důvodu našich limitujících fyzických dispozic bylo jinak nedosažitelné. Vytvářejí nové sociální vazby ve společnosti, podporují skupinovou identitu a pomáhají jedincům najít své místo mezi ostatními, třebaže je toto místo někdy jen zdánlivé (Jiráček, Köpplová, 2007).

V odborné literatuře se můžeme setkat s různými více či méně složitými způsoby členění médií. Například na média elektronická (televize, internet) a klasická (noviny, časopisy), které jako kritérium členění používá historického vývoje a perspektivy informačních technologií (Postler, 2003). Další možnost dělí média na chladná (noviny, prospekty) a horká (rozhlas, film), kdy se jako hodnotící hledisko používá intenzita působení na emoce a smysly příjemce (Doležal, 2005). Podle

technologického postupu, který zajišťuje komunikaci daným médiem, lze média členit také na tištěná (knihy), elektronická (rozhlas) popřípadě chemická (film). Pro média 21. století je ale typické technologické sblížení jednotlivých komunikačních kanálů. Příkladem jsou noviny, které se v dnešní době zpracovávají elektronicky a v tištěné podobě bývají nabízeny až ve své finální fázi. Některé jsou již k dispozici v elektronické podobě na internetu (Jirák, Köpplová, 2007).

Pro potřebu public relations nám postačí jednodušší dělení mediální scény, a to na média tištěná, média elektronická a agentury. Přitom každá kategorie médií má své klady a zápory, které hrají roli při jejich využitelnosti v PR aktivitách.

1.5.1 Tištěná a elektronická média

Tištěná média podle periodicity:

- deníky: bulvární tisk, specializovaný tisk, „seriózní tisk“,
- týdeníky: rodinné, informační, specializované,
- měsíčníky: rodinné, specializované,
- tiskoviny s jinou periodicitou (Doležal, 2005).

Tištěná média z hlediska inzerce, bez ohledu na periodicitu:

- deníky a týdeníky s aktuálními informacemi,
- odborné časopisy,
- populární časopisy,
- inzertní periodika (Doležal, 2005).

Výhodou používání tištěných médií k přenosu sdělení je jejich vysoká čtenost, dlouhá životnost a to, že si čtenář může dávkovat informace podle své vůle. Noviny je možné dobře zaměřit na žádoucí regionální oblast a demografickou skupinu. Jako nevýhodu musíme zmínit omezenou schopnost emočního působení tištěných médií, špatnou přizpůsobivost a relativně vysoké náklady na jejich produkci (Postler, 2003).

Elektronická média:

- rozhlas: veřejný, soukromý
- televize: veřejná, soukromá
- jiná média: internet, teletext.

Rozhlas je médiem, jehož velkou předností je aktuálnost a jednoduchost technologie při výrobě pořadů, která umožňuje do vysílání zařadit sdělení během několika hodin. Rozhlas má početnou posluchačskou základnu, může se zaměřit na oslovení konkrétní cílové skupiny a je ho možné poslouchat při různých činnostech, například při práci nebo cestování. Kromě mluveného slova rozhlas využívá také hudbu a zvukové efekty, které působí na emocionální stránku posluchačů. Snadná dostupnost a mobilnost rozhlasových přijímačů umožňuje poslouchat rozhlas prakticky kdykoli a kdekoli (Doležal, 2005).

Pokud ale rozhlas slouží jen jako kulisa a posluchač se na jeho poslech nesoustředí, tak předávání informací touto cestou není plně efektivní. Nevýhodou také je, že uvedení většího množství informací najednou v rozhlase není efektivní a sdělení také není možné zobrazit vizuálně. Při přípravě příspěvků pro rozhlasové vysílání nesmíme konstruovat šroubované věty, musí zaznít jasné formulace. V rozhlase je možné používat hovorovější jazyk (Doležal, 2005).

Televize má i v současné době vedoucí postavení mezi médii, je nejvyužívanějším zdrojem informací. To platí stejně v České republice jako ve Spojených státech amerických. S televizí jako hlavním zdrojem informací a zábavy se počítá minimálně ještě v příštím desetiletí (Caywood, 2003).

Televize je nekompromisním médiem, které si nárokuje soustředěnou pozornost diváků. Spojuje zrakové a sluchové informace a takto zobrazené poselství má velký úspěch. Technický pokrok, přímo řečeno zavedení satelitního signálu, umožnilo televizi překonat geografickou bariéru dosahu signálu a použití dalších technických prvků zvýšilo i operativnost televizních zpravodajství. Pozitivem televize jako přenašeče žádoucího sdělení je vysoká sledovanost a síla emocionálního působení, která je dána propojením vizuální a zvukové složky. Za negativa při využívání televize jako

komunikačního kanálu lze považovat vysoké finanční náklady, malou adresnost a operativnost. Televize není vhodná k přenosu věcných informací, je málo adresná, a když se divák necítí třeba jen okamžik spokojen, snadno přepíná dálkovým ovladačem na jiné vysílání (Doležal, 2005).

1.5.2 Nová média a jejich potenciál v public relations

V této práci nesmíme opomenout zmínit ani takzvaná nová média. Průlom nových médií do public relations, jejichž hlavní platformou je internet, umožnil dvoustranou komunikaci a stal se prvním médiem, které je zároveň trvalé i aktuální. Dokáže poskytovat nejčerstvější informace a zároveň je uchovat tak, aby bylo možné se k nim opakovaně vracet a pracovat s nimi. Rozšíření internetu umožňuje velmi jednoduchou cirkulaci informací a dává komukoli možnost zapojit se do komunikačního procesu. Internet dává všem těm, kteří neměli komunikační ani marketingové možnosti profesionálních firem, úspěšně šířit svou tvorbu, informace o sobě a své činnosti (Pavlíček, 2007).

Potenciál internetu dává tušit jeho oblíbenost a rychlost, s jakou se mezi lidmi šíří. Celosvětově mělo v roce 2002 přístup na internet 620 miliónů lidí, tedy přes 10% světové populace a dnes to bude ještě mnohem více. Zjednodušeně se taky dá říci, že internet se šíří 3x rychleji než kdysi televize a dokonce 10x rychleji než předtím rozhlas. Česká republika se v práci s internetem rovná vyspělým evropským státům. Začátkem roku 2003 u nás mělo přístup k internetu přes domácí počítač 33% populace. O dva roky později už má nadpoloviční většina českých uživatelů internetu přístup z domova. Další rozvoj internetu je limitován různými faktory, například v rozvojových zemích se jedná o chybějící infrastrukturu (Musil, 2007).

Myšlenka, že internet se pouze přidá ke stávajícím PR aktivitám, nevystihuje celý jeho význam. Internet usnadňuje, obohacuje a povzbuzuje komunikaci, vztahy a reputaci a stává se prostředkem, kterým lze přeměnit starší formy nástrojů a procesů public relations. Dynamika internetu v každém případě vyžaduje od PR proaktivní

přístup. Nevyužití strategií a procesů, které toto médium nabízí, výrazně omezuje komunikační potenciál instituce (Phillips, 2003).

1.5.3 Informační agentury

Významným aktérem mediální scény jsou agentury, které slouží jako informační servis všem médiím. Agentury si budují síť zpravodajů, kteří rychle dodávají informace o dění na kterémkoli místě světa. Většina agentur je provozována soukromě a finance získávají z poplatků za využívání zpravodajského servisu. Činnost agentur umožňuje regionálním médiím informovat o aktuálním dění ve světě, protože mohou čerpat ověřené informace z celého světa a to nejen v textové podobě, ale také ve zvukové a grafické. Mezi známé světové agentury patří Reuter, AFP, APA nebo DPA. V České republice mají hlavní význam dvě agentury Česká tisková kancelář (ČTK) a Česká tisková agentura (ČTI). Pěstování dobrých vztahů s agenturami je základem pro všechny, kdo chtějí pracovat s médii (Doležal, 2005).

1.5.4 Vliv médií

Média fungují jako určitý filtr, přes který člověk vnímá svět. Průběžně třídí a zpracovávají domácí i zahraniční události a ty vybrané předkládají veřejnosti. Z jejich činnosti vyplývá, že se zabývají jen tím, co považují ze svého pohledu za zajímavé. V případě komerčních médií se pak věnují hlavně tomu, co bude pro veřejnost atraktivní a to jakýmkoli způsobem (Verner, 2007). Informace jsou v dnešní době zbožím, které je častokrát velmi cenné a za nějž se platí. Proto hlavním motivem sdělovacích prostředků není přinášet objektivní a nezkreslené informace, ale získávat ekonomický zisk i ekonomický a politický vliv (Bajčan, 2003).

Média tak vytvářejí obraz reality, který je deformován jejich vlastními zájmy a způsobem zpracování informací. Nemusí být pravdivý a někdy je dokonce záměrně

manipulativní. Média mohou pomocí účelově upravených obsahů sdělení měnit postoje jejich příjemců a to zcela záměrně nebo mohou zkreslovat informace jen tak pro zábavu (bulvár), větší atraktivitu či prodej sdělení. Mohou se dopouštět i omylů při šíření neověřených informací neboli fám (Verner, 2007).

Z jednoznačného přesvědčení, že činnost médií má významný dopad na jednotlivce i společnost, vychází neustálý zájem veřejnosti o fungování médií, úsilí zákonodárců dát zákonný rámec mediální komunikaci, snahy lobbistů o ovlivnění médií a snahy politiků do médií proniknout. Není totiž pochyb o tom, že média ovlivňují chování, postoje a názory jedinců. Mohou rozšiřovat obzory poznání, napomáhat při politickém či spotřebitelském rozhodování, ale mohou také děsit, vyvolávat napětí a uvádět v omyl. Média jsou hlavním a někdy dokonce jediným zdrojem poznatků o politice a veřejném prostoru, a proto mají vliv na podobu politických procesů a stabilitu v demokratických společnostech. Média se přitom veřejných témat zmocňují a zpracovávají je svým specifickým způsobem, navíc pokud se nejedná o veřejnoprávní média, jejichž zákonným účelem je sloužit veřejnosti a jež jsou financována z veřejných zdrojů, musí dbát také na to, aby byla ekonomicky úspěšná (Jiráček, Köpplová, 2007).

V demokratické společnosti jsou média nástrojem moci, neboť ve společnosti mohou uplatňovat svůj rozsáhlý vliv a propůjčovat osobám či názorům legitimitu. Někdy se dokonce tvrdí, že moderní demokracie se opírají o čtyři základní mocnosti, kdy se k moci zákonodárné, výkonné a soudní počítá i moc kontrolní nebo informační, kterou disponují média. Média přitahují pozornost veřejnosti k vybraným osobám, problémům a událostem. Přesvědčují veřejnost o pravdě či nepravdě, pravosti a důležitosti všeho možného a tím ovlivňují její mínění, chování a názory (Urban, 2006). Média mají schopnost měnit veřejné mínění tak, aby demokratickým tlakem na legitimní politickou moc prosadila realizaci jistého záměru. A navíc za důsledky, které média svou činností vyvolají, nenesou přímou zodpovědnost, ta se přesouvá k vládě a politikům (Musil, 2007).

Média mají vliv dokonce na samotnou konstrukci reality a představy veřejnosti o ní, jsou schopná vytvářet alternativní mediální realitu, která se od té objektivní dokáže pořádně lišit a dokonce nad ní mít převahu. Tak je tomu i v případě bezpečností reality,

která vyjadřuje aktuální stav bezpečnosti, tedy reálné hrozby a rizika, stejně jako existenci a fungování bezpečnostních institucí. Ze sociologických výzkumů vyplývá, že existují rozdíly mezi stavem bezpečnostní reality a subjektivními pocity veřejnosti. Nejvýznamněji se to projevuje v hodnocení závažnosti řešení společenských problémů, věcech vnitřní a vnější bezpečnosti, bezpečnosti před kriminalitou a v odlišné míře důvěry k institucím zodpovědným za bezpečnost občanů (Murdza, 2006).

Situace je taková, že se bezpečnostní realita 21. století přenáší do mediálního světa virtuální reality, ve které je zdání důležitější než skutečnost. Bohužel tato systematická snaha o ovlivňování lidí prostřednictvím upravované skutečnosti nespočívá jen ve filmové produkci, ale také ve způsobu prezentování informací, které ve svém důsledku manipulují bezpečnostní orientací občanů (Murdza, 2006).

Média přistupují k bezpečnostním problémům různým způsobem a mohou zaujímat různé postoje. Například demonizující, odmítavé nebo ignorující, absolutizující, jednostranné, ale i vyvážené. Je dobré si uvědomit, že postoj médií k interpretaci bezpečnostní reality je ovlivňován střetem protichůdných zájmů a to zájmů občanů, politiků a vlastníků médií. Občané chtějí mít právo na objektivní informace, politické elity zase chtějí mít možnost ovlivňovat diskuzi o bezpečnostní situaci a vlastníci médií se snaží o dosažení maximálního zisku, proto by občané měli mediální produkty podrobovat kritice a nespoléhat pouze na jeden informační zdroj (Murdza, 2006).

1.5.5 Komunikace se sdělovacími prostředky

Smyslem komunikace a spolupráce se sdělovacími prostředky je aktivní podpora public relations. Sdělovací prostředky je potřeba chápat jako spojence v působení na veřejnost, a ne-li jako spojence, tak přinejhorším partnera ve společném komunikačním údělu. To, že média shánějí o institucích a organizacích informace neznamená, že by je chtěla destabilizovat nebo přímo zničit. Je potřeba mít na paměti, že média pracují svým specifickým způsobem a sledují své vlastní cíle, ale že se bez nich prostě neobejdeme.

Pro každou instituci je důležité udržovat a rozvíjet dobré vztahy s médii a jejich zástupci (Hlaváček, 1999).

Z hlediska spolupráce s médii se jako nejefektivnější jeví jejich aktivní stimulování k přenosu žádoucích sdělení. Většina mediálně uváděných témat pochází z agenturních zdrojů nebo od lidí a institucí, kterých se přímo týkají. Někteří novináři dokonce získané materiály ani neupravují a publikují je v původním znění pod svým jménem (Pospíšil, 2002). Obvykle také novinář zprávy o činnosti institucí životně nepotřebuje, obzvláště pokud se jedná o informace pozitivní. Nemá čas a chuť se jimi prokousávat, a jestliže zaslané informace okamžitě nepochopí, skončí zpráva pravděpodobně v koši. Proto musí být nabízené zprávy stručné, přehledně strukturované a alespoň trochu zajímavé (Bajčan, 2003).

Ocitnout se v pozitivním světle na titulní straně deníků, v rozhlase nebo televizních novinách je velmi obtížné, ale ne nemožné. Důležité je být dobře připraven a obrátit se na správnou osobu, novináře nebo zpravodaje. Ten představuje jakýsi prvotní filtr, skrze nějž se informace do médií dostanou a odtud se mohou šířit dále k veřejnosti. Kontakty na novináře lze najít například na internetových stránkách Syndikátu novinářů www.syndikat-novinaru.cz, který sdružuje přes 10 000 osob. Žádoucí je oslovovat i nezávislé novináře, kteří přispívají do několika různých médií. Další kontakty je možné získat přímo od novinářů, se kterými již je navázána spolupráce, z jejich pohledu se jedná jen o drobnou službu. Čerpat se dá také z webových stránek novin a časopisů. Dá se říci, že databáze společnosti či instituce obsahující tisíc kontaktů na novináře, bohatě pokrývá celý mediální trh (Pospíšil, 2002).

S výběrem správného novináře souvisí i výběr vhodného média. Zhodnocení toho, která média jsou nakloněna kooperaci při řešení sporných otázek, a které budou naopak pravděpodobně stát v opozici, může být velmi prospěšné. Přitom se není dobré orientovat jen na současný stav, ale také na to, jaký zaujímala redakce postoj v nedávné i vzdálenější minulosti. Je možné, že v některých redakcích existují předsudky, které ovlivňují spolupráci s konkrétní institucí již po desetiletí (Hlaváček, 1999).

Při výběru média se zpravidla řídíme vlastní zkušeností. Vycházíme z toho, jaké noviny, časopisy, internetové zpravodajské servery či pořady sledujeme. Vodítkem

mohou být i různé průzkumy početnosti publika nebo audit prodaných nákladů tiskovin. Na internetových stránkách www.uvdt.cz Unie vydavatelů denního tisku, dobrovolného sdružení podnikatelů a zaměstnavatelů v oblasti vydávání periodického tisku, je možné najít odkazy na výše zmiňované audity a mediální výzkumy. Je vhodné věnovat pozornost i regionálním médiím v okolí místa působení instituce či organizace (Pospíšil, 2002).

Komunikace s médii je umění, které je vysoce ceněno a člověk, který ho zvládá, je důležitou posilou každého pracovního týmu. Pro lidi, kteří nejsou v komunikaci tolik zdatní, existuje mnoho příruček a rad, které mohou pomoci. Několik nejdůležitějších zásad jsme vybrali i do této práce.

Při komunikaci s médii se snažíme předat jedno hlavní stanovisko, jen jeden názor nezátížený osobními soudy či dojmy. Říkáme pravdu a držíme se tématu, není ale potřeba říkat vždy všechno, co víme. Poskytujeme informace týkající se jen naší instituce či organizace. Na dotazy reagujeme zdvořile a neodpovídáme jednoslovně, snažíme se odpověď krátce zdůvodnit. Přeháněné zdůrazňování vlastních zásluh a úspěchů nepůsobí dobře a naopak je zbytečné odhalovat nedostatky. Uvádíme pouze fakta a k nezaručeným zprávám se nevyjadřujeme. Úsloví „bez komentáře“, již ztratilo svůj význam a je považováno za úhybný a zastírací manévr, proto se mu snažíme vyhýbat. Projev upřímné oddanosti vlastní práci je při komunikaci s médii nejvýmluvnějším řečníkem (Bajčan, 2003).

Vliv médií na veřejné mínění je obrovský, proto je vždycky lepší budovat s nimi dobré vztahy než vymýšlet odvetné protiakce (Doležal, 2005). I když se ale budeme snažit sebevíc, nikdy nemůžeme na 100% ovlivnit, jakým způsobem o nás budou média referovat, kolik prostoru a pozornosti nám budou věnovat a zda se nebudou soustředit jen na negativní záležitosti. Výhodou při komunikaci s médii je kvalitní příprava, orientace v potřebách novinářů a aktivita, kdy se nečeká, až se novináři zeptají, ale tiskové zprávy a materiály využitelné v médiích jsou jim přímo nabízeny (Pospíšil, 2002).

1.6 Vztahy s veřejností a mediální politika Vězeňské služby České republiky

Oblast vztahů s veřejností, jak jsme naznačili výše, je nezbytnou součástí efektivního řízení každé organizace a instituce a není tomu jinak ani v případě Vězeňské služby ČR. Proto oblast těchto aktivit Vězeňské služby dostala v posledních letech charakter řízeného procesu, který se svými aktivitami orientuje na vytváření pozitivního a pravdivého obrazu českého vězeňství. Pověst a důvěra, kterou si Vězeňská služba ve společnosti vytvoří, jsou základním kamenem současné i budoucí spolupráce s jednotlivci, společenskými organizacemi i institucemi, a proto jí musí být věnována dostatečná pozornost (Koncepce, 2005).

Je možno říci, že vztahy Vězeňské služby ČR se státními orgány a institucemi jsou v podstatě bez problémů a případná nedorozumění či odlišnosti postojů jsou řešeny věcně. Jako účelné se jeví, aby představitelé zainteresovaných organizací byli s Vězeňskou službou v pravidelném kontaktu, například jim může být nabídnuta účast v poradním orgánu generálního ředitele VS ČR (Koncepce, 2005).

Problematictější jsou vztahy s nevládními organizacemi, které se v některých případech snaží vstupovat do záležitostí, jež jsou právní úpravou svěřeny pouze do rukou Vězeňské služby ČR. Proto je snaha ze strany Vězeňské služby uzavírat s těmito nevládními organizacemi dohody, které by přesně vymezovaly jejich působnost a činnost v rámci vězeňství (Koncepce, 2005).

Z pohledu veřejnosti je pak Vězeňská služba České republiky v současné době vnímána značně rozporuplně, budování dobrého vztahu a spolupráci s veřejností musí být věnováno více pozornosti (Koncepce, 2005)

1.6.1 Prestiž Vězeňské služby České republiky

Prestiž Vězeňské služby je duchovním statkem, který se dá vyjádřit jako soubor pozitivních vjemů v myslích široké veřejnosti, vznikající na základě kvalitní, profesionální, spolehlivé a solidní práce. Tato práce vyžaduje od příslušníků Vězeňské

služby mnoho vnitřních kvalit, především psychickou a fyzickou odolnost, smysl pro odpovědnost, kázeň, profesionalitu a sebevzdělávání (Buňata, 2002).

Služba ve vězeňství má svá specifika, je to náročné zaměstnání, neboť zde se cílem působení stává člověk, který se z nejrůznějších pohnutek dostal na okraj společnosti tím, že přestoupil zákon a ocitl se ve věznici. A k tomu, aby se mohl v důstojném prostředí připravit na opětovné začlenění do společnosti, je potřeba hlavně kvalitního personálu, který mu zajistí vhodné podmínky a žádoucí aktivity. Z dostupných průzkumů, například dosaženého vzdělání, vyplývá, že Vězeňská služba ČR takovým personálem disponuje a může se měřit s podobnými službami v rozvinuté Evropě (Buňata, 2002).

Rozdíl je ale v tom, jak je práce těchto lidí ve vězeňství vnímána a oceňována širokou veřejností. Dá se říci, že názory české veřejnosti na Vězeňskou službu nevyznívají pro tuto ozbrojenou složku státu příliš dobře a úcty veřejnosti se jí nedostává. Alespoň vězeňští příslušníci to tak vnímají (Buňata, 2002). Svědčí o tom i v naší společnosti silně zakořeněná představa o prototypu „bachaře“ (vulgární, ale všeobecně používané označení zaměstnance Vězeňské služby), který vodí vězně sem a tam, mnoho nepřemýšlí a jeho obzory končí u lahve piva (Burkiewicz, 2004).

Jak již bylo řečeno, práce ve vězeňství je svým výkonem velmi specifická a není pochyb o tom, že postoj lidí k Vězeňské službě má své dalekosáhlé historické pozadí. Když se ohlédneme zpět, tak zjistíme, že její představitelé to se společenským uznáním nikdy neměli jednoduché, ačkoli dělají práci důležitou a společensky prospěšnou. V České republice se jim ani dnes společenské prestiže nedostává. Jinak je tomu již ve státech západní Evropy, ve kterých je postavení zaměstnanců Vězeňské služby váženo, oni sami jsou pyšní a hrdí na svou příslušnost k vězeňství a o jejich práci se hovoří s úctou, respektem a uznáním (Burkiewicz, 2004).

Názory české veřejnosti na Vězeňskou službu se v podstatě dají shrnout do tří skupin. Od těch extrémně negativních, které ji vnímají jako nástroj státní moci ponižující důstojnost odsouzených, přes názory blízké se realitě až po vnímání druhého extrému, který Vězeňskou službu líčí jako obsluhu v podstatě „prázdninových“ táborů pro vězně. Tyto extrémní názory a hlavně zakořeněné mylné představy o českém

vězeňství a jeho představitelích jsou překážkou, která brání zvyšování prestiže a uznání tohoto oboru (Buňata, 2002).

Existuje několik faktorů, které mají zásadní vliv na to, že Vězeňská služba je veřejností vnímána velice rozporuplně. V první řadě to jsou faktory, které sice přímo nesouvisí s Vězeňskou službou, spíše odrážejí celkový stav společnosti, ale ve svém důsledku působí i na její prestiž. K těmto faktorům patří například práce trestních soudů, státních zastupitelů a míra kriminality (Smékalová, 1997). Materiály a výzkumy Institutu pro kriminologii a sociální prevenci uvádějí, že veřejnost není spokojená s prací trestních soudů, neboť ty ukládají příliš nízké tresty (Nuttall, 2005). Veřejnost se také domnívá, že se kriminalita v naší republice během posledních deseti let zvýšila. Mezi vlivy, které nejvíce negativně ovlivňují míru kriminality, veřejnost řadí i korupci státních úředníků a výkon trestního soudnictví. Tyto skutečnosti v souvislosti s tím, že činnost státních zastupitelství a trestních soudů je v povědomí lidí méně zažitá a má pro ně méně konkrétní obsah činnosti, vzbuzují ve společnosti negativní emoce a naladění (Večerka, 2007). Je samozřejmé, že negativní postoje veřejnosti k trestní politice státu, soudům a orgánům činných v trestním řízení, se pak negativně promítnou i do vztahu k Vězeňské službě České republiky (Smékalová, 1997).

K výše uvedeným faktorům můžeme přiřadit i důsledky řešení otázky míry zacházení a trestu ve věznicích. Část veřejnosti totiž volá nejen po zpřísnění sankcí pro všechny osoby páchající trestnou činností, ale také po zpřísnění samotného výkonu trestu odnětí svobody (Večerka, 2007). Názory těchto lidí nejspíše budou spadat do té kategorie názorů, které vnímají věznice jako prázdninový tábor.

Dalším faktorem je samotný princip existence vězeňství, které dbá na spravedlivé potrestání provinilců. I spravedlivé uvěznění a výkon trestu odnětí svobody totiž není věcí optimistickou, člověk bývá zbaven některých práv a svobod a je svěřen institucionalizované státní moci, tato skutečnost je vnímána negativně (Buňata, 2002). Věznice vůbec jsou často vnímány jako cosi nepatřičného, jako negativní záležitost, o které je lepší vůbec nemluvit (Štyncl, 2007).

Svou roli v postojích veřejnosti k Vězeňské službě sehrává i relativně nedávná historie, kdy vězeňství bylo nástrojem represivní politiky komunistického režimu. Její

činnost byla přísně tabuizována a navíc se informační nedostatek stal živnou půdou pro vznik dalších předsudků. Tyto předsudky mohou přetrvávat neomezenou dobu a to nejen v souvislosti s i dnes utajovanými skutečnostmi (právo na ochranu osobních údajů, ozbrojený charakter, systém střežení), ale s Vězeňskou službou vůbec (Buřata, 2002).

Nejdůležitějším faktorem, který má vliv na utváření rozporuplné prestiže Vězeňské služby, jsou v dnešní době média. A zdaleka se nejedná pouze o aktuální publicistiku a žurnalistiku, svou roli hraje i komerčně zábavná produkce. Zpravodajské informace, a zvláště pak komerční film, se stávají zbožím a jejich produkce se řídí zákonem nabídky a poptávky. Proto se celoplošná média častěji soustředí na omyly a chyby, kterých se vězeňská služba ve své práci dopustí, protože jejich mediální prezentace bude divácky úspěšnější (Buřata, 2002.) Z obsahových analýz televizních zpravodajství vyplývá, že informace typu něco se nepodařilo, něco špatného se stalo nebo něco nefunguje tak jak má, tedy záporné informace, převažují nad informacemi neutrálními a ty kladné jsou uváděny jen vzácně. To znamená, že organizace a instituce v době, kdy řádně fungují a plní své poslání, producenty zpravodajství příliš nezajímají (Dubský, 2006).

Na rozdíl od ostatních faktorů (historie, celospolečenské klima) je způsob, jakým je Vězeňská služba České republiky prezentována v médiích, částečně ovlivnitelný. A to především tak, že Vězeňská služba ČR bude profesionálně reagovat na vznesené otázky a také sama aktivně nabízet sdělovacím prostředkům atraktivní podněty, které pomohou utvářet pravdivý a pozitivní obraz českého vězeňství (Buřata, 2002).

1.6.2 Mediální obraz českého vězeňství

Mediální obraz-image českého vězeňství, který vzniká, jak název napovídá, činností médií, je jakýmsi hodnocením účinnosti public relations v této sféře a zároveň

i předpokladem pro jejich tvorbu. Vypovídá o tom, jak často, jakým tématům, a jakým způsobem se média českému vězeňství věnují (Doležal, 2005).

Bohužel tato problematika, i přes velký potenciál při plánování PR aktivit, není v souvislosti s Vězeňskou službou ČR dostatečně zpracovaná. Výjimkou poslední doby je diplomová práce Tomáškové, která se mediálnímu obrazu českého vězeňství věnovala i po stránce zjišťování číselných údajů, které také dále interpretovala (Tomášková, 2006). Proto bychom chtěli využít její výzkum jako zdroj k přiblížení činnosti médií ve vztahu k českému vězeňství.

V roce 2005 Tomášková analyzovala všechny články i audiovizuální výstupy z tehdy dostupných médií (televize, rozhlas, celostátní i regionální tisk, internetové stránky) produkované za měsíc květen a navíc realizovala dotazníkové šetření na Českobudějovicku, ve které se zaměřila na mediální problematiku českého vězeňství z pohledu veřejnosti. Ze zjištěných dat vyplývá, že témata spojená s vězeňstvím jsou pro média zajímavá a veřejnosti o této oblasti nabízejí široké spektrum článků. Během jednoho měsíce bylo v České republice publikováno 75 článků či reportáží, které se týkaly problematiky vězeňství. Ve 42 z nich se média zaměřují na aktuální mimořádné události ve vězeňství (útěky, hladovky, pochybení personálu), bohužel některé z nich prostřednictvím autorů, kteří mají někdy až mizivé odborné znalosti o českém vězeňství. Z výzkumu vyplynulo, že média většinou spíše referují o zajímavostech než o skutečně významných událostech, mnohdy zcela nekriticky a s unáhlenými závěry. Takové články a reportáže jsou pak živnou půdou pro spekulace o stavu českého vězeňství (Tomášková, 2006).

Tomášková dále zjistila, že různá média se zaměřují na stejnou aktuální zdrojovou informaci, které se věnují i několik po sobě následujících dnů a tytéž články třeba jen s kosmetickými úpravami (změna názvu) jsou publikovány i opakovaně. Takové opakování stejných motivů či způsobů zpracování však dokáže působit na veřejné mínění a zprávě dát zdání pravdivosti. Přitom se média snaží publikovat hlavně senzace a to takovým způsobem, který přitáhne diváky a čtenáře. Míra pravdivosti nehraje hlavní roli (Tomášková, 2006).

1.7 Public relations Vězeňské služby České republiky

Public relations, neboli vztahy s veřejností, mají významný podíl na úspěchu či propadu jakéhokoli společenského, politického a ekonomického subjektu. V případě Vězeňské služby České republiky se jejich cílem stává tvorba komplexního obrazu vězeňského systému vytvořeného včasnou, kvalifikovanou reakcí na aktuální požadavky státní správy, mediální sféry, odborné i široké veřejnosti i vlastních potřeb. Pozitivní image Vězeňské služby musí být trvalou součástí její existence. Vhodně volené formy, nástroje a prostředky mediální prezentace potom jen umocní cílový efekt (Jílek, 2004).

Potřeba otevření se a prezentace Vězeňské služby ČR směrem k veřejnosti vyústila v červnu roku 2003 v přijetí Koncepce vztahů s veřejností a mediální politiky Vězeňské služby České republiky. Tato koncepce stanovuje jako stěžejní cíle – spolupráci s médii, publicistickou a webovou prezentaci (Jílek, 2004). Naplňování této koncepce je průběžně monitorováno a doplňováno, aby stále byla odrazem vývoje trestní politiky státu a jeho vězeňského systému (Redakce, 2006).

Mediální strategie se zaměřuje na prezentaci českého vězeňství jako vyspělé sociální služby. Snaží se o popularizaci konkrétních výsledků, kterých Vězeňská služba ČR dosáhla a dosahuje při výkonu vazby a trestu, péče o zaměstnance, jejich odborný růst a další vývoj a při zvyšování bezpečnostní úrovně vězeňských zařízení (Redakce, 2006). Jedná se tedy o výsledky, které Vězeňskou službu stále více přibližují vyspělým evropským standardům. Pozornost je věnována i mezinárodní spolupráci se zahraničními vězeňskými službami jako prostředku dalšího rozvoje. Výsledky jsou prezentovány v souladu s jednotnou firemní kulturou v mediální, publikační a internetové oblasti (Bajcura, 2005a).

Oddělení pro vztahy s veřejností sekretariátu Generálního ředitelství VS ČR se snaží do činnosti instituce zapracovat základní mediální principy současnosti. Ty vyjádřilo v pěti základních bodech:

- kdo není vidět, jako by nebyl,
- instituce musí mít zájem o vytváření pozitivního mediálního obrazu o sobě,

- aktuální komunikaci je nutné vést jak uvnitř instituce, tak navenek,
- každý zaměstnanec instituce je jejím reprezentantem,
- za veřejnou prezentaci instituce odpovídá specialista (Bajcura, 2005b).

Samozřejmou součástí komunikační strategie Vězeňské služby jsou sebevědomé, ofenzivní, pravdivé, aktuální a přesvědčivé informace o stavu českého vězeňství. Tyto informace jsou předávány prostřednictvím tiskových mluvčích instituce a jejich jednotlivých složek médiím a prostřednictvím nich sdělovány veřejnosti. Smyslem práce tiskových mluvčích je, aby si veřejnost mohla udělat ucelenou, jasnou a nezkreslenou představu o tom, jak se v naší republice zachází s uvězněnými osobami, jaké poměry panují v českých věznicích, a jakými pravidly se řídí činnost Vězeňské služby. Snahou tiskových mluvčích je, aby média měla dostatek kvalitních podkladů a informací a tím se předešlo tvorbě nepřesných či zkreslených zpráv (Montgomeryová, 2007).

Problematika komunikace s médii a veřejností se samozřejmě netýká jen tiskových mluvčích, ale všech zaměstnanců Vězeňské služby, protože i oni svým příkladem pomáhají vytvářet obraz českého vězeňství (Bajcura, 2005b). A aby tento obraz byl pozitivní, musí zaměstnanci pracovat v souladu s posláním, strategií a cíli instituce (EGER, 2001). Proto je dalším důležitým posláním PR Vězeňské služby podpora vztahu jejích zaměstnanců k vlastní práci a jejich identifikace s hlavními cíli organizace (Výroční zpráva, 2007).

Public relations Vězeňské služby České republiky je zajišťováno především prostřednictvím činnosti tiskových mluvčích, webovými stránkami VS ČR a jejích organizačních jednotek, rezortním časopisem České vězeňství a jeho přílohami. Důležitou roli hrají také aktivity v rámci mezinárodní spolupráce s vězeňskými službami jiných států, různé akce pro veřejnost a publikační činnost. Díky nim má dnes mnohem širší okruh nejen odborné, ale i laické veřejnosti, konkrétnější představy o současném poslání a úloze Vězeňské služby, o způsobech výkonu vazby a trestu, bezpečnosti věznic, programech zacházení a mnohých dalších aspektech trestní politiky aplikované v českých věznicích (Bajcura, 2005a).

1.7.1 Tiskový mluvčí

Tiskový mluvčí se velkou měrou podílí na realizaci mediální politiky Vězeňské služby, je vlastně jejím hlavním praktickým realizátorem, protože komplexně zajišťuje informační, publicistické a tiskové vztahy k veřejnosti a hromadným sdělovacím prostředkům. Za poskytované informace též nese zodpovědnost (Lorenzová, 2007). Působí jednak na Generálním ředitelství Vězeňské služby České republiky, kde je zřízeno tiskové oddělení, a dále pak v jednotlivých organizačních jednotkách Vězeňské služby, tedy věznicích a vazebních věznicích.

Tiskoví mluvčí průběžně informují o aktuálním dění v českém vězeňství. Mají zásadní význam v tom, jakým způsobem je prezentována práce vězeňského systému a jakým ohlasem ji reflektuje veřejnost. Tiskoví mluvčí reagují na dotazy hromadných sdělovacích prostředků i jednotlivých občanů České republiky, ale také zpracovávají všechny mediálně zajímavé informace, které jsou zasílány k použití informační agentuře ČTK nebo jsou publikovány v časopise České vězeňství (VS ČR, 2007a). Dotazy na činnost Vězeňské služby jsou podle příslušnosti vyřizovány písemně, telefonicky, elektronickou poštou nebo jsou informace poskytovány při osobním jednání (Struhalová, 2007).

Náročnou práci tiskových mluvčí vykonávají většinou zaměstnanci Vězeňské služby jako doplňkovou činnost k hlavnímu pracovnímu poměru (Jílek, 2004). Znalosti a praktické dovednosti, které pro její výkon potřebují, například rétoriku, psaní tiskových zpráv a dalších publicistických útvarů, komunikaci na kameru, vytváření webových stránek nebo základy práva, získávají a rozvíjejí v rámci celostátních porad a setkání. Tato setkání mají vliv i na to, jakým směrem se vyvíjí mediální politika Vězeňské služby, předávají se zkušenosti, přinášejí nové nápady a hledají nové cesty. (Kudrlíková, 2004).

Tiskový mluvčí VS ČR je součástí ozbrojené složky státu, přichází do styku s osobními a citlivými údaji, proto jsou informace, které smí, nesmí, popřípadě musí zveřejňovat, vymezené složitou sítí zákonných norem a nařízení. Mezi ty nejdůležitější patří zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších

předpisů a zákon č. 101/2002 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (Veit, 2005).

Od roku 2005 přibyl tiskovým mluvčím další úkol, a to realizace a zajištění regionálních tiskových konferencí, které jsou rovněž součástí komunikační strategie VS ČR (Redakce, 2006). Pravidelné pořádání regionálních tiskových konferencí zaměřených na zmapování situace v místě konání a v konkrétním regionu i na některá dílčí témata, se osvědčilo jako vhodná forma pro pozitivní mediální prezentaci práce Vězeňské služby (Bartošová, Bajcura, 2007).

Zaměstnanci a příslušníci Vězeňské služby mohou poskytovat sdělovacím prostředkům informace související s jejich pracovní činností jen se souhlasem tiskového mluvčího. Tiskový mluvčí rovněž vytváří obsah internetových stránek Vězeňské služby (Kula, 2005).

1.7.2 Internetové stránky

Internet jako mediální a komunikační prostředek dosáhl nebyvalého rozmachu. Jeho prostřednictvím již běžně prezentují různé státní instituce, municipality i nevládní organizace svá stanoviska, sdělení a informace o své činnosti. Používání internetu ke své prezentaci je výrazem ofenzivnější mediální politiky, která umožňuje nejen snadnější fungování instituce ve společnosti, ale i částečnou sebereflexi její činnosti a identifikaci vlastních zaměstnanců, která je reprezentována veřejně sdělovanými komentáři (Vacek, 2001).

Veřejnost a sdělovací prostředky očekávají snadnou dostupnost informací o činnosti Vězeňské služby i mimořádných událostech, především informací, které jsou aktuální. A právě internet jako významné komunikační médium může toto očekávání naplnit (Vacek, 2001). Pokud se chce v dnešní době například novinář dozvědět něco o instituci, která přitahuje jeho zájem, vyhledá nejdříve její internetové stránky. Využívání internetu pro hledání materiálů pro články a rozvíjení námětů stále roste.

Největší návštěvnost internetových stránek institucí i podniků je zaznamenávána tehdy, když se objeví událost, která se jich nějakým způsobem dotýká (Philips, 2003).

Navíc informace vkládané na internetové stránky je možno rychle a bez velkých nákladů upravit do podoby, která odpovídá potřebám a záměrům jak veřejnosti, tak i Vězeňské služby. Proto se internetové stránky staly nejvýznamnějším mediálním prostředkem současnosti, který slouží k prezentaci Vězeňské služby ČR (Výroční zpráva, 2007).

Tyto stránky je možno vyhledat na internetové adrese www.vscr.cz, která také slouží jako rozcestník. Z této internetové adresy je možné přejít na stránky jednotlivých organizačních složek Vězeňské služby ČR. Kromě aktuálních informací o situaci ve vězeňství je zde možno nalézt informace o legislativě upravující činnost Vězeňské služby, spolupráci s nevládními organizacemi, statistiky týkající se složení a počtu vězněných osob, také jsou zde uvedeny kontakty na vybrané zaměstnance Vězeňské služby. Důležitá je i nabídka pracovních příležitostí a literatura, která obsahuje například výroční zprávy o činnosti Vězeňské služby České republiky.

Internetové stránky obsahují nejen textové dokumenty a fotografie, ale také zvukové záznamy a krátké videodokumenty, které zvyšují jejich atraktivitu (Výroční zpráva, 2007). O vysoké úrovni těchto stránek svědčí i vysoká návštěvnost, týdně si internetovou prezentaci Vězeňské služby nalistuje v průměru 1400 osob (Bajcura, 2005a). Podle vyhodnocení zájmu veřejnosti se nejvíce návštěvníků zajímá o věznice Praha-Pankrác, Brno, Praha-Ruzyně a Mírov (Výroční zpráva, 2007).

1.7.3 Akce pro veřejnost

Absolutní většina české veřejnosti se běžně nedostává do osobního styku se zaměstnanci Vězeňské služby, a proto pro ně může být obtížné si o nich a jejich práci vytvořit pravdivý obraz (Buňata, 2002). Vězeňská služba se na tento fakt snaží reagovat prostřednictvím pořádání a účasti na akcích, které se snaží o přiblížení a popularizaci

tohoto ozbrojeného sboru směrem k veřejnosti (Křídlo, 2004). Níže uvedené příklady ilustrují šíři akcí, které vězeňská služba připravuje pro veřejnost.

Od roku 2000 probíhá pravidelně k příležitosti dne NATO prezentace techniky, již mají ozbrojené sbory včetně VS ČR k dispozici pro zajišťování obrany a bezpečnosti (Bajcura, 2005c). Konkrétně v roce 2005 tak stovky diváků na letišti Ostrava-Mošnov mohly shlédnout zásah operativní a eskortní skupiny Vězeňské služby z pankrácké vazební věznice a Věznice Mírov. Ta v modelové situaci během několika vteřin zachránila rukojmí, které bylo zadržováno za těžkými zamčenými dveřmi, a zajala jeho únosce. V druhé ukázce pak zneškodnila ozbrojenou skupinu, která přepadla eskortu převážející vězněnou osobu k soudu. Veřejnost se díky modelovým zásahům může přesvědčit, že Vězeňská služba disponuje výtečně připravenými, vycvičenými a sehranými jednotkami (Redakce, 2005).

Další ukázkou práce Vězeňské služby jsou Dny otevřených dveří, které pořádá Vazební věznice Praha-Pankrác u Městského soudu v Praze. V roce 2004 se této akce zúčastnilo kolem třech tisíc návštěvníků, mezi kterými nechyběli ani mladí lidé a školní skupiny. Veřejnosti byla nabídnuta expozice výstroje a výzbroje příslušníků Vězeňské služby, cyklus přednášek o hlavních úkolech tohoto sboru, exponáty z historie vězeňství a modelovou ukázkou zneškodnění ozbrojeného narušitele pořádku a bezpečnosti při soudním líčení. Tato akce má mimo snahy o popularizaci sboru u veřejnosti i další význam, a to v prohlubování vztahu a spolupráce s Městským soudem Praha (Křídlo, 2004).

Vězeňská služba realizuje i školní exkurze přímo ve věznicích. Například Věznice Odolov umožňuje studentům středních škol v rámci předmětu Základy společenských věd seznámit se s prostředím a problematikou českého vězeňství. Studenti tak mají možnost na vlastní oči vidět, jak to skutečně vypadá ve věznici. Po vstupní bezpečnostní prohlídce nejdříve dostanou informace o systému českého vězeňství od zaměstnanců specialistů, a potom jsou provedeni jednotlivými odděleními věznice, včetně oddělení kázeňských trestů, prostorami pro volnočasové aktivity vězňů a celý program je zakončen řízenou diskuzí s odsouzenými. Tato akce může být i aktivitou v prevenci kriminality mládeže (Čejp, 2006).

V neposlední řadě jsou někteří zaměstnanci Vězeňské služby zapojeni do činnosti občanského sdružení Etického fóra České republiky. Posláním tohoto sdružení je podpora aktivit prosazujících etiku a etické jednání ve společenském životě i v ostatních oblastech lidské činnosti, a to v duchu evropské kultury a euroatlantické civilizace. Vězeňští pracovníci působí na rozvíjení základních etických norem a prohloubení profesionálního jednání ve všech oblastech činnosti Vězeňské služby. Proces šíření etického povědomí v oblasti vězeňství by měl přispět k obnově celospolečenské důvěry, vážnosti a úcty k Vězeňské službě ČR (Výroční zpráva, 2005).

Spektrum akcí pro veřejnost je velmi široké a jeho část tvoří také aktivity vězněných osob, které jsou určeny veřejnosti a dotvářejí obraz českého vězeňství. K takovým patří různá divadelní představení pro veřejnost, které nacvičují odsouzení v dramatických kroužcích (Sasková, 2006) nebo hračky a diagnostické pomůcky pro střediska výchovné péče a jiná dětská zařízení, které odsouzení vyrábí ve svém volném čase ve výtvarných a rukodělných kroužcích (Válek, 2006).

1.7.4 Mezinárodní spolupráce

Aktivity Vězeňské služby ČR na poli mezinárodní spolupráce s jejími zahraničními protějšky jsou důležitou součástí reprezentace Vězeňské služby i České republiky (Burkiewicz, 2004). Nejlépe je navázána spolupráce s evropskými vězeňskými službami, především v rámci Visegrádské čtyřky. Jsou realizována mezinárodní setkání na úrovni generálních ředitelů, odborných pracovníků, ale také výměnné studijní pobyty a stáže (zaměřené například na vězeňské zdravotnictví či psychologii). Dále jsou organizovány specializované semináře, konference o vězeňství, setkání pracovníků v oblasti duchovní péče a řada sportovních akcí (Výroční zpráva, 2007).

Vězeňská služba ČR je tradičním pořadatelem mezinárodních konferencí o vězeňství, které pořádá již od roku 1994. Tyto konference si již získaly značnou prestiž a pozornost, která je dána i spoluprací s Radou Evropy a Výborem pro obranu

a bezpečnost Poslanecké sněmovny České republiky. Pohled na rozsah těchto konferencí může poskytnout jedna z nich pořádaná v roce 2004 v Kroměříži na téma Evropské vězeňské systémy. Do Kroměříže se sjelo 117 odborníků ze 16 států Evropy a další delegáti z Kanady a Izraele. Převážně se jednalo o odborníky z oblasti vězeňství, penitenciární psychologie, penologie, kriminologie a dalších příbuzných oborů (Bajcura, 2004). Výstupem této konference bylo Doporučení generálnímu tajemníkovi Rady Evropy, které shrnuje současný stav a doporučuje kroky ke zvýšení bezpečnosti vězeňských systémů, zvýšení zaměstnanosti vězňů a zlepšení materiálních podmínek ve věznicích (Redakce, 2004).

1.7.5 Časopis české vězeňství

Na českém trhu existuje tolik časopisů, že není v silách jednotlivce o nich vědět, natož být jejich pravidelným čtenářem. Kromě velkých vydavatelských společností totiž vydávají v České republice časopisy i různé spolky, cechy, organizace, instituce, kluby, sdružení, podniky, koncerny a další (Roth, 2005). Časopis České vězeňství je však jediným českým odborným časopisem zaměřeným speciálně na vězeňskou problematiku (Mařádek, 2003).

To, že je České vězeňství časopisem odborným, mimo jiné znamená, že cílem jeho vydavatele není dosahování zisku, ale snaha přinášet relevantní informace z oblasti, na kterou je zaměřený, tedy z vězeňství (Roth, 2005). Přináší informace určené především pro vězeňský personál, ale je volně dostupný i ostatním zájemcům (Mařádek, 2003). Rozhovory s odborníky a zákonodárci, odborné články, ale také reportáže a aktuality přináší čtenářům časopisu obraz o stavu a vývoji v tomto oboru (Roth, 2005).

Časopis České vězeňství je rezortním časopisem, který vydává Vězeňská služba České republiky. Přitom vězeňský tisk můžeme rozdělit do tří hlavních skupin. První tvoří časopisy věnované výkonu vězeňské služby, které jsou určené především příslušníkům Vězeňské služby, sem také patří výše zmíněný časopis. Do druhé skupiny

spadají sborníky odborných článků. Poslední, třetí skupinu, tvoří časopisy vydávané vězni, ať již za spolupráce s vychovateli nebo bez ní (VS ČR, 2008a). Časopisů vydávaných samotnými vězni vychází více, již podle názvu je zajímavý časopis odsouzených žen EL PASSO, což ve vězeňském argotu znamená loupežné přepadení (Hála, Soudková, 2002). Jeho náplň tvoří krátké literární útvary na zadané téma dotýkající se bezprostředně vězeňského života, vlastní básnická a prozaická tvorba i rozhovory se zajímavými lidmi, kteří se při své práci setkávají s odsouzenými (Kolbánek, Hodný, 2004).

Časopis České vězeňství vychází od roku 1992, kdy se stal následníkem zaniklého rezortního časopisu Sboru nápravné výchovy, který přestal vycházet v roce 1990. Dvouleté období, kdy nevycházel žádný časopis zabývající se vězeňstvím, vyplnilo vydávání občasníku Aktuální informace. Tato tiskovina sice přinášela operativní a podstatné informace o situaci ve vězeňství a snažila se o to, aby mezi řídicími složkami a jednotlivými útvary nevznikla informační propast, ale pro potřeby vězeňského personálu byla nedostatečná (Redakce, 1992). Zaměstnanci Vězeňské služby totiž potřebují získávat nové odborné poznatky a potřebují mít prostor k výměně praktických zkušeností a jejich zobecňování. Odborný časopis je velmi důležitý pro předávání informací z oboru a vytváří nezbytné předpoklady pro utváření vězeňství jako oboru i při rozvoji jeho teorie (Šplíchal, 1995).

Proto vznikl časopis České vězeňství, který má ambice stát se právě takovým populárně odborným časopisem, jenž se věnuje závažným a potřebným otázkám českého vězeňství. Měl by sloužit především vězeňskému personálu a pomoci při zvyšování kvality jeho práce (Redakce, 1992). Proto se na svých stránkách orientuje na záležitosti vězeňství, penologie, penitenciární psychologie, penologie a do svého zájmu zahrnuje i širší právní a společenské souvislosti týkající se zabezpečování výkonu vazby a trestu odnětí svobody (Redakce, 2003).

V průběhu času, kdy časopis vycházel, se objevil a stále více vystupuje do popředí ještě další cíl, který reaguje na nové potřeby Vězeňské služby i veřejnosti. Tím se stalo vytváření pozitivní image Vězeňské služby ČR ve společnosti. Časopis České

vězeňství tak slouží i k prezentaci názorů, událostí a příkladů každodenní práce zaměstnanců a příslušníků Vězeňské služby (Kula, 2005).

Výběr témat a článků, které se objevují v časopise České vězeňství, má na starosti stálá redakce časopisu a možnost do něj přispívat mají všichni zaměstnanci Vězeňské služby České republiky. Samozřejmě jejich příspěvky musí zapadat do tematické orientace časopisu a musí být zpracovány na odpovídající kvalitativní úrovni. Články uveřejňované v časopise jsou honorovány, což je další motivací pro potenciální zájemce z řad zaměstnanců Vězeňské služby, aby základna publikujících autorů byla co nejširší (Kula, 2005).

Časopis České vězeňství je možné objednat přímo v redakci časopisu, a to buď telefonicky nebo emailem na adrese Redakce-cv@grvs.justice.cz. Časopis v posledních letech vychází šestkrát ročně a roční předplatné v roce 2007 stálo 174 Kč. Od roku 2004 je již možné listovat jeho elektronickou verzí na domovských internetových stránkách Vězeňské služby www.vscr.cz, kde je také možno získat kontakty na členy redakce a technické informace o časopisu a jeho vydavateli. Časopis je k dispozici i v některých vědeckých knihovnách.

Časopis České vězeňství byl na celorepublikové poradě ředitelů věznic a vazebních věznic zařazen generálním ředitelstvím mezi pět největších úspěchů Vězeňské služby České republiky v roce 2004 (Kula, 2005).

2. CÍLE PRÁCE A HYPOTÉZY

Hlavní cíl:

Tato práce si klade za hlavní cíl zmapovat, jakým způsobem se vyvíjel časopis České vězeňství po stránce obsahové i po stránce formální, neboli technické.

V souvislosti s hlavním cílem práce byla stanovena hlavní hypotéza:

H1: Redakce časopisu České vězeňství sleduje výběrem článků trend postupného vyvážení penologické a informativně zábavné složky.

Dílčí cíl:

Dílčím cílem práce je uskutečnit dotazování mezi českou veřejností a zjistit, jestli rezortní časopis Vězeňské služby České republiky České vězeňství pronikl mimo okruh jejích zaměstnanců.

Na základě dílčího cíle byla stanovena dílčí hypotéza:

H2: Časopis České vězeňství nepronikl mimo okruh zaměstnanců Vězeňské služby České republiky.

Hlavní hypotéza 1 byla stanovena na základě Koncepce vztahů s veřejností a mediální politiky Vězeňské služby České republiky z června 2003 (Jílek, 2004).

Dílčí hypotéza 2 byla stanovena na základě výzkumu Tomáškové z roku 2005 (Tomášková, 2006).

3. METODIKA

Pro dosažení cíle práce bylo využito kombinace výzkumných metod a technik. Nejdříve byla použita technika obsahové analýzy, dále technika dotazování na ulici a jako doplňková technika polostandardizované rozhovory. Ve výzkumu byly využity prvky kvantitativního i kvalitativního výzkumu.

3.1 Obsahová analýza

Nejprve byla použita metoda analýzy produktů, technika obsahové analýzy. Obsahová analýza je podle Ferjenčíka výzkumnou technikou, která slouží objektivnímu a systematickému kvantitativnímu popisu manifestního obsahu komunikace (Ferjenčík, 2000, s. 184). Obsahová analýza poskytuje přehled o tom, v jaké míře je určitý jev zastoupen ve zkoumaném vzorku (Čada et al., 2006). Nejčastěji se používá ke zjišťování charakteristik komunikace, tedy co, jak nebo komu bylo sdělováno (Ferjenčík, 2000). Obsahová analýza je v této práci použita ke zjištění toho, jak se v průběhu času vyvíjel obsah sdělení v časopise České vězeňství.

Nejdříve jsme určili předmět obsahové analýzy, tedy to, co bude analýze podrobeno. V našem případě to jsou všechna vydání časopisu České vězeňství, přesné vymezení analyzovaného materiálu je uvedeno v následující kapitole **Výběrový soubor obsahové analýzy** (Ferjenčík, 2000). Všechna vydání časopisu od roku 1992 do roku 2004 byla k výzkumu poskytnuta PhDr. Jaroslavem Hálou v tištěné podobě, zbývajících tři ročníky byly získány v elektronické podobě z internetových stránek Vězeňské služby České republiky www.vscr.cz.

Dalším krokem bylo definování velikosti jednotky sdělení, kterou budeme podrobovat analýze. Pro zmapování vývoje sdělení, kterým byl věnován prostor v odborném časopisu během čtrnácti let jeho existence, jsme za jednotku analýzy zvolili samostatný článek (Ferjenčík, 2000).

Posledním krokem při přípravě obsahové analýzy byl výběr a definování kategorií, do kterých je možno analyzované sdělení smysluplně a přehledně rozdělit podle jeho hlavních rysů (Ferjenčík, 2000). Kategorie, které jsme vytvořili, vznikly až v průběhu čtení textového materiálu a jsou výsledkem průběžného uspořádávání a přeskupování výchozího materiálu. Jsou výsledkem hledání podobností a rozdílů mezi texty. Pokud se daný text nehodil do již existující kategorie, byla vytvořena nová, vhodnější. Při vytváření kategorií a přiřazování textů bylo využíváno existujících rubrik časopisu České vězeňství. Aby byly výsledky výzkumu přehledné, sestavili jsme jen dvě hlavní kategorie a šest podkategorií (Čada et al., 2006).

Kategorie jsme zformovali do hierarchického systému. Jeho vrchol tvoří dvě základní kategorie - Penologie a Informace-Zábava, které se dále člení do svých podkategorií (Ferjenčík, 2000).

Kategorie Penologie se v rámci našeho výzkumu přesně neshoduje s vymezením penologie jako vědní disciplíny, v našem podání zachycuje i širší souvislosti existence vězeňského systému. Člení se na následující podkategorie:

- Odbornost - obsahuje články zabývající se kriminálním chováním lidí, trestáním, výkonem trestu a jeho účinky a postupy, které mají za cíl dosáhnout korektivních změn v jednání pachatelů, stejně tak jako jejich bezproblémový návrat do společnosti. Do této kategorie jsou řazeny především texty z oblasti penologie, penitenciární psychologie, pedagogiky, kriminologie, sociální práce, lékařství a duchovní péče.

- Koncepce - tuto podkategorii tvoří články zabývající se aktuálním vývojem organizační struktury Vězeňské služby České republiky (dříve Sboru nápravné výchovy) a jejích organizačních jednotek. Obsahuje také texty zabývající se zákony, mezinárodními dokumenty a dalšími legislativními prvky, které ovlivňují činnost Vězeňské služby České republiky. Součástí této podkategorie jsou i texty zabývající se hodnocením stavu vězeňských systémů a vzděláváním vězeňského personálu.

- Zahraniční inspirace - do této podkategorie jsme zařadili všechny články týkající se trestní justice a výkonu vězeňství v zahraničí, které se primárně týkají trestů,

stavebnětechnického zabezpečení a uspořádání věznic a vazebních věznic nebo zacházení s vězni.

Kategorie Informace-Zábava pokrývá texty, které pro vězeňský personál nemají hodnotu profesně vzdělávací, přináší však informace o aktuálním dění ve Vězeňské službě České republiky a zajímavostech z oblasti vězeňství. Člení se rovněž do tří podkategorií:

- Aktuální informace - obsahuje články, které reflektují aktuální dění ve Vězeňské službě České republiky, do této podkategorie jsou řazeny především rozhovory, reportáže, záznamy z konferencí, návštěv či setkání vězeňských pracovníků a reakce na dění ve Vězeňské službě.

- Historie - do této podkategorie patří články, jež se věnují historii trestu, vězeňským objektům a vězeňskému personálu. Jsou zde zařazeny i texty věnující se významným zločinům a zločincům historie. Jsou zde i informace z numismatiky a heraldiky.

- Kultura-sport - zahrnuje články o kulturních a sportovních akcích ve věznicích a vazebních věznicích i další takové aktivity odsouzených či vazebně zadržených osob a pracovníků Vězeňské služby České republiky mimo zdi věznic.

Jednotlivé články byly řazeny do vznikajících kategorií a výsledný systém obsahové analýzy přinesl přehled o tom, jakým tématům byla v časopise v průběhu času věnována pozornost.

Data získaná z provedené obsahové analýzy směřují k ověření hlavní hypotézy H1, jsou zpracována a uvedena v kapitole **VÝSLEDKY** a okomentována v kapitole **DISKUSE**.

3.1.1 Výběrový soubor obsahové analýzy

V případě obsahové analýzy nejsou předmětem výzkumu lidé, ale sdělení jakéhokoli druhu. Výběrový soubor se v našem případě prakticky shoduje se souborem základním. Analyzovaný soubor tvoří všechna vydání časopisu České vězeňství od

počátku jeho vzniku v roce 1992 až po poslední vydání časopisu roku 2006, tedy posledního kompletního ročníku časopisu, který byl k dispozici při začátku výzkumu 01.10.2007. Ze základního souboru byla vyřazena pouze taková čísla časopisu, kde se minimálně polovina stran daného vydání věnuje konkrétní události v českém vězeňství. Příkladem je Mimořádné vydání Českého vězeňství 4/2005, kde generální ředitel Vězeňské služby ČR odpovídá na dotazy zaměstnanců. Podrobné zaměření časopisu pouze na jednu či několik málo právě aktuálních událostí, by vedlo ke značnému zkreslení výzkumu. Proto byla vyřazena tři taková vydání (4-5/1995, 2-3/1999, 4/2005), z toho dvě společná vydání vytištěná v jediném svazku. U společných vydání uspořádaných do jediného svazku není možno články rozdělit podle jednotlivých vydání, a proto jsou v našem výzkumu analyzovány jako vydání jedno. Konečný analyzovaný soubor tak tvoří 56 vydání časopisu České vězeňství.

3.2 Dotazování na ulici

Jako další byla použita metoda dotazování, technika dotazování na ulici. Dotazování na ulici má svá specifika, výhody i nevýhody. Umožňuje získat informace založené na přímém dotazování respondentů, s použitím předem formulovaného scénáře otázek. Šetří čas tazatele i respondenta, pomocí této techniky je možno získat rychle a bez velkých nákladů informace od velkého počtu jedinců. Nevýhodou tohoto dotazování je fakt, že je zatíženo ruchem ulice a respondenti se tak nemohou důkladně soustředit k přemýšlení nad jednotlivými otázkami. Ty proto musí být formulovány jasně a jednoduše, dotazování by nemělo trvat déle než pět minut. Otázky by měly být plně v oblasti ochotně sdělovaných informací. Je nutné počítat i s vysokým procentem odmítnutí rozhovoru a odpovědi respondentů musí být okamžitě zaznamenávány (Surynek et al., 2001).

Pro výzkum byl sestaven scénář (formulář), podle kterého byly vedeny rozhovory a do kterého se rovněž zapisovaly odpovědi respondentů. Scénář obsahuje

pět otázek, čtyři uzavřené a jednu polootevřenou. Scénář dotazování je uveden v kapitole **PŘÍLOHY** jako Příloha 1 (Surynek et al., 2001).

První dvě otázky zjišťují, zda respondenti vědí o existenci časopisu České vězeňství, případně jestli jsou jeho čtenáři. Otázky tři a čtyři zkoumají zájem respondentů o informace z oblasti českého vězeňství a znalost potenciálních informačních zdrojů. Získaná data z otázek tři a čtyři jsou v kapitole **DISKUSE** porovnávána s výzkumem Tomáškové z roku 2005, který se zabýval problematikou českého vězeňství (Tomášková, 2006). Poslední otázka je zacílená na případnou zaměstnaneckou a služební příslušnost respondentů k Vězeňské službě České republiky, která má zásadní význam pro interpretaci získaných dat.

Samotné dotazování se uskutečnilo v pracovních dnech od 11.02.2008 do 14.02.2008 a to v dopoledních i odpoledních hodinách. Respondenti byli dotazováni v Českých Budějovicích, v obchodních centrech, na autobusovém a vlakovém nádraží, Lanově třídě a na sídlišti Vltava a Máj. Autor zastavoval kolemjdoucí jedince, kterým krátce představil sebe i výzkum a požádal je o zodpovězení pěti jednoduchých otázek. Odpovědi byly okamžitě zaznamenávány do připraveného formuláře.

Data získaná z provedeného dotazování směřují k ověření dílčí hypotézy H2, jsou zpracována a uvedena v kapitole **VÝSLEDKY** a okomentována v kapitole **DISKUSE**.

3.2.1 Výběrový soubor dotazování na ulici

Základním souborem jsou obyvatelé České republiky, neboli česká veřejnost. V dotazování se autor zaměřil na populaci žijící v Českobudějovickém okrese a výběrový soubor tvoří 100 respondentů, které autor osobně oslovil.

Výběrový soubor byl sestaven technikou nahodilého výběru. Jedná se o techniku, která nevychází z teorie pravděpodobnosti, tazatel výzkumu oslovuje kolemjdoucí chodce bez pevně stanovených pravidel a kritérií pro jejich výběr.

Výběrový soubor tedy tvoří lidé, kteří jsou tazatelem živelně osloveni v určitou chvíli na místě výzkumu a kteří jsou ochotni odpovídat (Surynek et al., 2001).

Přestože výše uvedený výběr respondentů není zárukou reprezentativnosti výběrového souboru a širší generalizace získaných dat je problematická, můžeme říci, že i tímto způsobem získané informace, a z nich vyvozené závěry, jsou užitečné. Technicky vzato i nereprezentativní vzorek totiž může poskytnout hodnotné výsledky (Disman, 2002).

Způsob výběru a rozsah výběrového souboru byl zvolen v souladu s technickými možnostmi autora a také vzhledem k zaměření, rozsahu a cíli této práce.

3.3 Polostandardizovaný rozhovor

Jako poslední byla opět použita metoda dotazování, tentokrát technika polostandardizovaného rozhovoru. Jedná se o rozhovor, který je veden podle předem připravené struktury, která obsahuje formulaci a sled otázek, ale tazateli nechává možnost případného doplnění připraveného rozhovoru, například možnost položit doplňující dotazy (Veselá, 1999).

Pro polostandardizovaný rozhovor byla vytvořena kostra osmi stanovených otázek, která byla v průběhu rozhovorů částečně upravena. Všechny otázky v rozhovoru jsou otevřené. Rozhovor obsahuje otázky zaměřené na časopis České vězeňství a dotýká se také názorů respondentů na informovanost veřejnosti o situaci v systému českého vězeňství. Otázky k polostandardizovanému rozhovoru jsou uvedeny v kapitole **PŘÍLOHY** jako Příloha 2.

Rozhovory se zaměstnanci a příslušníky Vězeňské služby České republiky se uskutečnily ve dnech 18.03. 2008 a 25.03. 2008 ve Vazební věznici České Budějovice. Rozhovory byly umožněny díky vedoucímu diplomové práce PhDr. Jaroslavu Hálovi, který ve Vazební věznici České Budějovice působí jako psycholog a tiskový mluvčí. Celkem ve věznici proběhlo šest rozhovorů. Respondenty byli tři civilní zaměstnanci Vězeňské služby: vychovatel-terapeut, speciální pedagog a sociální pracovníce a tři

příslušníci Vězeňské služby: vedoucí oddělení výkonu trestu a vazby, vrchní dozorce oddělení výkonu vazby a dozorkyně. S respondenty byl veden rozhovor a jejich odpovědi byly písemně zaznamenány pro následné zpracování a vyhodnocení.

Data získaná z provedených rozhovorů jsou uvedena v kapitole **VÝSLEDKY** a komentována v kapitole **DISKUSE**.

Data získaná pomocí polostandardizovaného rozhovoru přímo od vězeňského personálu mají ve výzkumu doplňující charakter. Jejich smyslem je snaha o získání náhledu na časopis České vězeňství prostřednictvím vězeňského personálu, tedy lidí, kteří se ve vězeňství pohybují, pro které je určen především, a kteří se případně podílejí na jeho tvorbě zasíláním vlastních příspěvků. Získané informace mají umožnit náhled a dát zpětnou vazbu tvůrcům časopisu.

3.3.1 Výběrový soubor polostandardizovaných rozhovorů

Základním souborem jsou zaměstnanci a příslušníci Vězeňské služby České republiky, respondenti do dotazování byli zařazeni pomocí výběru na základě dostupnosti. Při tomto výběru jsou jedinci z populace vybráni na základě dostupnosti a výhodnosti. Když jsme se tedy chtěli dotazovat zaměstnanců a příslušníků Vězeňské služby ČR, stanovili jsme si předem počet respondentů na šest a oslovovali jsme pracovníky ve Vazební věznici České Budějovice v prostorách oddělení výkonu trestu odnětí svobody, kde jsou kanceláře jak civilních zaměstnanců, tak i příslušníků, dokud nebylo provedeno šest rozhovorů (Hendl, 2004). Výběrový soubor tedy tvoří šest respondentů, mezi kterými jsou muži i ženy působící jak na oddělení výkonu trestu odnětí svobody, tak i výkonu vazby.

Výběr na základě dostupnosti je technikou, která není zcela optimální pro větší výzkumy, protože získaná data mohou být zkreslena. Například tím, že se na daném místě a v daném okamžiku výzkumu vyskytuje subpopulace se specifickými znaky (Hendl, 2004). Domníváme se však, že zvolený výběrový soubor je pro tuto práci dostatečný, protože spíše než generalizace získaných poznatků na celý základní soubor,

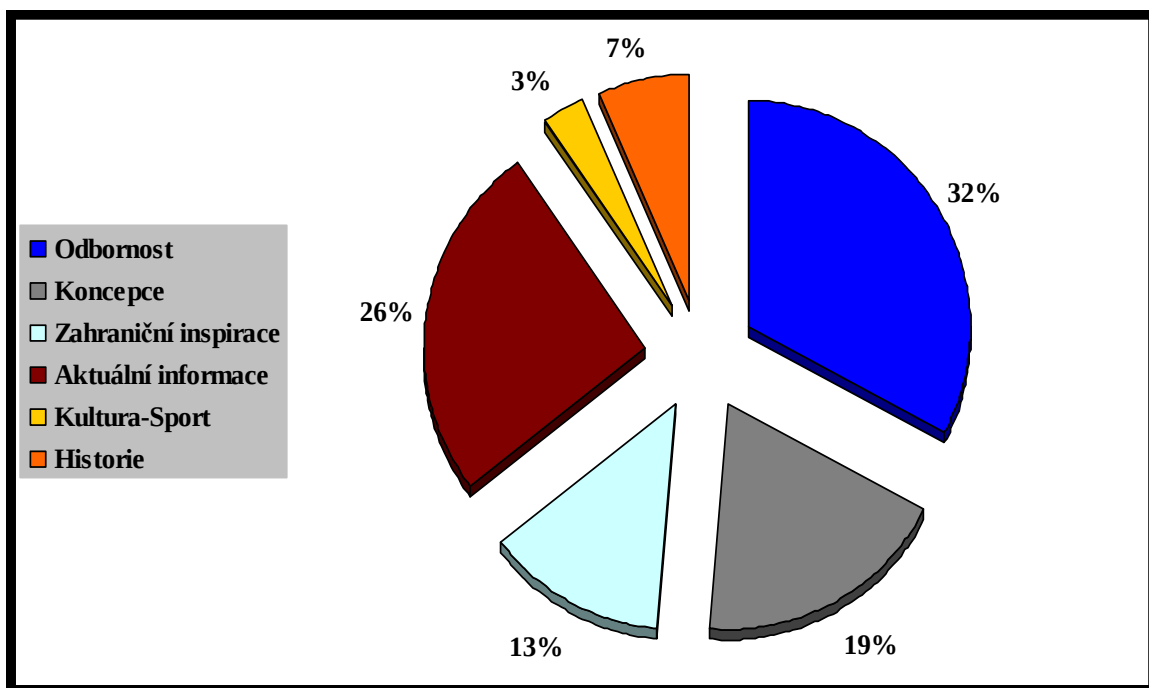
je naší cílem snaha vytvořit ilustrační obraz časopisu České vězeňství tak, jak ho vnímají někteří zaměstnanci a příslušníci Vězeňské služby.

4. VÝSLEDKY

V této kapitole jsou soustředěny výsledky výzkumu. Obsahuje především řadu komentovaných grafů, polostandardizované rozhovory jsou zde uvedeny v plném znění, pouze odpovědi na otázku 1: „Jak dlouho a na jaké pozici pracujete/sloužíte ve Vězeňské službě České republiky?“, nejsou uvedeny na základě žádosti respondentů.

4.1 Výsledky obsahové analýzy

Graf 1: Analyzované články podle podkategorií za první období (v%)

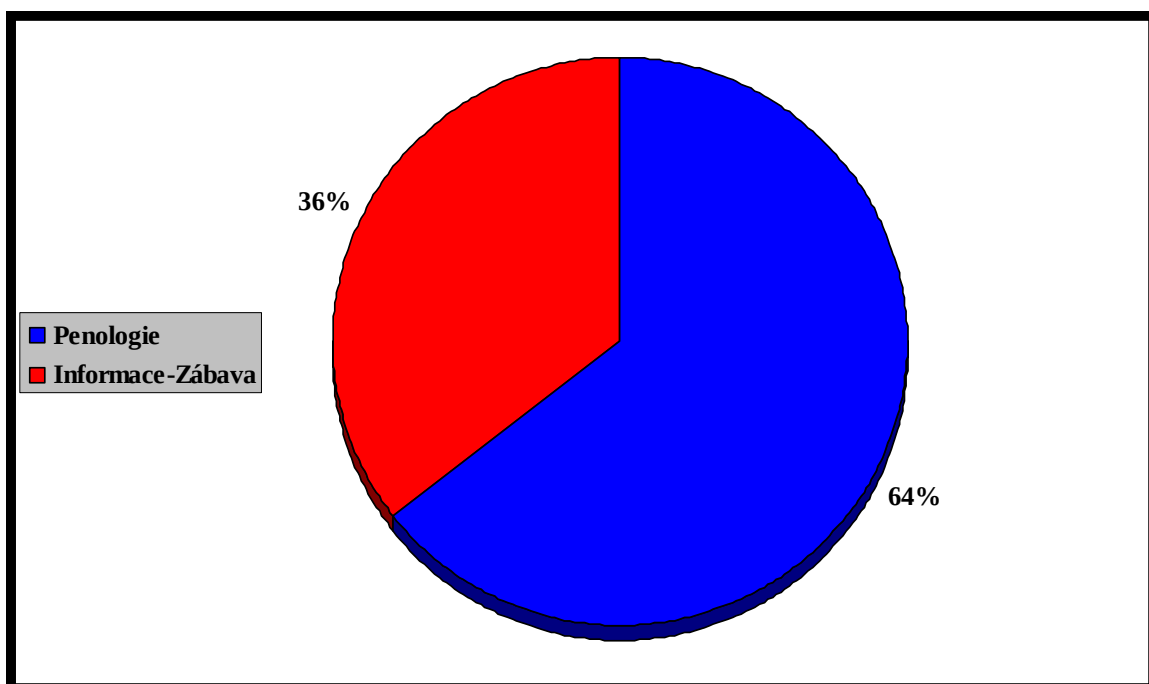

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 1 znázorňuje rozdělení analyzovaných článků do jednotlivých podkategorií za první sledované období, tedy prvních 8 vydání časopisu České vězeňství. Sledované období začíná vydáním 0/1992 ročník 0 a končí vydáním 4/1994 ročník 2. Za první období bylo analyzováno 177 článků na 369 stranách časopisu.

Nejvíce článků 58, tj. 32% bylo zařazeno do podkategorie odbornost. Do podkategorie Aktuální informace bylo zařazeno 46 článků, tj. 26%. Do další podkategorie Koncepce bylo umístěno 33 článků a ty tvoří 19%. V podkategorii Zahraniční inspirace bylo umístěno 23 článků, tedy 13%. Do další podkategorie Historie bylo zařazeno 12 článků, tj. 7%. A do poslední podkategorie Kultura-Sport bylo zařazeno 5 článků, tj. 3%.

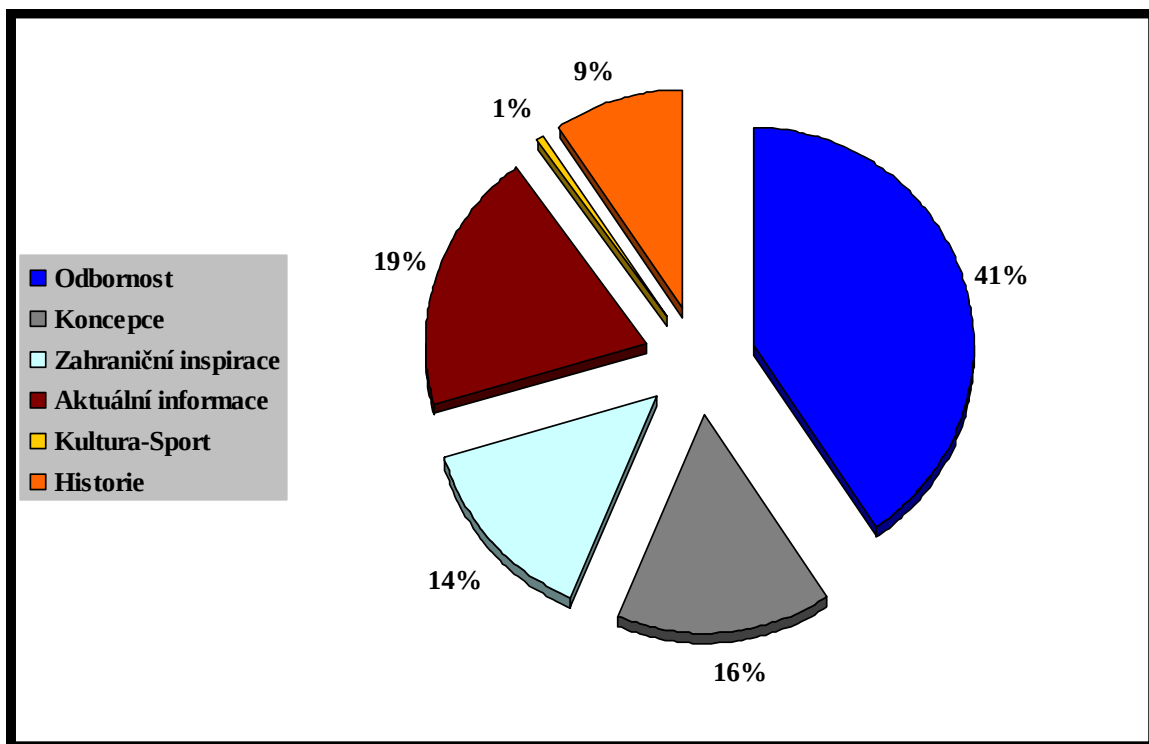
Graf 2: Analyzované články podle hlavních kategorií za první období (v%)

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 2 znázorňuje rozdělení analyzovaných článků za první období do dvou hlavních kategorií: Penologie a Informace-Zábava. V prvním období, které zahrnuje 8 vydání časopisu od 0/1992 ročník 0 do 4/1994 ročník 2, bylo více článků a to 114, tj. 64%, zařazeno do kategorie Penologie. Do kategorie Informace-Zábava bylo zařazeno 63 článků, tedy 36%. Celkový počet analyzovaných článků za toto období byl 177 na 369 stranách časopisu České vězeňství.

Graf 3: Analyzované články podle podkategorií za druhé období (v%)

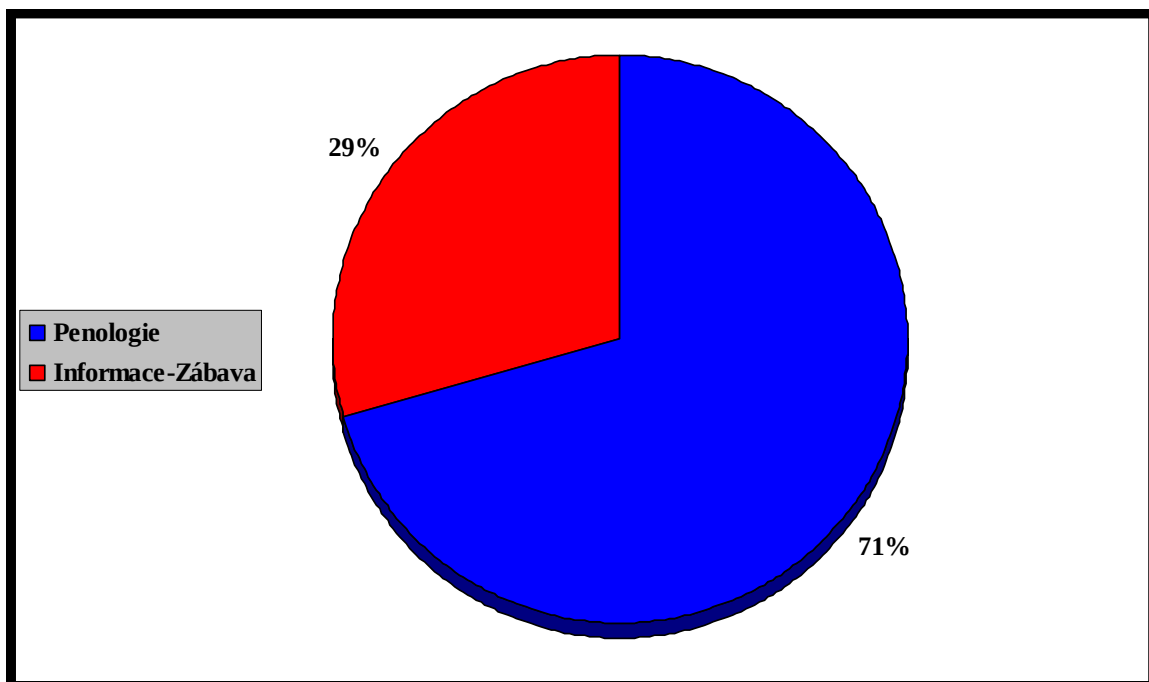

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 3 zobrazuje rozdělení analyzovaných článků do jednotlivých podkategorií za druhé sledované období. Druhé období tvoří 8 vydání časopisu České vězeňství začínající vydáním 1/1995 ročník 3 a končící vydáním 4/1996 ročník 4. Ve druhém období bylo analyzováno 160 článků na 364 stranách časopisu.

Nejvíce článků 65, tj. 41% bylo zařazeno do podkategorie odbornost. Do podkategorie Aktuální informace bylo zařazeno 31 článků, tj. 19%. Do další podkategorie Koncepce bylo umístěno 25 článků a ty tvoří 16%. V podkategorii Zahraniční inspirace bylo umístěno 23 článků, tedy 14%. Do další podkategorie Historie bylo zařazeno 15 článků, tj. 9%. A do poslední podkategorie Kultura-Sport byl zařazen 1 článek, tj. 1%.

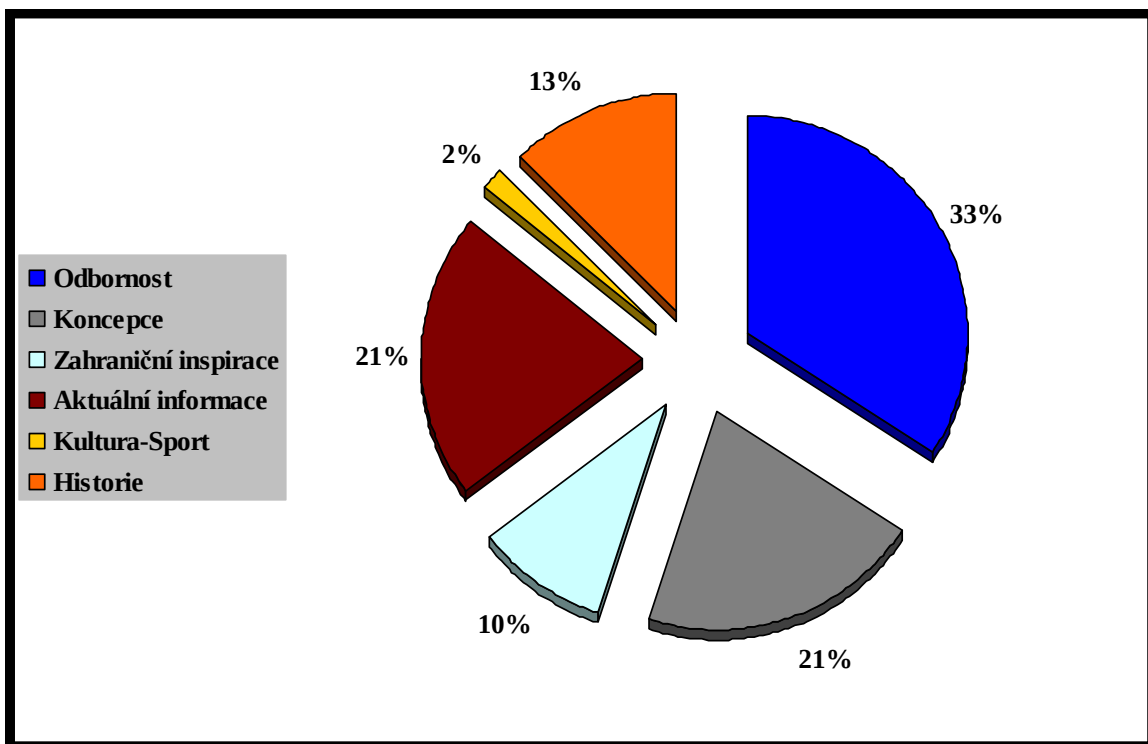
Graf 4: Analyzované články podle hlavních kategorií za druhé období (v%)

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 4 zobrazuje rozdělení analyzovaných článků za druhé období do dvou hlavních kategorií: Penologie a Informace-Zábava. Ve druhém období, které zahrnuje 8 vydání časopisu od 1/1995 ročník 3 do 4/1996 ročník 4, bylo více článků a to 113, tj. 71%, zařazeno do kategorie Penologie. Do kategorie Informace-Zábava bylo zařazeno 47 článků, tedy 29%. Celkový počet analyzovaných článků za toto období byl 160 na 364 stranách časopisu České vězeňství.

Graf 5: Analyzované články podle podkategorií za třetí období (v%)

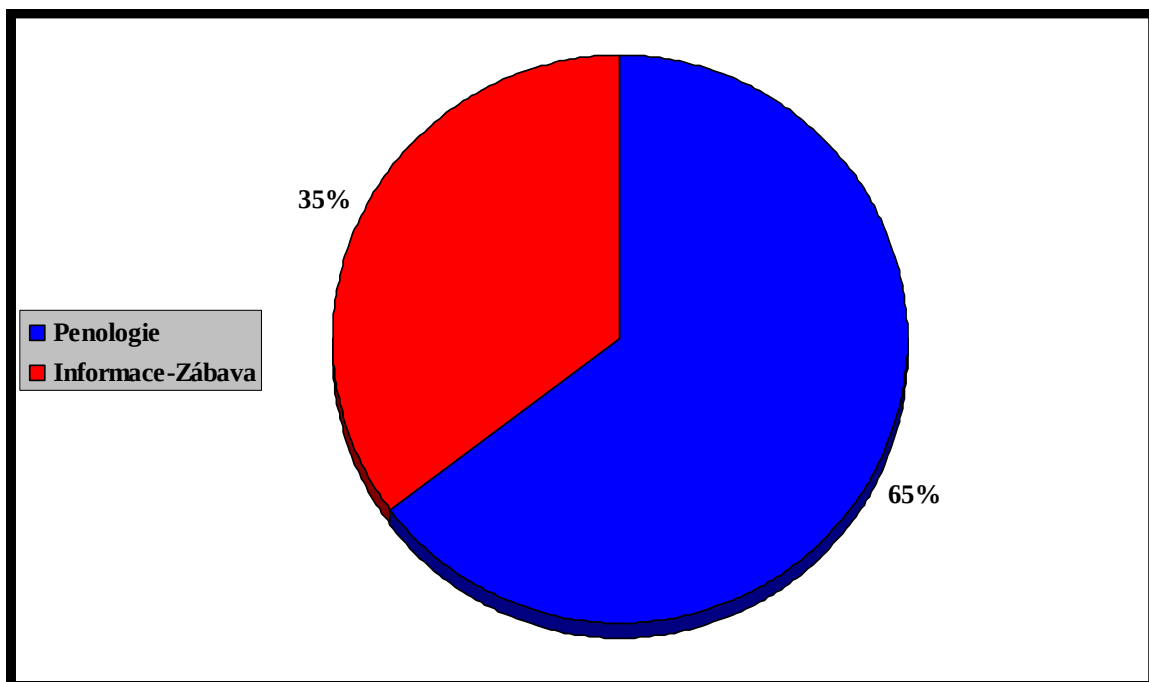

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 5 představuje rozdělení analyzovaných článků do jednotlivých podkategorií ve třetím sledovaném období. Třetí analyzované období tvoří 8 vydání časopisu České vězeňství začíná společným vydáním 5-6/1996 ročník 4 a končí rovněž společným vydáním 3-4/1998 ročník 6. V tomto třetím období bylo analyzováno 176 článků na 520 stranách časopisu.

Nejvíce článků 60, tj. 33%, bylo zařazeno do podkategorie odbornost. Do podkategorie Aktuální informace bylo zařazeno 37 článků, tj. 21%. Do podkategorie Koncepce bylo stejně jako do předešlé podkategorie umístěno 37 článků, které tvoří 21%. V následující podkategorii Historie bylo umístěno 22 článků, tedy 13%. Do další podkategorie Zahraniční inspirace bylo zařazeno 17 článků, tj. 10%. A do poslední podkategorie Kultura-Sport byly zařazeny 3 články, tj. 2%.

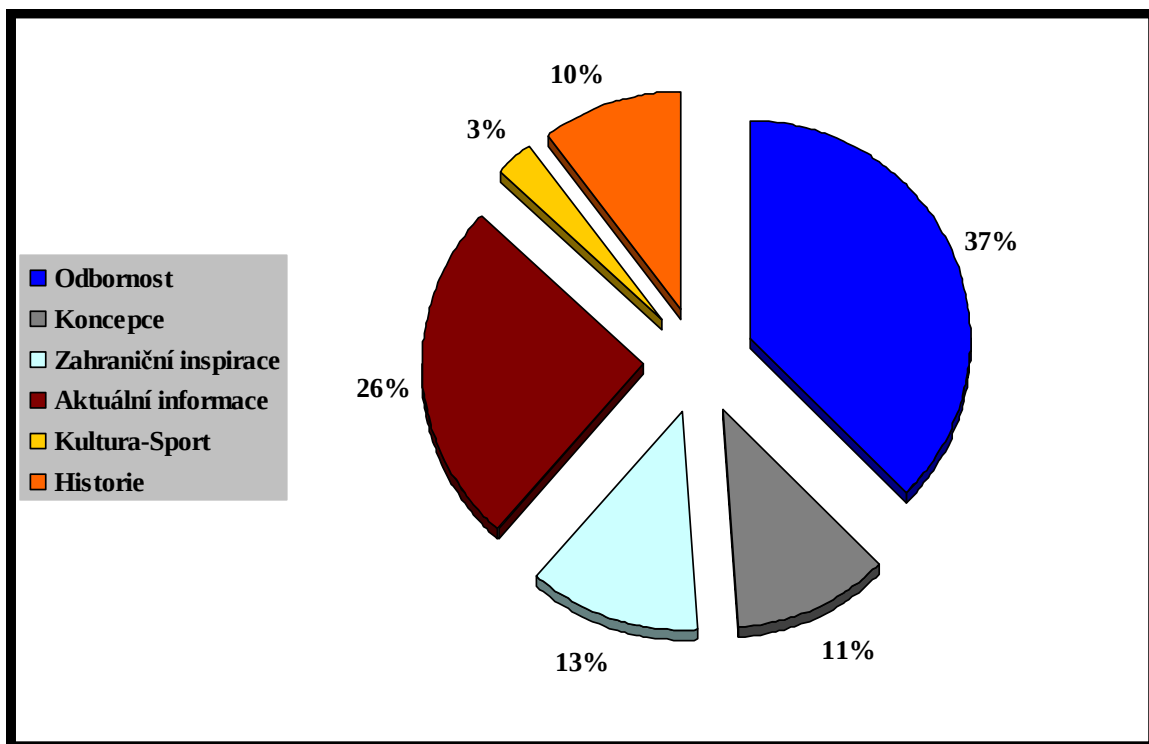
Graf 6: Analyzované články podle hlavních kategorií za třetí období (v%)

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 6 zobrazuje rozdělení analyzovaných článků za třetí období do dvou hlavních kategorií: Penologie a Informace-Zábava. Ve třetím období, které zahrnuje 8 vydání časopisu od společného vydání 5-6/1996 ročník 4 do společného vydání 3-4/1998 ročník 6, bylo více článků a to 114, tj. 65%, zařazeno do kategorie Penologie. Do kategorie Informace-Zábava bylo zařazeno 62 článků, tedy 35%. Celkový počet analyzovaných článků za toto období byl 176 na 520 stranách časopisu České vězeňství.

Graf 7: Analyzované články podle podkategorií za čtvrté období (v%)

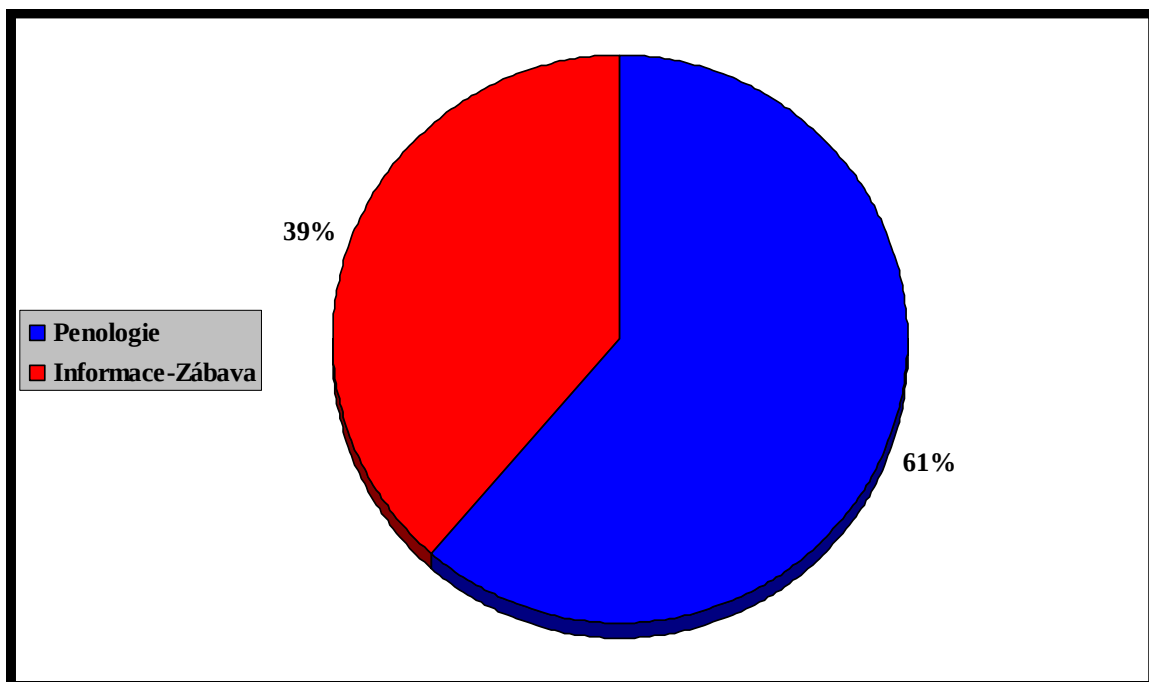

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf číslo 18 znázorňuje rozdělení analyzovaných článků do jednotlivých podkategorií za čtvrté sledované období. Čtvrté analyzované období tvoří 8 vydání časopisu České vězeňství, začíná společným vydáním 1/1999 ročník 7 a končí vydáním 4/2001 ročník 9. V tomto čtvrtém období bylo analyzováno 192 článků na 505 stranách časopisu.

Nejvíce článků 72, tj. 37%, bylo zařazeno do podkategorie odbornost. Do podkategorie Aktuální informace bylo zařazeno 49 článků, tj. 26%. Do podkategorie Zahraniční inspirace bylo umístěno 24 článků, které tvoří 13%. V následující podkategorii Koncepce bylo umístěno 22 článků, tedy 11%. Do další podkategorie Historie bylo zařazeno 20 článků, tj. 10%. A do poslední podkategorie Kultura-Sport bylo zařazeno 5 článků, tj. 3%.

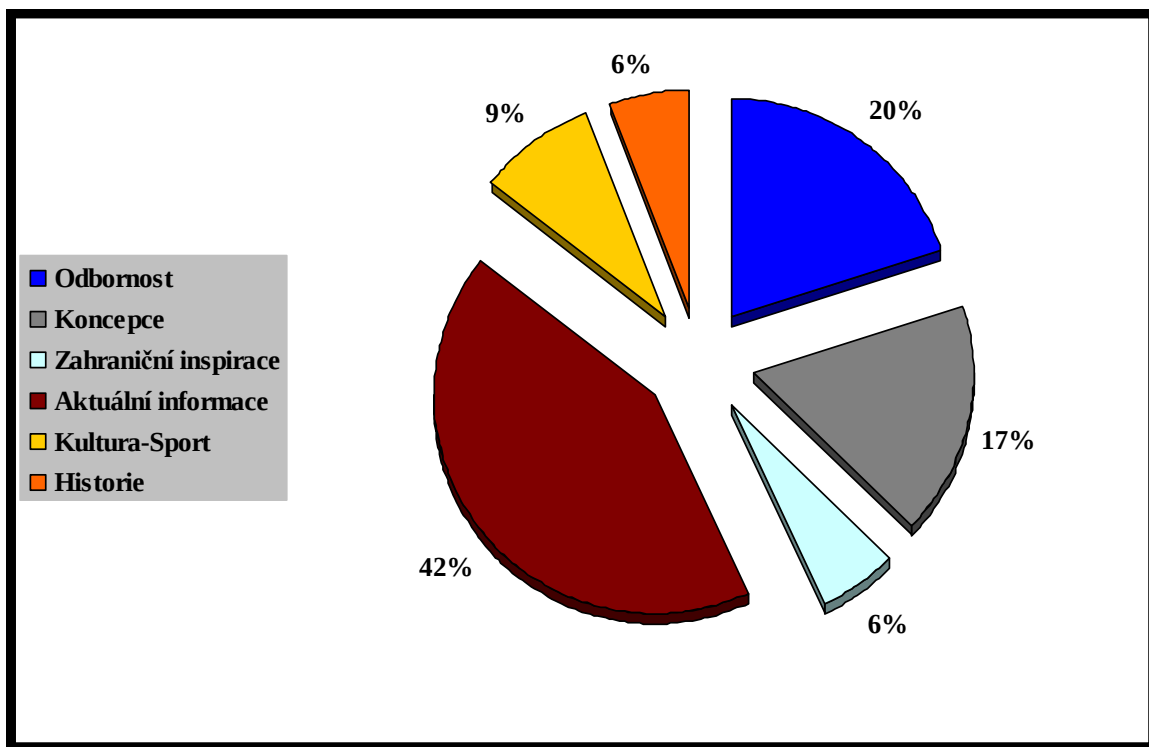
Graf 8: Analyzované články podle hlavních kategorií za čtvrté období (v%)

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 8 zobrazuje rozdělení analyzovaných článků za čtvrté období do dvou hlavních kategorií: Penologie a Informace-Zábava. Ve čtvrtém období, které zahrnuje 8 vydání časopisu od vydání 1/1999 ročník 7 do vydání 4/2001 ročník 9, bylo více článků a to 118, tj. 61%, zařazeno do kategorie Penologie. Do kategorie Informace-Zábava bylo zařazeno 74 článků, tedy 39%. Celkový počet analyzovaných článků za toto období byl 192 na 505 stranách časopisu České vězeňství.

Graf 9: Analyzované články podle podkategorií za páté období (v%)

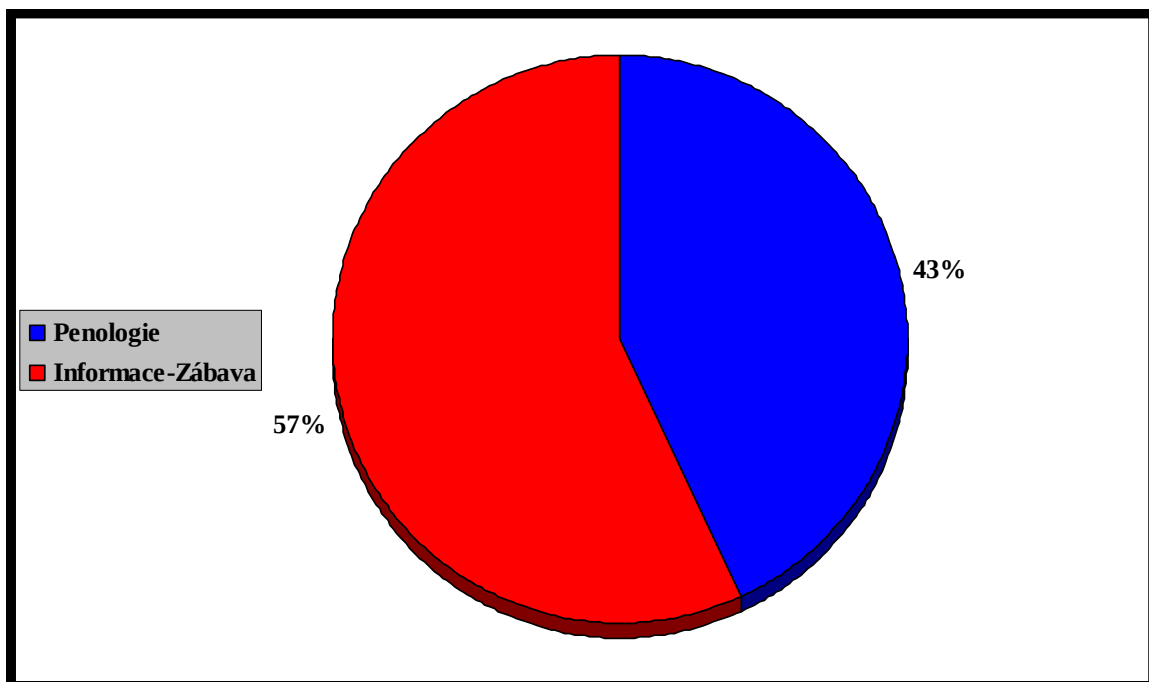

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 9 zobrazuje rozdělení analyzovaných článků do jednotlivých podkategorií za páté sledované období. Páté analyzované období tvoří 8 vydání časopisu České vězeňství, začíná vydáním 1/2002 ročník 10 a končí vydáním 1/2004 ročník 12. V tomto pátém období bylo analyzováno 151 článků na 335 stranách časopisu.

Nejvíce článků 64, tj. 42%, bylo zařazeno do podkategorie Aktuální informace. Do podkategorie Odbornost bylo zařazeno 30 článků, tj. 20%. Do podkategorie Koncepce bylo umístěno 26 článků, které tvoří 17%. V následující podkategorii Kultura-Sport 13 článků, tedy 9%. Do další podkategorie Historie bylo zařazeno 9 článků, tj. 6%. A do poslední podkategorie Zahraniční inspirace bylo zařazeno také 9 článků, tj. 6%.

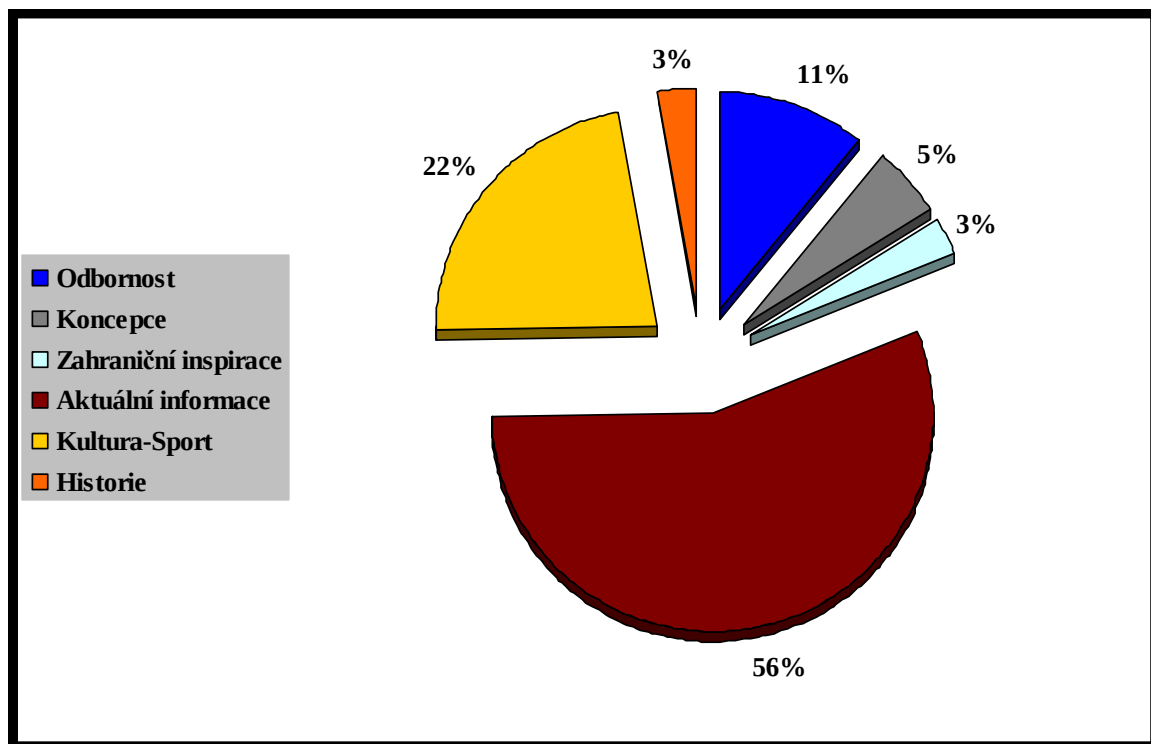
Graf 10: Analyzované články podle hlavních kategorií za páté období (v%)

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf číslo 10 zobrazuje rozdělení analyzovaných článků za páté období do dvou hlavních kategorií: Penologie a Informace-Zábava. V pátém období, které zahrnuje 8 vydání časopisu od vydání 1/2002 ročník 10 do vydání 1/2004 ročník 12, bylo více článků, a to 86, tj. 57%, zařazeno do kategorie Informace-Zábava. Do kategorie Penologie bylo zařazeno 65 článků, tedy 43%. Celkový počet analyzovaných článků za toto období byl 151 na 335 stranách časopisu České vězeňství.

Graf 11: Analyzované články podle podkategorií za šesté období (v%)

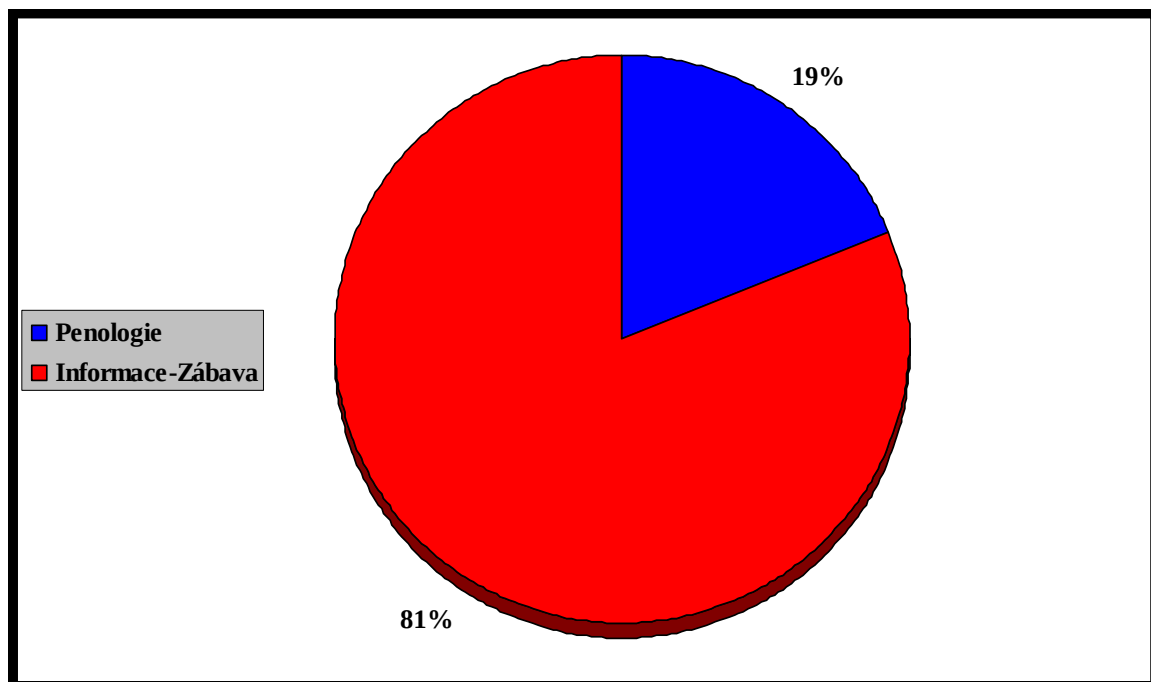

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 11 znázorňuje zařazení analyzovaných článků do jednotlivých podkategorií v šestém sledovaném období. Šesté analyzované období tvoří 8 vydání časopisu České vězeňství, začíná vydáním 2/2004 ročník 12 a končí vydáním 3/2005 ročník 13. V tomto čtvrtém období bylo analyzováno 472 článků na 288 stranách časopisu.

Nejvíce článků 264, tj. 56%, bylo zařazeno do podkategorie Aktuální informace. Do podkategorie Kultura-Sport bylo zařazeno 106 článků, tj. 22%. Do podkategorie Odbornost bylo umístěno 51 článků, které tvoří 11%. V následující podkategorii Koncepce bylo umístěno 25 článků, tedy 5%. Do další podkategorie Historie bylo zařazeno 13 článků, tj. 3%. A do poslední podkategorie Zahraniční inspirace bylo zařazeno také 13 článků, tj. 3%.

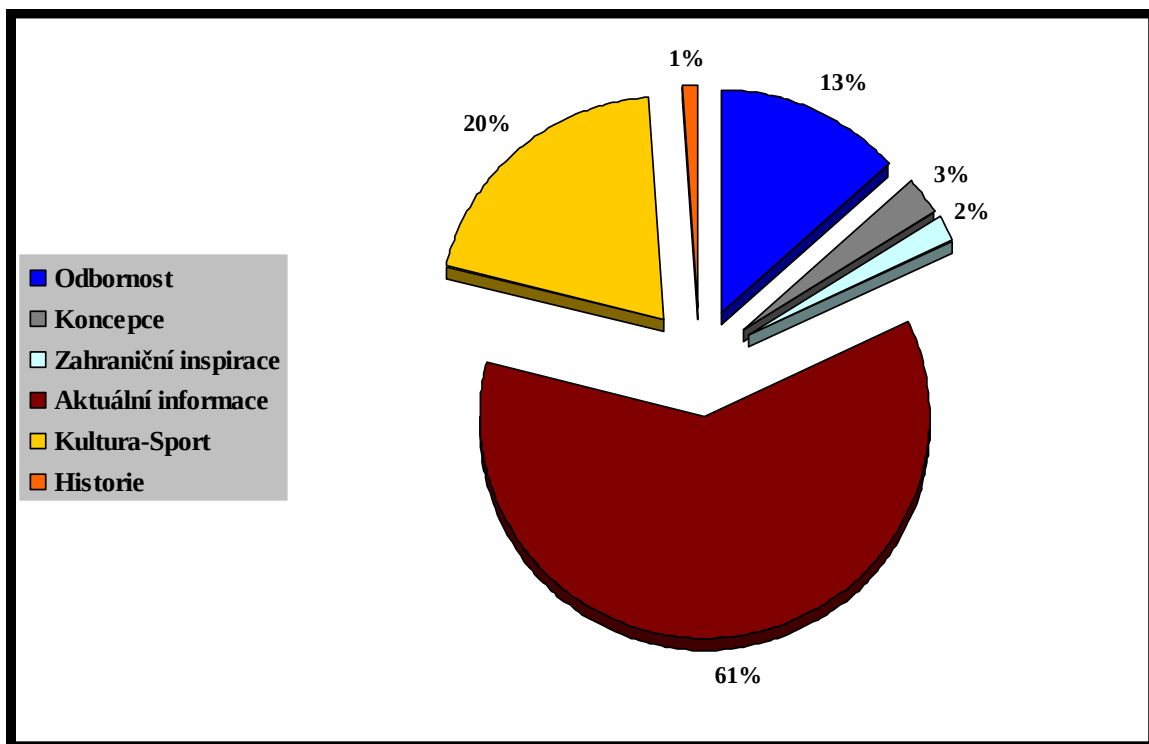
Graf 12: Analyzované články podle hlavních kategorií za šesté období (v%)

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 12 zobrazuje rozdělení analyzovaných článků za šesté období do dvou hlavních kategorií: Penologie a Informace-Zábava. V šestém období, které zahrnuje 8 vydání časopisu od vydání 2/2004 ročník 12 do vydání 3/2005 ročník 13, bylo více článků, a to 383, tj. 81%, zařazeno do kategorie Informace-Zábava. Do kategorie Penologie bylo zařazeno 89 článků, tedy 19%. Celkový počet analyzovaných článků za toto období byl 472 na 288 stranách časopisu České vězeňství.

Graf 13: Analyzované články podle podkategorií za sedmé období (v%)

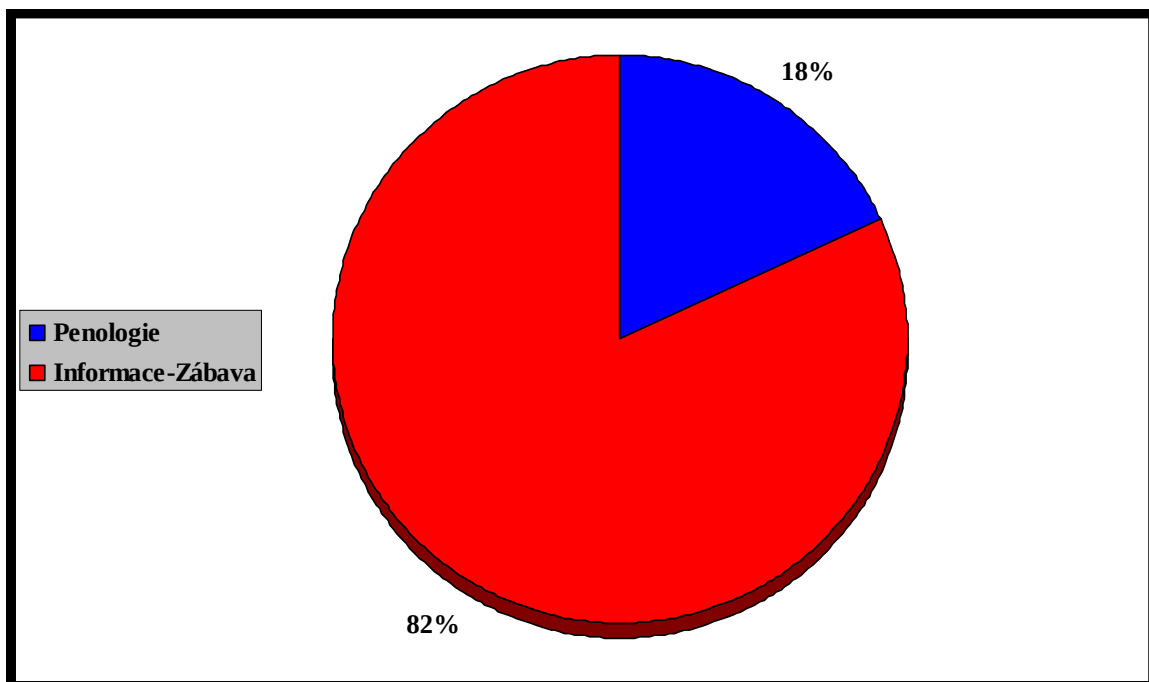

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf číslo 13 znázorňuje zařazení analyzovaných článků do jednotlivých podkategorií v sedmém sledovaném období. Sedmé analyzované období tvoří 8 vydání časopisu České vězeňství, začíná vydáním 5/2005 ročník 13 a končí vydáním 6/2006 ročník 14. V tomto čtvrtém období bylo analyzováno 618 článků na 345 stranách časopisu.

Nejvíce článků 375, tj. 61% bylo zařazeno do podkategorie Aktuální informace. Do podkategorie Kultura-Sport bylo zařazeno 124 článků, tj. 20%. Do podkategorie Odbornost bylo umístěno 82 článků, které tvoří 13%. V následující podkategorii Koncepce bylo umístěno 18 článků, tedy 3%. Do další podkategorie Zahraniční inspirace bylo zařazeno 12 článků, tj. 2%. A do poslední podkategorie Historie bylo zařazeno 7 článků, tj. 1%.

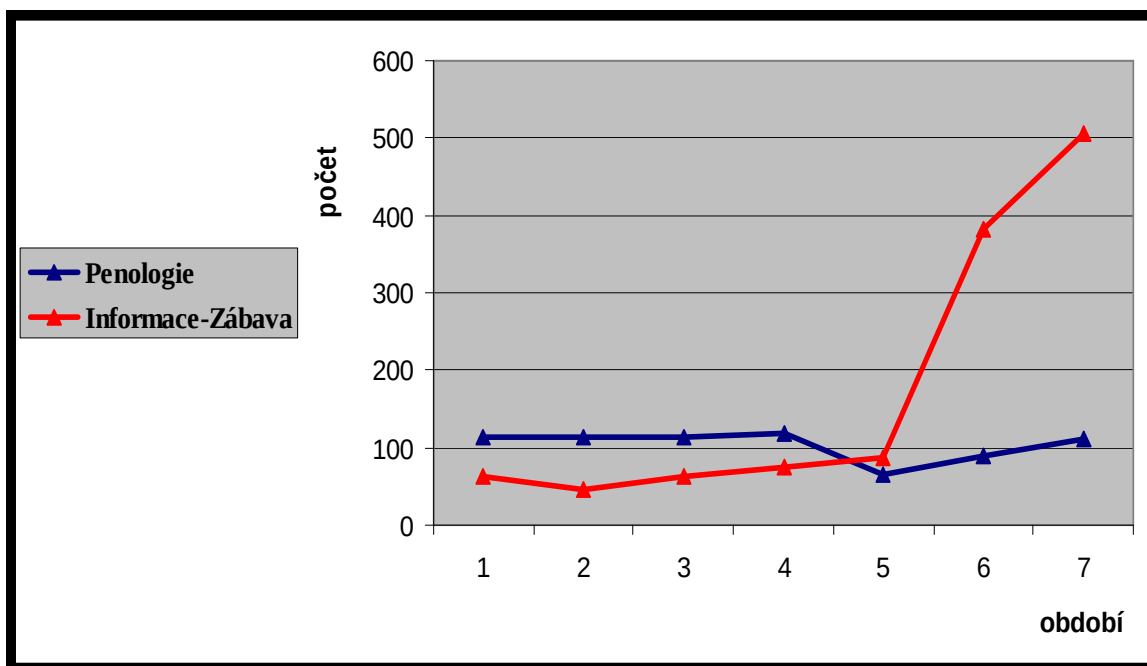
Graf 14: Analyzované články podle hlavních kategorií za sedmé období (v%)

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 14 zobrazuje rozdělení analyzovaných článků za sedmé období do dvou hlavních kategorií: Penologie a Informace-Zábava. V sedmém období, které zahrnuje 8 vydání časopisu od vydání 5/2005 ročník 13 do vydání 6/2006 ročník 14, bylo více článků, a to 506, tj. 82%, zařazeno do kategorie Informace-Zábava. Do kategorie Penologie bylo zařazeno 112 článků, tedy 18%. Celkový počet analyzovaných článků za toto období byl 618 na 345 stranách časopisu České vězeňství.

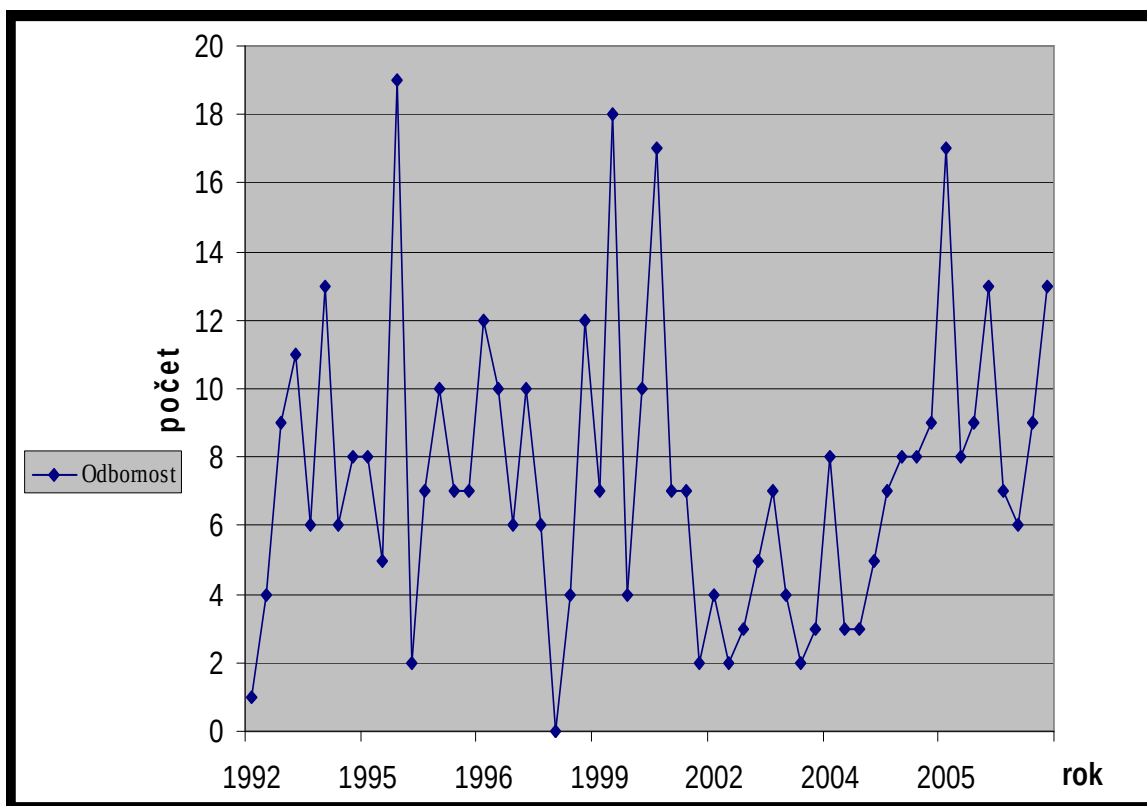
Graf 15: Vývoj počtu článků v hlavních kategoriích za sedm sledovaných období (v absolutních číslech)

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 15 zachycuje vývoj dvou hlavních kategorií: Penologie a Informace-Zábava v sedmi sledovaných obdobích. Vývoj počtu článků v kategorii Penologie v sedmi sledovaných obdobích je poměrně konstantní, jen s mírným poklesem mezi čtvrtým a pátým obdobím, kdy počet klesl pod hranici 100 článků. Oproti tomu kategorie Informace-Zábava od druhého období, ve kterém dosáhla minima, neustále roste. K nejvýraznějšímu růstu dochází mezi pátým a sedmým obdobím, ve kterém počet článků přesáhl hranici 100 a skončil těsně nad hranicí 500. Počet článků v jednotlivých kategoriích má k sobě nejbližší v úseku mezi čtvrtým a pátým sledovaným obdobím.

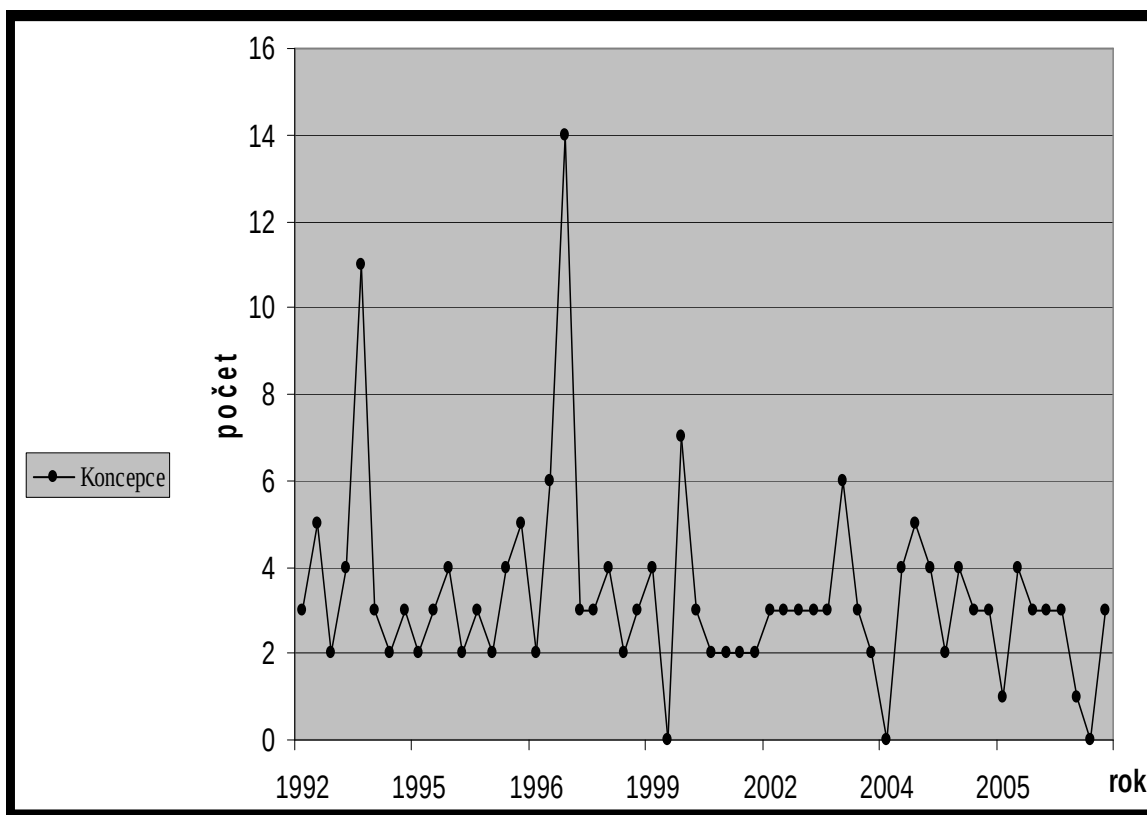
Graf 16: Vývoj počtu článků v podkategorii Odbornost vzhledem k jednotlivým vydáním časopisu České vězeňství (v absolutních číslech)

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 16 zobrazuje vývoj počtu článků zařazených v podkategorii Odbornost vzhledem k jednotlivým vydáním časopisu České vězeňství. Počet článků v této podkategorii kolísá od 0 do 19, s celkovým průměrem 7,5 článku na každé vydání. Maxima bylo dosaženo ve vydání časopisu 3/1995 ročník 3. Minima bylo dosaženo ve vydání 1/1998 ročník 6.

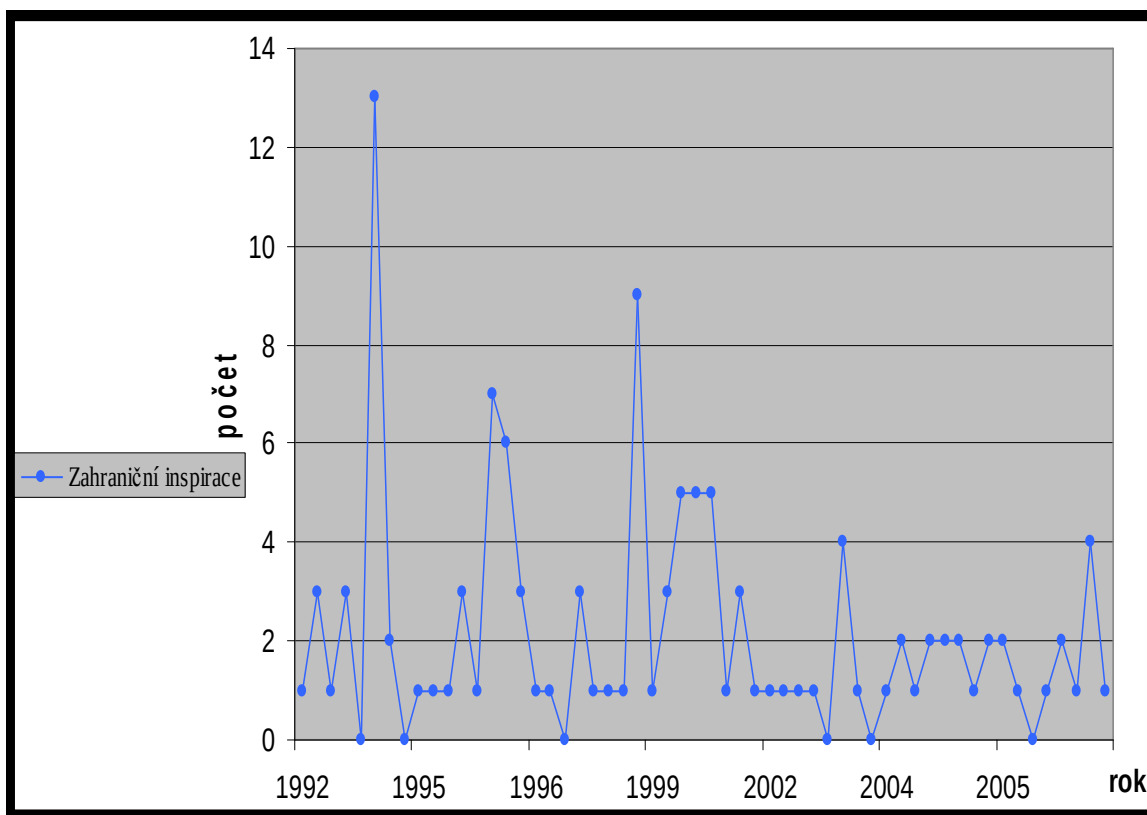
Graf 17: Vývoj počtu článků v podkategorii Koncepce vzhledem k jednotlivým vydáním časopisu České vězeňství (v absolutních číslech)

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 17 zobrazuje vývoj počtu článků zařazených v podkategorii Koncepce vzhledem k jednotlivým vydáním časopisu České vězeňství. Počet článků v této podkategorii kolísá od 0 do 14, s celkovým průměrem 3,3 článku na každé vydání. Maxima bylo dosaženo ve vydání časopisu 2/1997 ročník 5. Minima bylo dosaženo ve vydáních 4/1999 ročník 7, 2/2004 ročník 12 a 5/2006 ročník 14.

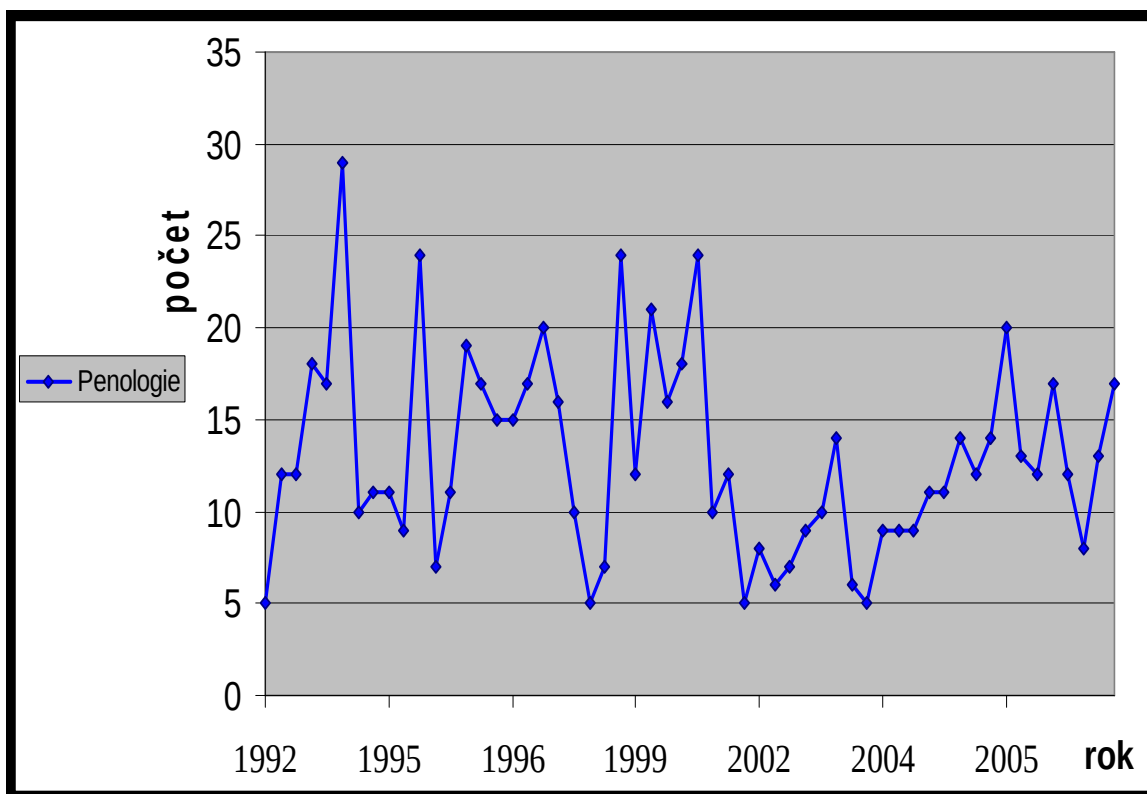
Graf 18: Vývoj počtu článků v podkategorii Zahraniční inspirace vzhledem k jednotlivým vydáním časopisu České vězeňství (v absolutních číslech)

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 18 znázorňuje vývoj počtu článků zařazených v podkategorii Zahraniční inspirace vzhledem k jednotlivým vydáním časopisu České vězeňství. Počet článků v této podkategorii kolísá od 0 do 13, s celkovým průměrem 2,2 článku na každé vydání. Maxima bylo dosaženo ve společném vydání časopisu 1-2/1994 ročník 2. Minima bylo dosaženo ve vydáních 4/1993 ročník 1, 4/1994 ročník 2, 2/1997 ročník 5, 1/2004 ročník 12 a 1/2006 ročník 14. S vydáním 4/2001 ročník 9 dochází k poklesu počtu článků zařazovaných do podkategorie Zahraniční inspirace, od této doby jejich počet přesáhne hranici 2 již jen ve dvou případech.

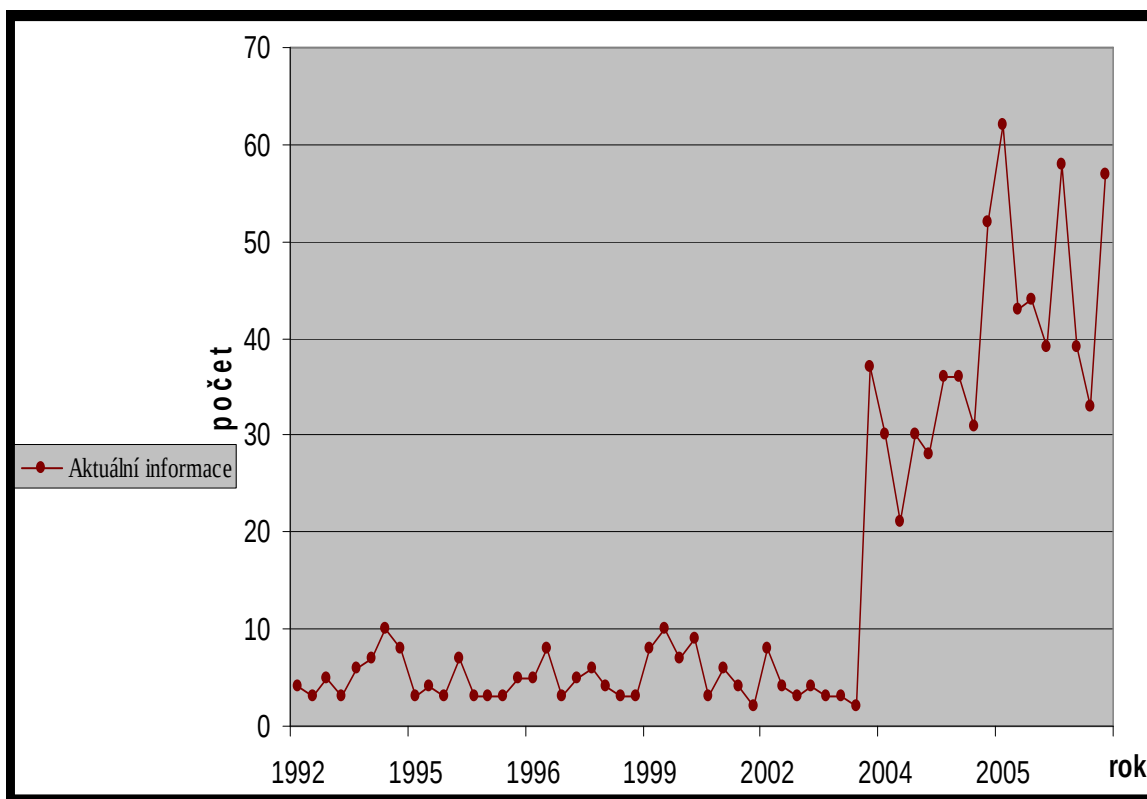
Graf 19: Shrnutí vývoje článků hlavní kategorie Penologie vzhledem k jednotlivým vydáním časopisu České vězeňství (v absolutních číslech)

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 19 zachycuje vývoj všech článků zařazených do hlavní kategorie Penologie vzhledem k jednotlivým vydáním časopisu České vězeňství. Tato kategorie slučuje články ze tří výše zobrazených podkategorií: Odbornost, Koncepce a Zahraniční inspirace. Počty článků z této kategorie se pohybují v jednotlivých vydáních v rozmezí od 5 do 29. Průměrně připadá na každé vydání 13 článků z této kategorie. Maxima bylo dosaženo ve společném vydání 1-2/1994 ročník 2. Minima pak bylo dosaženo ve čtyřech vydáních a to ve vydání 0/1992 ročník 0, 1/1998 ročník 5, 4/2001 ročník 9 a 1/2004 ročník 12.

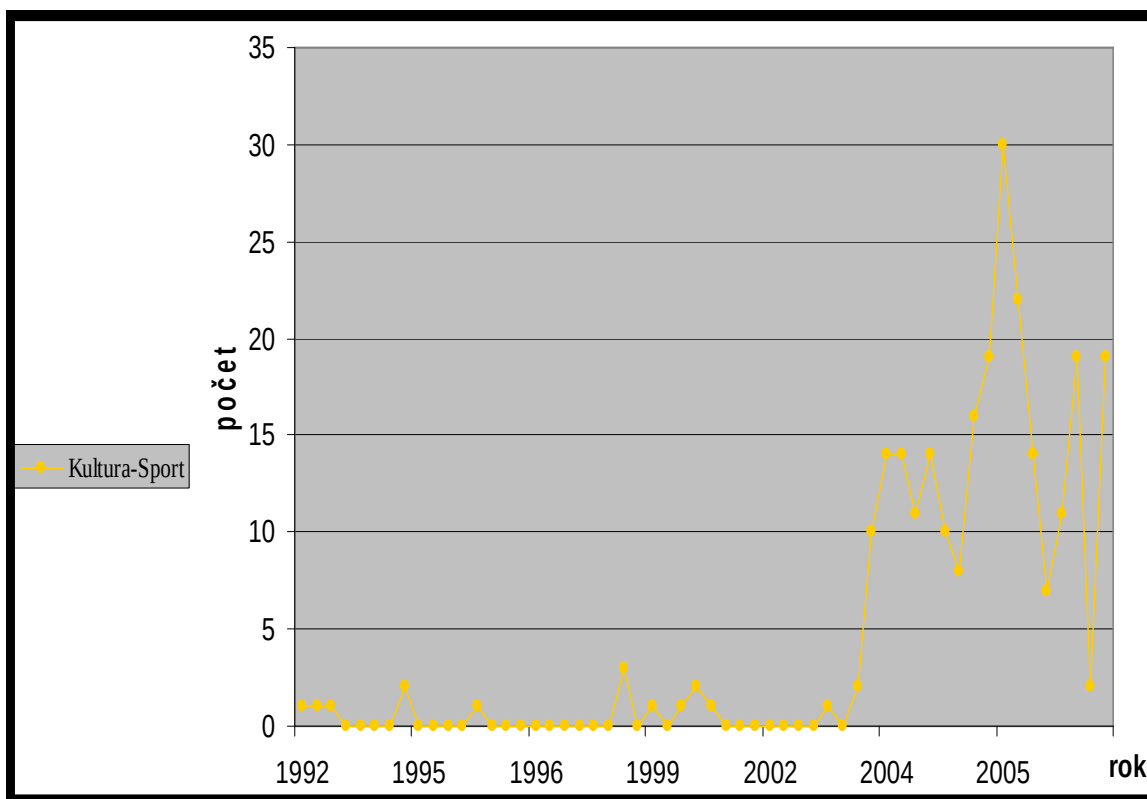
Graf 20: Vývoj počtu článků v podkategorii Aktuální informace vzhledem k jednotlivým vydáním časopisu České vězeňství (v absolutních číslech)

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 20 znázorňuje vývoj počtu článků zařazených v podkategorii Aktuální informace vzhledem k jednotlivým vydáním časopisu České vězeňství. Počet článků v této podkategorii kolísá v jednotlivých vydáních časopisu od 2 do 62, s celkovým průměrem 15,5 článku na vydání. Maxima bylo dosaženo ve vydání časopisu 5/2005 ročník 13. Minima bylo dosaženo ve vydáních 4/2001 ročník 9 a 4/2003 ročník 11. Po druhém dosažení minima 2 článků ve vydání 4/2003 nastává ve vývoji výrazná změna, počet článků v této kategorii roste a do konce sledovaného období již neklesá pod 20.

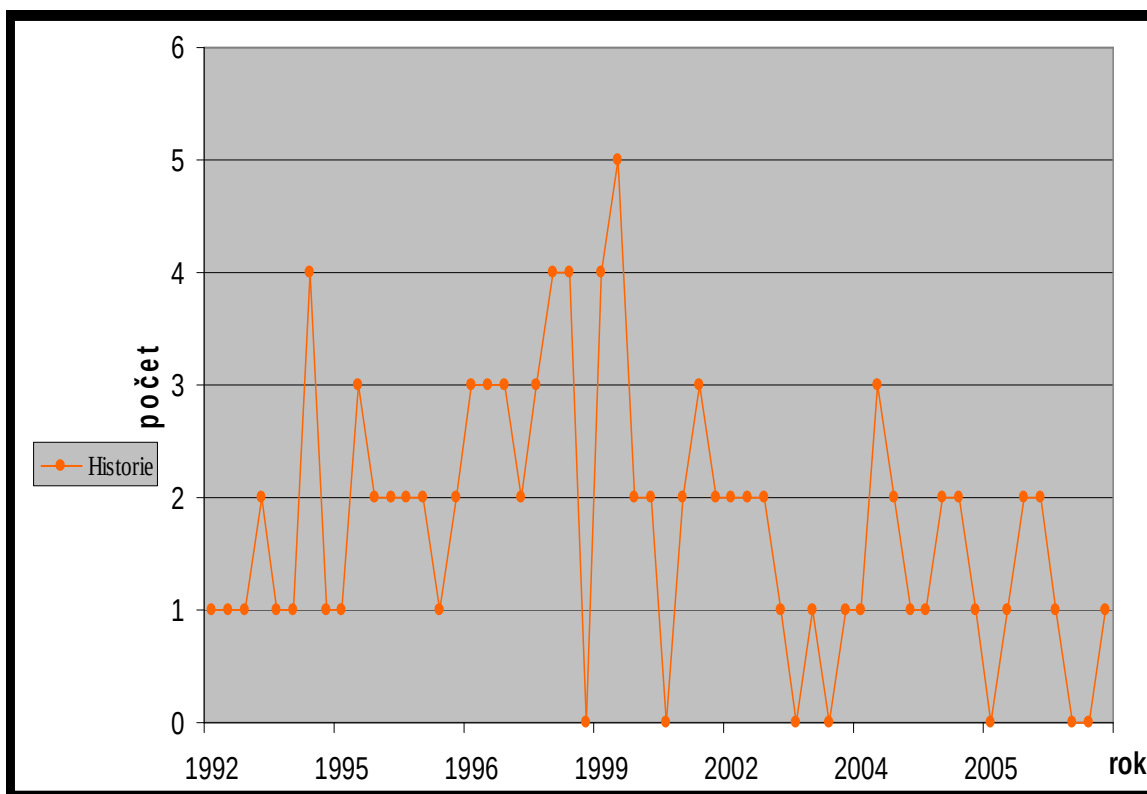
Graf 21: Vývoj počtu článků v podkategorii Kultura-Sport vzhledem k jednotlivým vydáním časopisu České vězeňství (v absolutních číslech)

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 21 představuje vývoj počtu článků spadajících do podkategorie Kultura-Sport vzhledem k jednotlivým vydáním časopisu České vězeňství. Počet článků v této podkategorii kolísá v jednotlivých vydáních časopisu od 0 do 30, s celkovým průměrem 4,6 článku na vydání. Maxima bylo dosaženo ve vydání časopisu 5/2005 ročník 13. 27 vydání časopisu české vězeňství neobsahuje žádný článek z podkategorie Kultura-Sport. Stejně jako v Grafu číslo 7 i zde dochází s vydáním 1/2004 ročník 12 k výraznému růstu počtu článků v této podkategorii. V následujících vydáních dochází k poklesu článků z oblasti Kultura-Sport pod hranici sedmi článků jen v jediném případě.

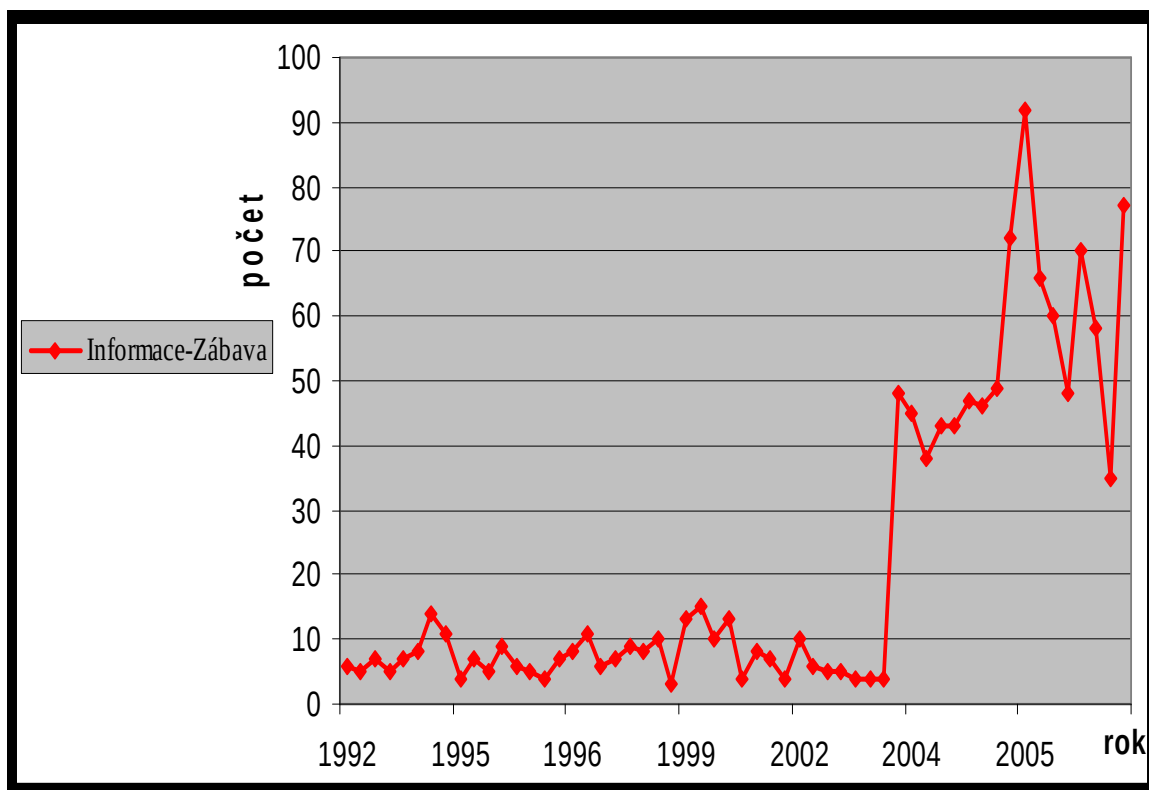
Graf 22: Vývoj počtu článků v podkategorii Historie vzhledem k jednotlivým vydáním časopisu České vězeňství (v absolutních číslech)

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 22 zobrazuje vývoj počtu článků zařazených v podkategorii Historie vzhledem k jednotlivým vydáním časopisu České vězeňství. Počet článků v této podkategorii je nízký a poměrně vyvážený. V jednotlivých vydáních časopisu kolísá jen od 2 do 5, s celkovým průměrem 1,8 článku na vydání. Maxima bylo dosaženo ve vydání časopisu 4/1999 ročník 7. Minima, tedy počtu nula, bylo dosaženo celkem sedmkrát.

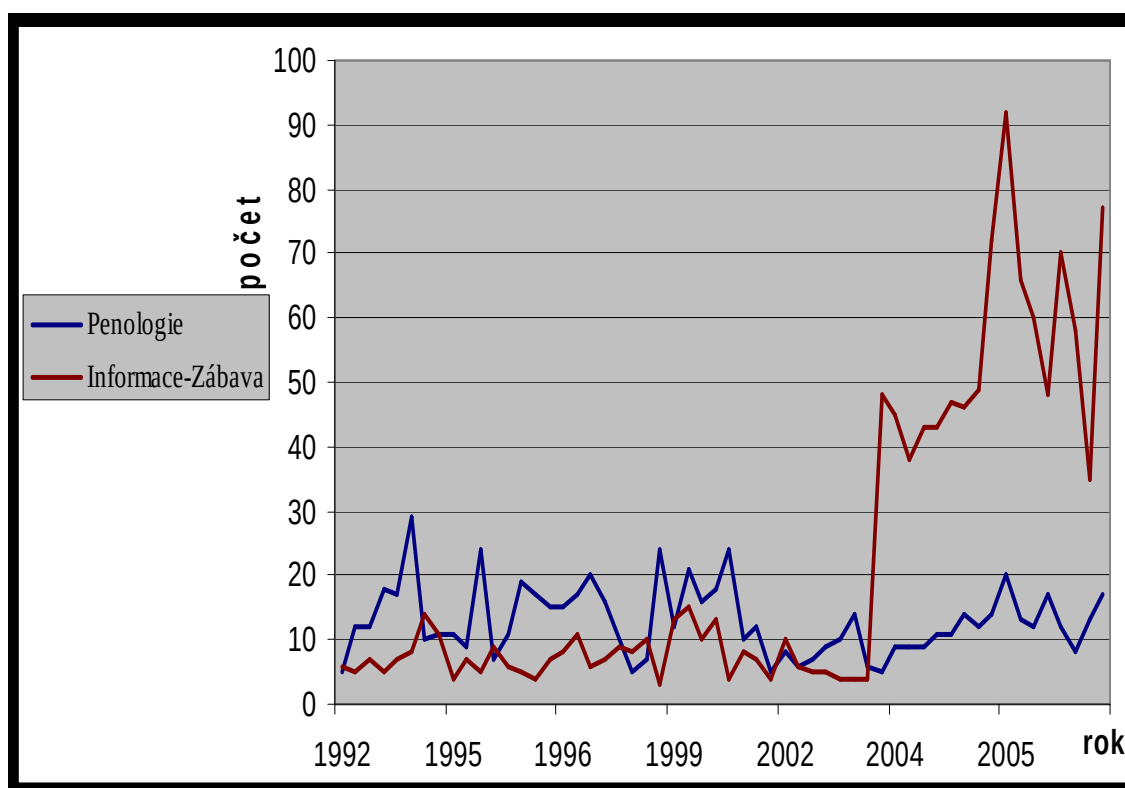
Graf 23: Shrnutí vývoje článků hlavní kategorie Informace-Zábava vzhledem k jednotlivým vydáním časopisu České vězeňství (v absolutních číslech)

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 23 zobrazuje vývoj všech článků zařazených do hlavní kategorie Informace-Zábava vzhledem k jednotlivým vydáním časopisu České vězeňství. Tato kategorie slučuje články ze tří výše zobrazených podkategorií: Aktuální informace, Kultura-Sport a Historie. Počty článků z této kategorie se pohybují v jednotlivých vydáních ve velmi širokém rozmezí od 3 do 92. Průměrně připadá na každé vydání 21,8 článků z této kategorie. Maxima bylo dosaženo ve vydání 5/2005 ročník 13. Minima pak bylo dosaženo ve společném vydání 3-4/1998 ročník 6. Ve vydání 1/2004 ročník 12 dochází k radikální změně ve vývoji počtu článků v této kategorii. Rozdíl oproti minulému vydání je celých 44 článků. A nejedná se o výjimečný extrém, počty článků v některých dalších případech dosahují i vyšších hodnot a už neklesají pod hranici 35 článků na vydání.

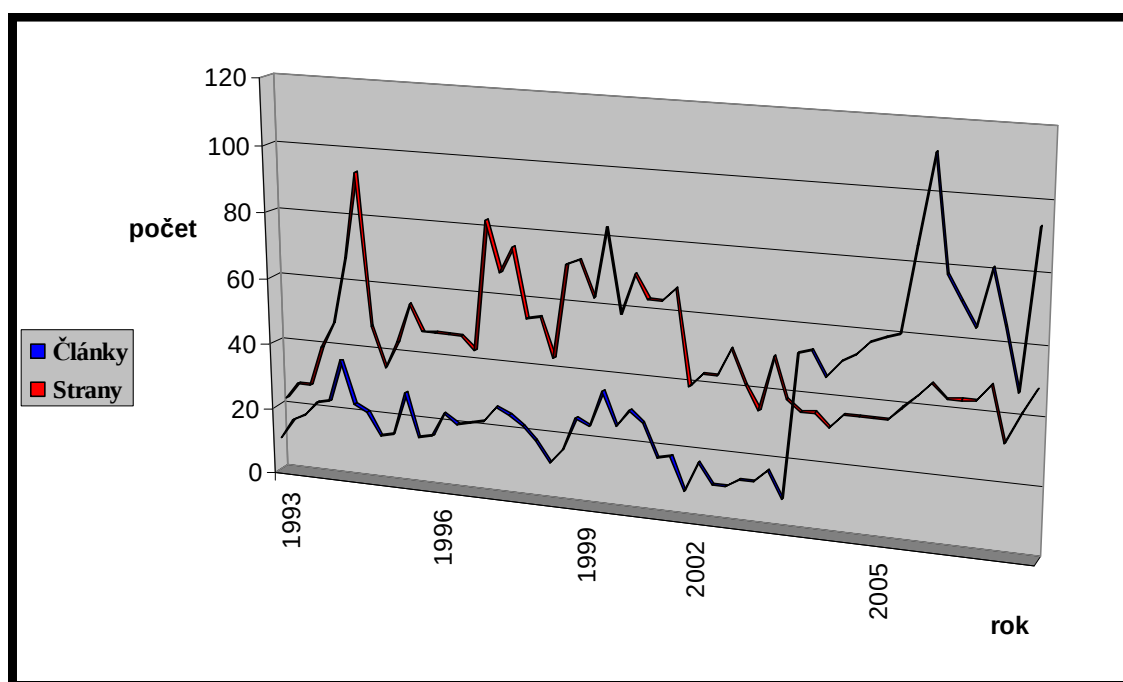
Graf 24: Srovnání počtu článků hlavních kategorií Penologie a Informace-Zábava vzhledem k jednotlivým vydáním časopisu České vězeňství (v absolutních číslech)

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 24 znázorňuje srovnání vývoje počtu článků ve dvou hlavních kategoriích Penologie a Informace-Zábava vzhledem k jednotlivým vydáním časopisu České vězeňství. Od prvního vydání časopisu 0/1992 ročník 0 do vydání 4/2003 dosahovaly zpravidla vyššího počtu články z kategorie Penologie, výjimkou jsou vydání 0/1992 ročník 0, 3/1994 ročník 2, 6/1995 ročník 3, 1 a 2/1998 ročník 6, 1/1999 ročník 7 a 1/2002 ročník 10, kdy byl naopak vyšší počet článků z kategorie Informace-Zábava. Ke změně dochází ve vydání 1/2004 ročník 12, kde výrazně vzrostl počet článků v kategorii Informace-Zábava, oproti předchozímu vydání je rozdíl celých 44 článků. Přitom v následujících vydáních 2/2005 ročník 13, 3/2005 ročník 13, 5/2005 ročník 13, 6/2005 ročník 13, 1/2006 ročník 14, 3/2006 ročník 14, 4/2006 ročník 14 a 6/2006 ročník 14 bylo v této kategorii dosaženo ještě vyšších hodnot.

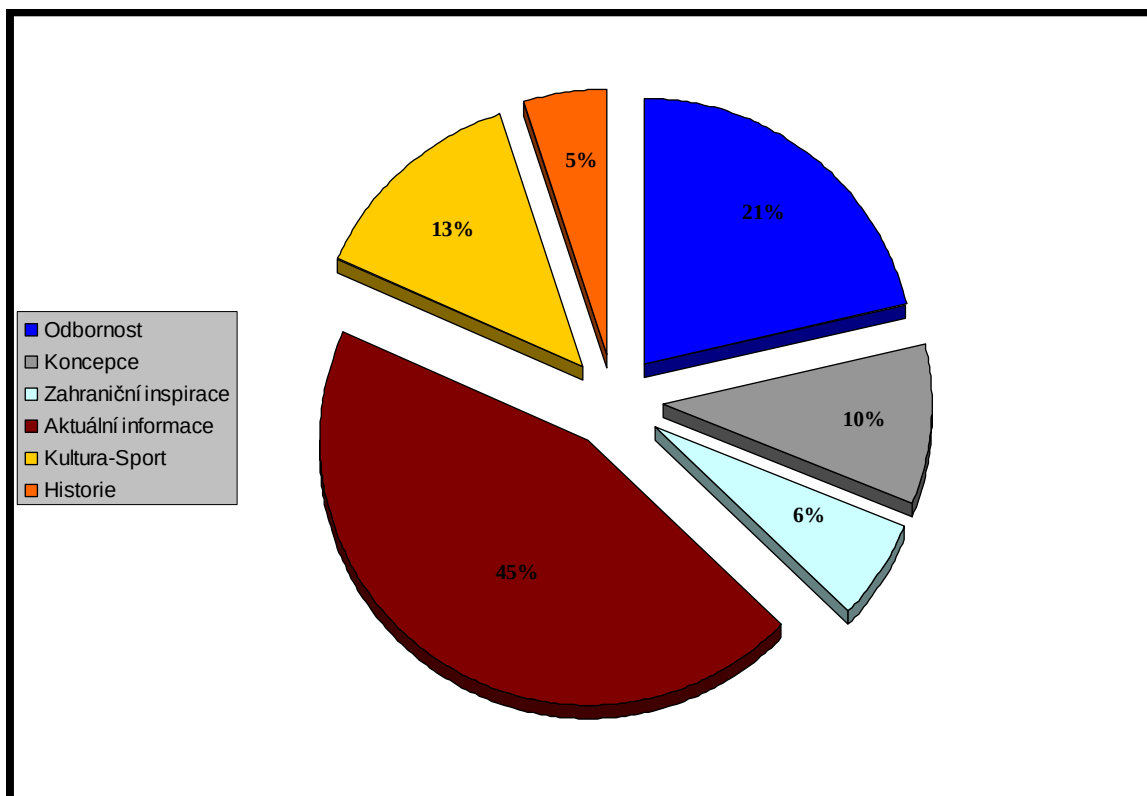
Graf 25: Srovnání vývoje počtu stran a článků vzhledem k jednotlivým vydáním časopisu České vězeňství (v absolutních číslech)

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 25 představuje srovnání vývoje počtu stran a počtu článků v průběhu existence časopisu České vězeňství. Počet článků kolísá v rozmezí od 9 do 112 článků na jedno vydání. Minima, tedy 9 článků, bylo dosaženo ve vydání 4/2001 ročník 9. Maxima v počtu článků, tedy 112, bylo dosaženo ve vydání 5/2005 ročník 13. Průměrný počet článků na jedno vydání činí 34,8. Počet stran na jedno vydání se pohybuje v rozmezí od 22 do 93. Počtu 22 stran dosáhlo vydání 0/1992 ročník 0. Maxima 93 stran bylo dosaženo ve vydání 3/1994. Průměrně připadá 48,7 strany na jedno vydání časopisu.

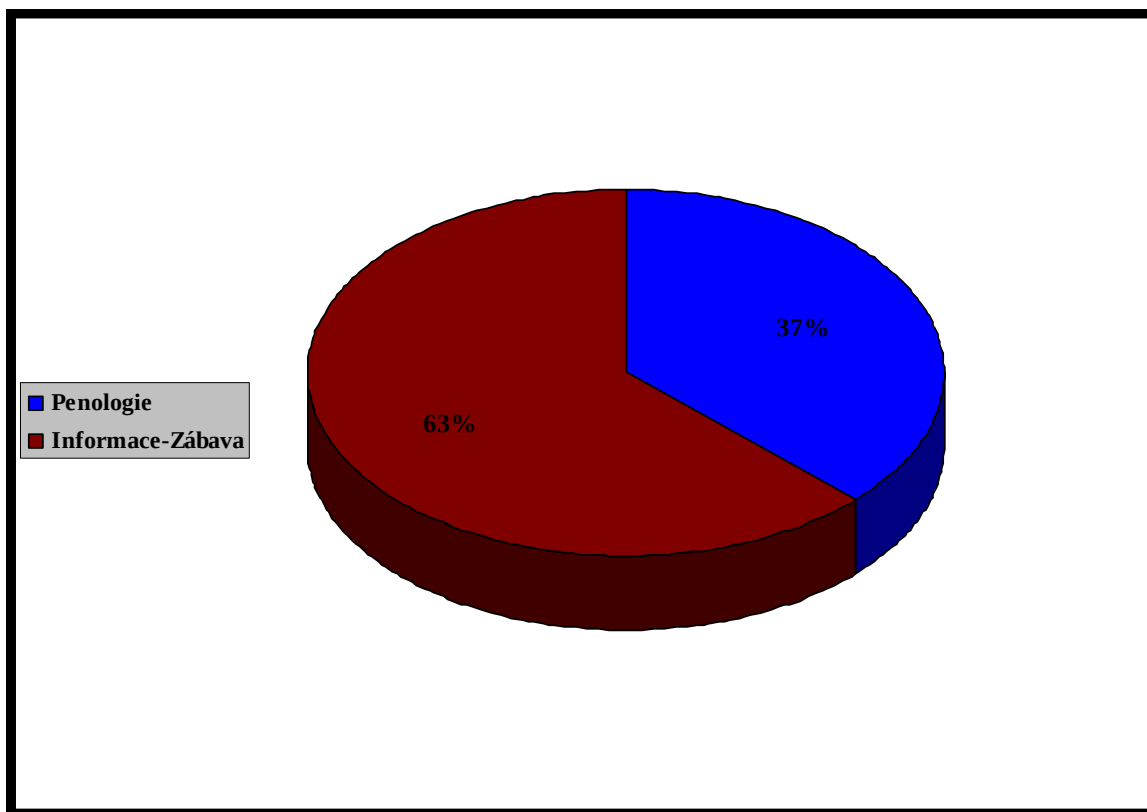
Graf 26: Veškeré analyzované články podle podkategorií (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 26 znázorňuje veškeré analyzované články seřazené do šesti podkategorií: Odbornost, Koncepce, Zahraniční inspirace, Aktuální informace, Kultura-Sport a Historie. Analyzovaných článků bylo celkem 1946 na 2726 stranách Časopisu České vězeňství. Nejvíce článků 866, tj. 45%, bylo zařazeno do podkategorie Aktuální informace. Druhou nejpočetnější podkategorií se stala Odbornost, kam bylo zařazeno 418 článků, tj. 21%. Do podkategorie Kultura-Sport bylo zařazeno 257 článků, tj. 13%. Do další podkategorie Koncepce bylo umístěno 186 článků, což je 10% z celkového počtu. Do podkategorie Zahraniční inspirace bylo zařazeno 121 článků, tj. 6%. Nejméně článků 98, tj. 5%, bylo umístěno do podkategorie Historie.

Graf 27: Veškeré analyzované články podle hlavních kategorií (v%)

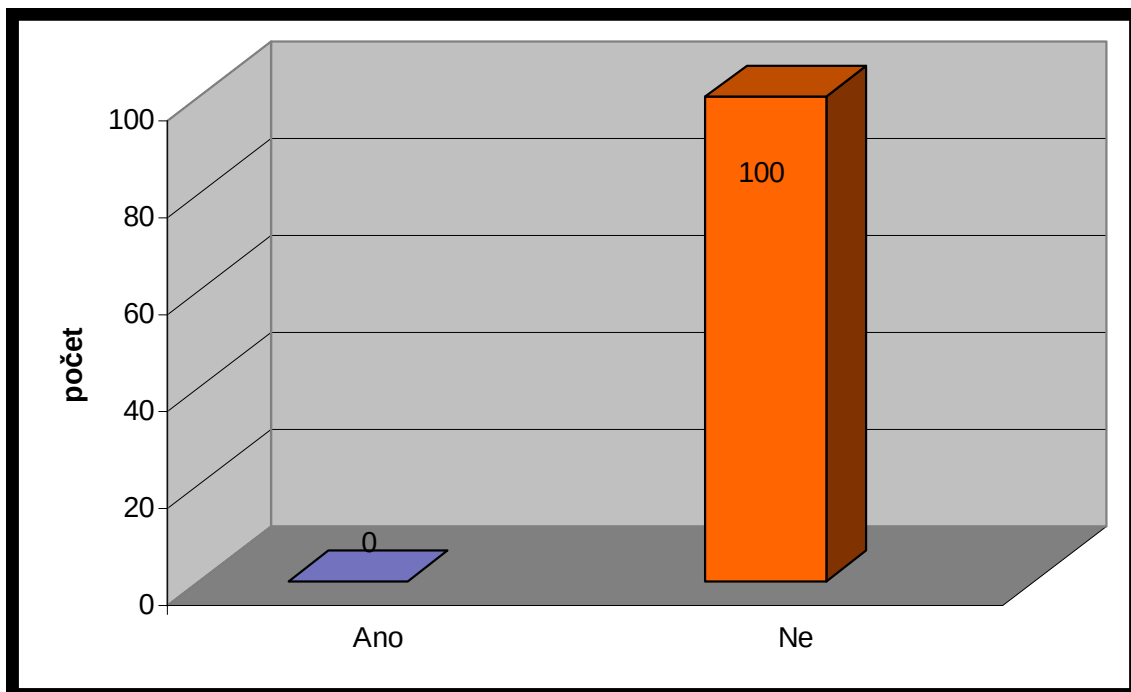

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 27 znázorňuje veškeré analyzované články roztríděné do dvou hlavních kategorií: Penologie a Informace-Zábava. Celkový počet analyzovaných článků byl 1946. Do kategorie Informace-Zábava bylo zařazeno 1221 článků, tj. 63%. Do kategorie penologie bylo umístěno zbývajících 725 článků, tj. 37%.

4.2 Výsledky dotazování na ulici

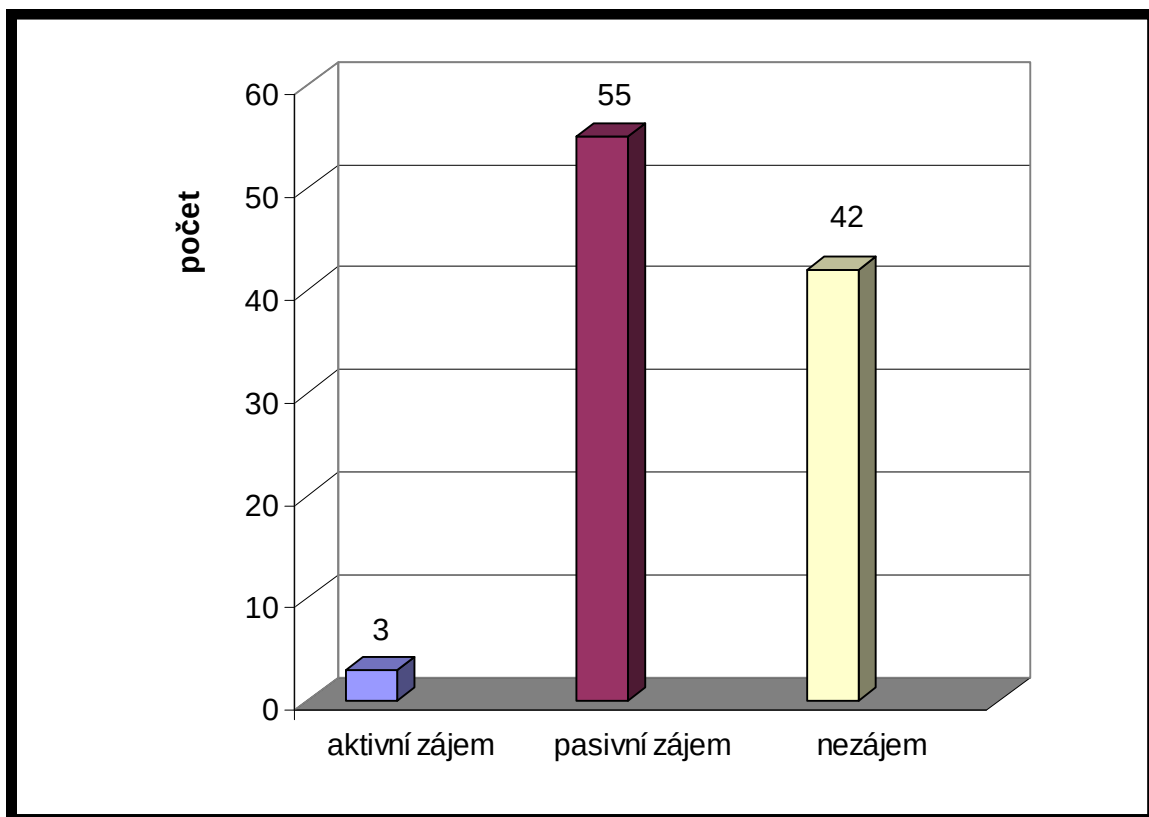
Graf 28: Odpovědi respondentů na otázku 1 (v absolutních číslech)

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 28 představuje odpovědi respondentů na otázku 1: „Od roku 1992 v naší republice vychází časopis České vězeňství, který se zabývá vězeňskou problematikou. Zaznamenal(a) jste jeho existenci?“. Respondenti mohli volit ze dvou odpovědí: ano a ne. Všechny 100 respondentů jeho existenci nezaznamenalo. Počet respondentů, kteří vědí o jeho existenci je 0.

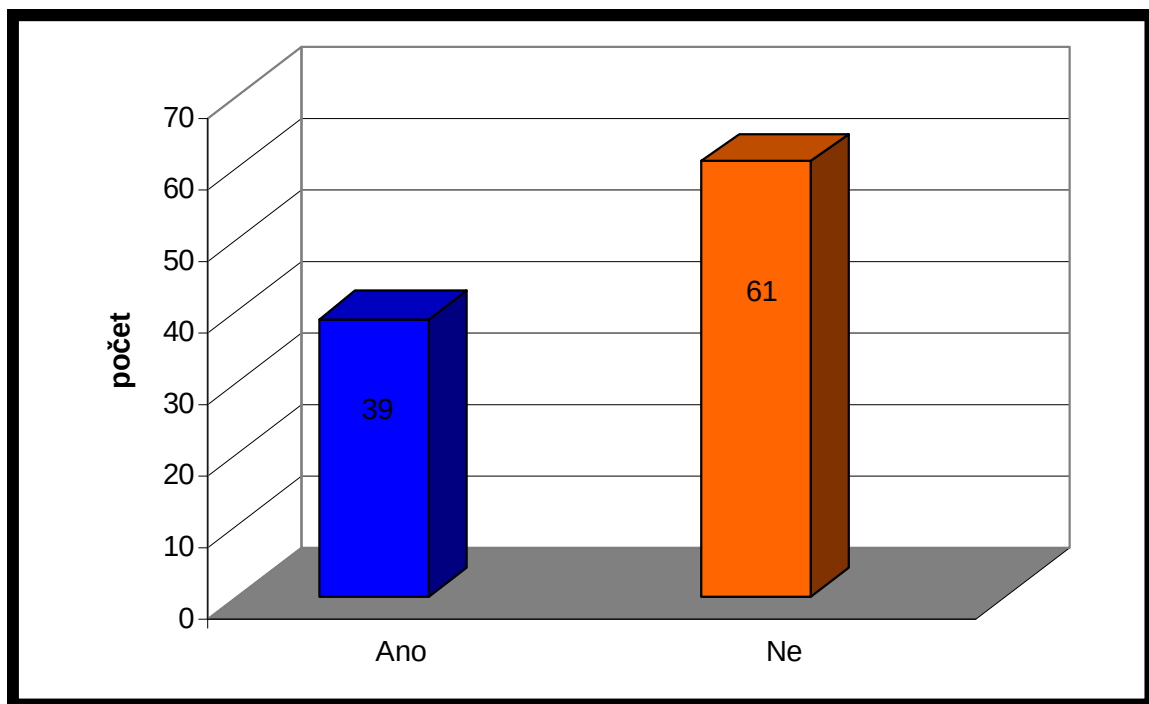
Graf 29: Odpovědi respondentů na otázku 3 (v absolutních číslech)

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 29 znázorňuje odpovědi respondentů na otázku 3: „Zajímáte se o situaci v Českém vězeňství?“. Pro odpověď na tuto otázku byly respondentů nabídnuty opět tři možnosti: ano, sám(a) si informace vyhledávám; ano, ale sám(a) si informace nevyhledávám; ne. Informace o situaci v českém vězeňství si aktivně vyhledávají 3 respondenti, tj. 3%. Dalších 55 respondentů, tedy 55%, se o situaci v českém vězeňství rovněž zajímá, ale informace si sami nevyhledávají. A 42 respondentů, tj. 42%, se o situaci v českém vězeňství nezajímá.

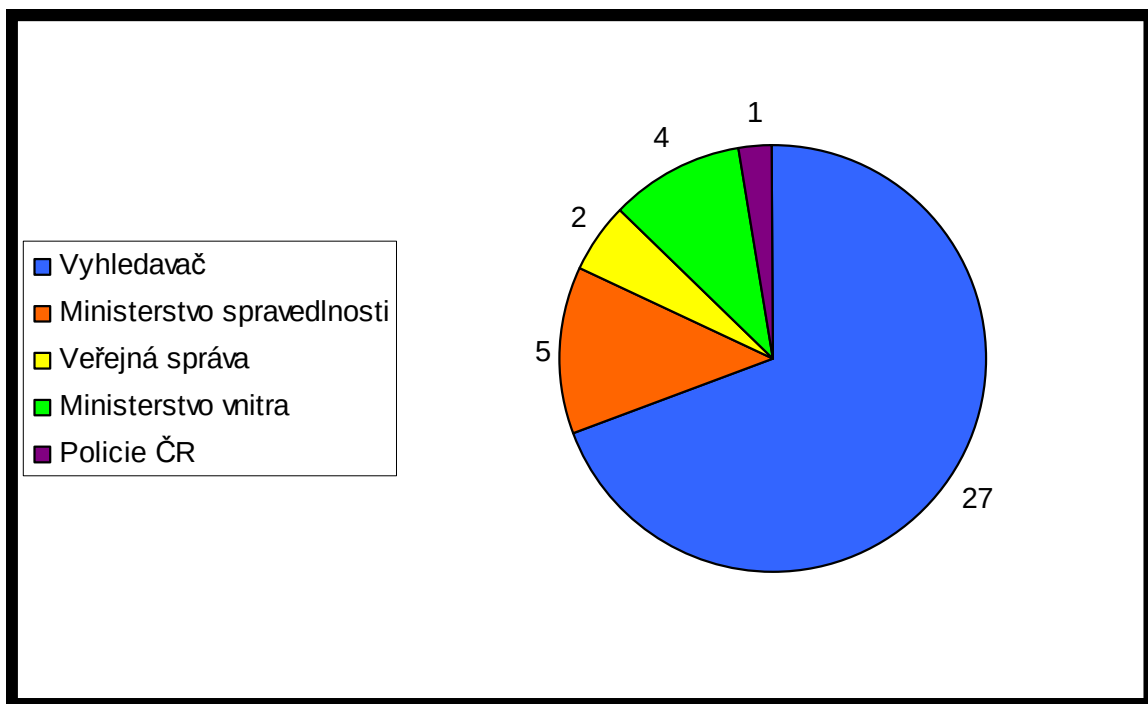
Graf 30: Odpovědi respondentů na otázku 4 (v absolutních číslech)

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 30 představuje odpovědi respondentů na otázku číslo 4: „Víte, kde je možné získat informace o Vězeňské službě České republiky a českém vězeňství?“. Opět byly nabídnuty pouze dvě možné odpovědi: ano a ne. Odpověď ano zvolilo 39 respondentů. Odpověď ne vybralo 61 respondentů, kteří neví, kde hledat informace o Vězeňské službě České republiky a českém vězeňství.

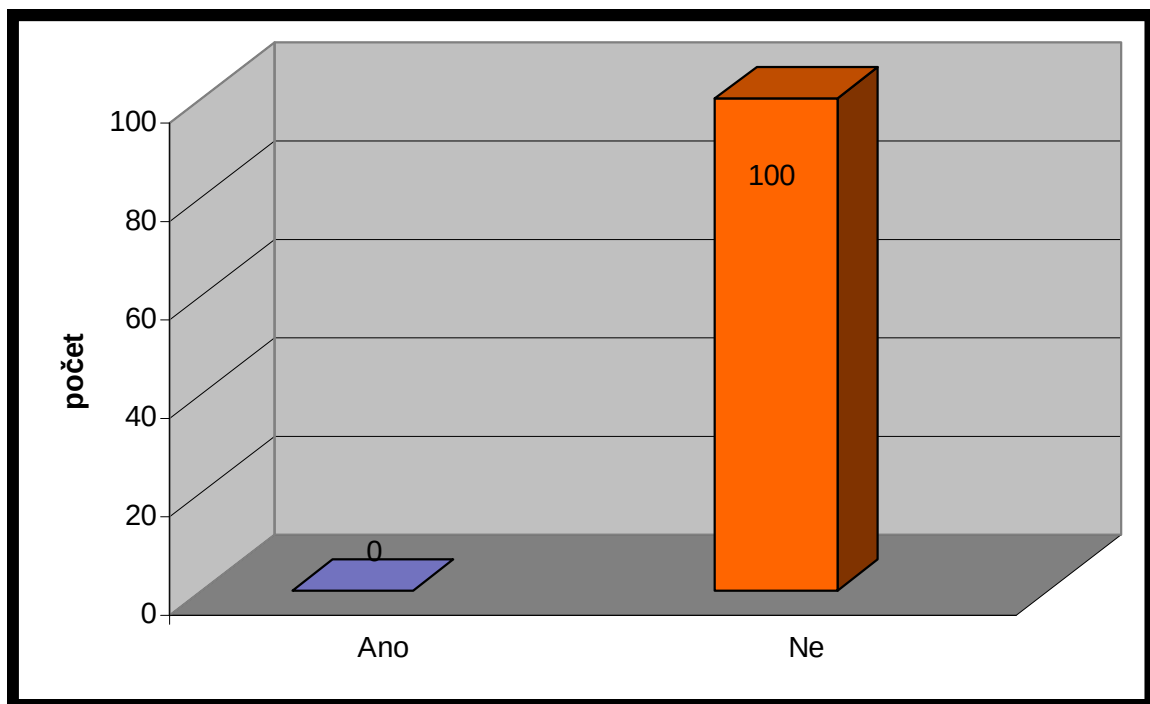
Graf 31: Specifikace informačních zdrojů k otázce 4 (v absolutních číslech)

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 31 znázorňuje informace, které upřesňují kladné odpovědi na otázku 4: „Víte, kde je možné získat informace o Vězeňské službě České republiky a českém vězeňství?“ z Grafu 31. Respondenti měli specifikovat, kde je možné dané informace nalézt. Na tuto otázku odpovídalo jen 39 respondentů, kteří v odpovědi na otázku 4 uvedli, že vědí, kde je možné získat informace o Vězeňské službě České republiky a českém vězeňství. Respondentům tentokrát nebyly nabídnuty žádné varianty odpovědí. Všechny 39 respondentů uvedlo jako možný zdroj k získání informací o Vězeňské službě internet. 27 respondentů uvedlo, že dané informace je možné najít prostřednictvím internetových vyhledavačů. 5 respondentů by tyto informace hledalo na internetovém portálu Ministerstva spravedlnosti. 2 respondenti si myslí, že dané informace je možné najít na internetovém portálu Veřejné správy. 4 respondenti by informace hledali na internetovém portálu Ministerstva vnitra a 1 na internetových stránkách Policie ČR.

Graf 32: Odpovědi respondentů na otázku 5 (v absolutních číslech)

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 32 znázorňuje odpovědi respondentů na otázku 5: „Byl(a) nebo jste v pracovním či služebním poměru u Vězeňské služby České republiky?“. Žádný ze 100 respondentů nikdy nebyl a není v pracovním ani služebním poměru u Vězeňské služby České republiky.

4.3 Výsledky polostandardizovaných rozhovorů

Rozhovory s příslušníky a zaměstnanci Vězeňské služby České republiky přinesly zajímavé informace, proto je zde uvádíme v plném rozsahu. Pouze odpovědi na otázku 1 nejsou uvedeny na základě přání respondentů.

Rozhovor 1

1) Jak dlouho, a na jaké pozici pracujete/sloužíte ve Vězeňské službě České republiky?

Odpověď neuvedena na žádost respondenta.

2) Znáte časopis České vězeňství, a pokud ano, čtete ho?

Ano, časopis České vězeňství znám. Dozvěděl jsem se o něm při nástupu do zaměstnání, ale řekl bych, že si ho spíš prohlížím, než že bych ho četl. Do ruky se mi dostává každé vydání časopisu, máme ho k dispozici na oddělení, tak si ho prolistuji, a když mě něco zaujme, tak si to i přečtu. Kdybych ale nepracoval ve vězeňství, tak bych se nejspíš o tento časopis nezajímal, ani nevím, kde jinde kromě zaměstnání, bych ho mohl sehnat.

3) Dokázal byste říci, jakým tématům se časopis věnuje?

Myslím si, že se časopis věnuje vězeňství obecně. Mě zajímají hlavně odborná témata z oblasti psychologie a pedagogiky, ale ty jsou tam bohužel jednou za půl roku. Časopis by se měl určitě věnovat všem tématům napříč vězeňstvím a neměl by zapomínat ani na související obory.

4) Myslíte si, že se časopis od doby svého vzniku změnil?

Těžko to můžu posoudit, od vzniku ho neznám, ale od té doby, co ho čtu, si myslím, že se nezměnil. V posledních 8 letech mi přijde stejný. Jediné změny, které jsem si všiml, je to, že začal vycházet na křídovém papíru.

5) Vidíte smysl existence časopisu?

Časopis určitě smysl má, ale musím říct, že přínosem do mojí pracovní činnosti není. Občas se objeví článek, který se mi hodí. Taky se člověk dozví, jak to dělají jinde, ale v 70% časopisu jenom někdo někoho chválí a nevím, jestli je to přínos. Takových článků, které opravdu využiji, je v globálu 1 nebo 2 za rok. Ty se potom hodí, ale kdybych je nepřečetl, nic by se nestalo. Jiné odborné časopisy jsou pro mě přínosnější.

6) Přispěl jste někdy článkem nebo reakcí do časopisu?

Do časopisu jsem nepřispěl, v naší věznici jsou jiní, kteří přispívají. Kdybych opravdu napsal to, co si myslím, neotiskli by to. Koneckonců Vězeňská služba je můj zaměstnavatel.

7) Měl by být časopis k dispozici veřejnosti?

Pro veřejnost by k dispozici být mohl, ale nevím, kdo a kde by ho kupoval. Má význam spíše pro lidi ve vězeňství. Navíc by veřejnost mohl i dost naštvat. Například okradený člověk, který se o vězeňství nezajímá. Celý život na něco šetřil a teď ví, že svoje peníze už nikdy neuvidí, by se mohl dočíst, že kdejaký zločinec si chodí na procházky a k psychologovi, protože je napjatý. Nebo rodiny zavražděných, kdyby se dozvíдалy, jak vrah jejich blízkých hraje ve věznici fotbal, kouká na video a chodí na výlety. Nevím, co by udělaly.

8) Jak se podle vás dostávají informace o vězeňství k veřejnosti?

Ústní lidovou slovesností, novinami a televizí. Spousta lidí o vězeňství nic neví, protože je vězeňství na okraji zájmu a veřejnost se o ně nezajímá, nechtějí se o to zajímat. Výjimkou jsou nevládní organizace. Ostatní se o vězeňství dozví z televize, jen když se něco stane, a to ještě bez podrobností nebo zkresleně.

Rozhovor 2

1) Jak dlouho, a na jaké pozici pracujete/sloužíte ve Vězeňské službě České republiky?

Odpověď neuvedena na žádost respondenta.

2) Znáte časopis České vězeňství, a pokud ano, čtete ho?

Ano, časopis pravidelně čtu, pokud zrovna vychází a dostane se až ke mně. Vedoucí oddělení dostává několik výtisků, které rozdává, a já si ho potom musím najít. O časopise jsem se dozvěděl až nástupem sem, předtím jsem o něm nikdy neslyšel.

3) Dokázal byste říci, jakým tématům se časopis věnuje?

Vím, kterým tématům se věnuje. Jsou to například otázky bezpečnosti, odborná témata pro specialisty, řešení personálních věcí, ale i historii vězeňství a sportu. Myslím si, že by se časopis měl věnovat více odborným tématům pro specialisty ve vězeňství, mělo by jich být určitě více a hlavně bych ocenil články od psychologů a také zahraniční zkušenosti.

4) Myslíte si, že se časopis od doby svého vzniku změnil?

Vnímám, že časopis změnil formu, ale nevím, jestli k lepšímu. Největší změnou je tisk na křídový papír, ale obsah se nezměnil. Já osobně nechci obrázkový časopis, já chci, aby časopis byl zajímavý obsahově.

5) Vidíte smysl existence časopisu?

Rozhodně ano. Zaměstnanec má přehled co se děje u Vězeňské služby, pokud ho to ovšem zajímá, jako mě. Někdy jsou tam články odborné, třeba i zahraniční, ze kterých lze čerpat. Je možné sledovat úroveň odbornosti a profesionality. Smysl prostě má, více bych tam dal odborné věci jako zacházení, komunikace a terapie nebo jak zacházet s agresivitou. Větším přínosem by byl, kdyby vycházel častěji.

6) Přispěl jste někdy článkem nebo reakcí do časopisu?

Ano přispěl, myslím, že čtyřikrát nebo pětkrát. Moje články se týkaly odborných věcí.

7) Měl by být časopis k dispozici veřejnosti?

Spíše neměl, nevím koho by ty informace mohly zajímat. Možná ještě ty, kterým někdo z rodiny sedí, ale jinak asi nikoho.

8) Jak se podle vás dostávají informace o vězeňství k veřejnosti?

Televize, rádio, časopisy, asi všechna média. Nevím, jestli ty informace, které nabízejí, jsou pravdivé. Ale veřejnost dostatečně informována není. Lidé chtějí, aby delikventi byli hodně a přísně trestaní, ale neuvědomují si, že zavřený člověk, se kterým se jedná špatně, akorát zahořkne a po propuštění je ještě horší. Nejspíš by stačily tresty do 7 let. Při delších trestech člověk ztrácí kontakt se světem, neumí se pak na svobodě chovat. Proto bych do časopisu dal více odborných článků pro práci s vězni. Druhá část populace, která se dostává do střetu se společností a má co dočinění s trestní justicí, zase volá po zjemnění pravidel, že sankce jsou moc tvrdé. Ve společnosti je určitě rozpor ve vnímání vězeňství, ale spíš u těch, kteří s ním mají co dočinění.

Rozhovor 3

1) Jak dlouho, a na jaké pozici pracujete/sloužíte ve Vězeňské službě České republiky?

Odpověď neuvedena na žádost respondenta.

2) Znáte časopis České vězeňství, a pokud ano, čtete ho?

Samozřejmě časopis znám a čtu ho. Přichází nám a z titulu mé funkce dostávám jeden výtisk pro sebe.

3) Dokázal byste říci, jakým tématům se časopis věnuje?

Myslím, že jsou tam zajímavá témata, ale pro úzký okruh lidí, který se touto problematikou zabývá. Spousta článků zajímá všechny zaměstnance Vězeňské služby. Je cestou, jak se dozvědět o výsledku různých přeborů a soutěží. Nebo o tom, kdo se nějak vyznamenal, pomohl v zabránění útěku vězně z věznice, a jak za to byl oceněn. Je jednou z mála cest Vězeňské služby, jak prezentovat to dobré a profesionální, co se u nás děje. Tyto profesionální zásahy totiž média nezajímají a novináři pasou jen po senzacích, nedokonalostech nebo selhání. Časopis je i pofoukáním na bolístky příslušníků ve vězeňství. Jsou tam věci pro povzbuzení v náročné práci ve vězeňství.

4) Myslíte si, že se časopis od doby svého vzniku změnil?

Dříve byl časopis jednodušší, na horším papíře, ale více se zabýval zahraničními inspiracemi. Časopis je nyní na křídovém papíře, tak pochybuji, že ho někdo bude kupovat, problém bude ve vysoké ceně.

5) Vidíte smysl existence časopisu?

Časopis smysl má. Vezměme si citát Marka Twaina: „Znám jen jedno horší zaměstnání než omývač mrtvol, dozorce“. Prestiž dozorce je po staletí špatná, už jen označení bachař. Časopis ukazuje i to dobré, co se skutečně děje, proto smysl má. Stálo by za to vytvářet cesty pro širší informování veřejnosti. Bohužel je to mediálně nezajímavé.

6) Přispěl jste někdy článkem nebo reakcí do časopisu?

Ano, výjimečně. Příspěvky by měli posílat spíše jiní, například pedagog nebo vrchní dozorce.

7) Měl by být časopis k dispozici veřejnosti?

Proč ne? Ale problémem by mohla být cena, kvalitní časopis je nákladný a lidi peníze raději investují do časopisu podle svých specifických zájmů. Všechno souvisí a vyplývá z hodnocení prestiže Vězeňské služby. Společnost je vychována na zásadě po

vině přichází trest. ČR aktuálně nemá kapacitu věznic takovou, aby mohlo plnit povinnosti stanovené zákony. Není prostor pro volnočasové aktivity, personál je ale kvalitní. Nevybitá energie vězňů pak dělá problémy. Doba nekvalitních pracovníků je již pryč, teď je tu spousta kvalitních a nápaditých lidí. Končí to bohužel na nedostatečných financích.

8) Jak se podle vás dostávají informace o vězeňství k veřejnosti?

Pouze z médií a pouze ty negativní. Jméno Vězeňské služby České republiky se buduje na negativech, dobrá práce je samozřejmostí a není o ni zájem. Profesionalita je samozřejmostí a baží se po neúspěších, po selhání. Když se pochybí, to je vděčné téma. Jako u policie a hasičů došlo díky zákonu č. 361/2000 o služebním poměru k odlivu pracovníků ve služebním poměru. U každého příslušníka trvá 5 let, než se z něj stane opravdu profesionál. Bude to chvíli trvat, než se zaučí, také aby ho zaučil člověk se zkušeností a aby bylo personálně kde čerpat. České vězeňství by se možná mělo vrátit k úplným základům, aby pomohlo nováčkům v začátku při čerpání zkušeností.

Rozhovor 4

1) Jak dlouho, a na jaké pozici pracujete/sloužíte ve Vězeňské službě České republiky?

Odpověď neuvedena na žádost respondenta.

2) Znáte časopis České vězeňství, a pokud ano, čtete ho?

Časopis znám a čtu ho příležitostně. Prvně jsem ho našel, jak se povaluje ve věznici. Čtenářem jsem asi 3 roky, ale nečtu ho pravidelně. Když chci, tak ho někde seženu. V omezeném počtu ho distribuuji nadřízením.

3) Dokázal byste říci, jakým tématům se časopis věnuje?

Je to směs různých témat, od všeho trochu. Ty, které se mě nejvíce týkají a zajímají mě, jsou články zabývající se aktuálním děním ve vězeňství jako takovém. Měl by se věnovat právě tomu, co a kde se v našem vězeňství právě děje.

4) Myslíte si, že se časopis od doby svého vzniku změnil?

Myslím, že se do něho stále více promítají politické cíle. Pan generál Kula v časopise dostává zbytečně mnoho prostoru ve smyslu prezentace jeho osobnosti.

5) Vidíte smysl existence časopisu?

Určitě smysl má. Dozvím se, co se kde mění, připravuje, jak to dělají jinde. A můžu srovnat zahraniční praxi s naší. Do mé práce se ale nijak nepromítá.

6) Přispěl jste někdy článkem nebo reakcí do časopisu?

Nemám potřebu přispívat do tohoto časopisu, ani si nemyslím, že by to mohlo být časopisu ku prospěchu.

7) Měl by být časopis k dispozici veřejnosti?

Nevidím důvod, proč by neměl být k dispozici, když bude zájem ze strany veřejnosti. Ale myslím si, že ten zájem dnes není. Všichni by se prostřednictvím časopisu mohli vpravit do problematiky, která mimo vězeňství není známá nebo je pokroucená.

8) Jak se podle vás dostávají informace o vězeňství k veřejnosti?

Informace se k veřejnosti dostávají pokroucené, kusé a upravené, aby se hodily tomu, kdo je sděluje, aby měly ohlas. Z médií například TV Nova informuje veřejnost, ale vytržene z kontextu. Média vytvářejí špatný obraz Vězeňské služby.

Rozhovor 5

1) Jak dlouho, a na jaké pozici pracujete/sloužíte ve Vězeňské službě České republiky?

Odpověď neuvedena na žádost respondenta.

2) Znáte časopis České vězeňství, a pokud ano, čtete ho?

Časopis znám. Nečtu ho pravidelně, je to různé, prostě jak kdy. Našla jsem ho na oddělení a čtenářkou jsem zhruba 5 let, ale určitě nečtu každé číslo. Ani nevím, jak často vychází, nevím, kde bych ho sháněla, ale když se mi dostane do ruky, tak čtu.

3) Dokázal byste říci, jakým tématům se časopis věnuje?

Porady, tiskoví mluvčí a reakce generálního ředitelství většinou. Zajímavé jsou pro mě články, které se přímo dotýkají pracovníků na mojí pozici. Měl by psát o zajímavostech a zvláštěnostech jednotlivých věznic, co se osvědčilo v praxi.

4) Myslíte si, že se časopis od doby svého vzniku změnil?

Časopis vypadá lépe vzhledově a obsahově také. Články se věnují i odborným tématům. Mohlo by tam být více článků o legislativních opatřeních upravujících vězeňství v ČR, různé zákony a nařízení.

5) Vidíte smysl existence časopisu?

Smysl určitě vidím. Seznámí nás s tím, co se děje, například reaguje a informuje o změnách zákonů.

6) Přispěl jste někdy článkem nebo reakcí do časopisu?

Nikdy jsem nepřispěla. Chtěla jsem reagovat otázkami na generálního ředitele, ale raději jsem si to rozmyslela.

7) Měl by být časopis k dispozici veřejnosti?

Srovnávám s policií, nevím, jestli by měl být, jestli by se veřejnost zajímala. Obsahuje informace pro příslušníky. Možná, že by ho četli odsouzení. K dispozici by mohl být návštěvám odsouzených, ty to zajímá, jsou v tom zapojení.

8) Jak se podle vás dostávají informace o vězeňství k veřejnosti?

Hlavní cestu vidím v internetu a televizi. V menší míře také vývěsky před budovami věznic, vnitřní řád, který by měl být k dispozici návštěvám. K veřejnosti se moc informací nedostane. Na internet dávají informace tiskoví mluvčí. Mělo by jít více seriózních článků do novin. Některé informace by se k veřejnosti měly dostat, aby si lidé mohli udělat představu o tom, jak to ve věznicích opravdu chodí.

Rozhovor 6

1) Jak dlouho, a na jaké pozici pracujete/sloužíte ve Vězeňské službě České republiky?

Odpověď neuvedena na žádost respondenta.

2) Znáte časopis České vězeňství, a pokud ano, čtete ho?

Časopis znám, dostávám ho na oddíle od vedoucího oddělení, čtu ho po celou dobu, co jsem ve věznici. Pokud se mi dostane do ruky, tak ho čtu, vždycky leží někde na oddíle.

3) Dokázal byste říci, jakým tématům se časopis věnuje?

Konference, to co přináší život ve vězeňské službě – je velni široce zaměřený, přijde mi to zajímavé. Přečtu všechno, protože mě to zajímá. Mělo by být více informací ze zahraničních cest, podrobně to rozebrat.

4) Myslíte si, že se časopis od doby svého vzniku změnil?

Kvalita papíru se změnila. Jinak v obsahu změnu nevidím, některá čísla jsou zajímavější a některá ne.

5) Vidíte smysl existence časopisu?

Smysl určitě má. Člověk si udělá přehled, kde a jak se co dělá, přináší informace o dění ve Vězeňské službě. Odborné články jsou hodně povrchové, máloco mohu skutečně využít.

6) Přispěl jste někdy článkem nebo reakcí do časopisu?

Nepřispěla jsem sama, ale v kolektivu ano.

7) Měl by být časopis k dispozici veřejnosti?

Mohl by být, ale je to tak široká náplň, která by je nezajímala, je toho moc. Pokud to někoho zajímá, měl by být k dispozici ve vězeňské knihovně. V záplavě těch časopisů se časopis neuplatní. Nejspíš bude na vysokých školách k dispozici.

8) Jak se podle vás dostávají informace o vězeňství k veřejnosti?

Média, a to hlavně TV Nova. Neposkytují žádné pravdivé informace. Internet je důležitý. V médiích to nikdy není tak, jak se věci opravdu staly. Informace se poskytují zkreslené, vytažené z kontextu. Veřejnost z hlediska laického pohledu médií je informována jen o senzacích. Pokud někdo má seriózní zájem, může si potřebné informace najít na internetu.

5. DISKUSE

Diplomová práce měla stanoveny dvě hypotézy. Hlavní hypotézu 1: „Redakce časopisu České vězeňství sleduje výběrem článků trend postupného vyvážení penologické a informativně zábavné složky.“ A dílčí hypotézu 2: „Časopis České vězeňství nepronikl mimo okruh zaměstnanců Vězeňské služby České republiky.“ Hlavní hypotéza 1 byla stanovena na základě Koncepce vztahů s veřejností a mediální politiky Vězeňské služby České republiky z června 2003 (Jílek, 2004). Dílčí hypotéza 2 byla stanovena na základě výzkumu Tomáškové z roku 2005 (Tomášková, 2006). Tomášková v rámci své diplomové práce Mediální obraz českého vězeňství na Zdravotně sociální fakultě v Českých Budějovicích zkoumala informovanost veřejnosti o situaci v českém vězeňství.

Důležitým zdrojem informací byla také diplomová práce Smékalové z roku 1996 s názvem Veřejnost o českém vězeňství. Tato práce, rovněž na Zdravotně sociální fakultě v Českých Budějovicích, zkoumala informovanost a postoje veřejnosti k českému vězeňství.

Význam měly i články z časopisu České vězeňství, například článek s názvem „Jak vidí studenti náš časopis?“, který přináší informace z dotazníkového šetření mezi příslušníky Vězeňské služby v Institutu vzdělávání Vězeňské služby České republiky.

5.1 Diskuse obsahové analýzy

Časopis České vězeňství v době svého vzniku sledoval svůj hlavní cíl, být odborným časopisem, který se věnuje závažným a potřebným otázkám českého vězeňství se snahou pomoci při zvyšování kvality práce vězeňského personálu (Redakce, 1992). Jen během prvních dvou let existence časopisu vyšlo na jeho stránkách 114 článků, které jsme v rámci našeho výzkumu mohli zařadit do složky Penologie. Do vězeňského systému i do myšlení vězeňského personálu bylo v této době nutné zakomponovat nové moderní principy. Časopis České vězeňství proto přinášel

hlavně odborné informace, zkušenosti z vyspělejšího zahraničního vězeňství a konceptní informace důležité pro transformující se vězeňský systém České republiky a jeho zaměstnance (Kýr, 1998).

Skutečnost, že se české vězeňství v této době hlavně učilo, potvrzuje i skladba článků v jeho rezortním časopise. Mezi všemi články, které v časopise za toto období vyšly, tvořily celých 64% články z kategorie Penologie, bylo jich 114. Ty poskytovaly potřebné odborné informace například z penologie, psychologie, pedagogiky a dalších vědních oborů, které s výkonem vězeňství souvisí. Také se zabývaly konceptí transformujícího se vězeňského systému a zahraničním vězeňstvím. Článků z kategorie Informace-Zábava bylo 63 a tvořily pouhých 36% článků. Kultura a sport dostávaly v časopise minimum prostoru, v prvních dvou letech se objevilo jen 5 takových článků.

Tento trend převahy penologických témat se ještě více prohloubil v následujících dvou letech, tedy období od začátku roku 1995 do konce roku 1996. V této době vyšlo na stránkách časopisu 113 článků z kategorie penologie, které tvořily 71% všech zveřejněných článků. České vězeňství v této době přinášelo velké množství článků zabývajících se konceptí vězeňství (16%) a vězeňskou teorií i praxí v zahraničí (14%). Zahraniční inspirace byla čerpána především ve věznicích Velké Británie, Německa a v systému švédské trestní justice. Počet článků informativně zábavných tedy poklesl na 47, tj. 29%.

V roce 1995 proběhlo v Institutu vzdělávání Vězeňské služby České republiky dotazníkové šetření, které zkoumalo názory a postoje mladých začínajících příslušníků Vězeňské služby k časopisu České vězeňství. Toto šetření ukázalo, že zdaleka ne všichni příslušníci Vězeňské služby jsou spokojeni se strukturou témat a okruhů, kterými se České vězeňství za dobu své tříleté existence zabývalo. 21% respondentů tohoto průzkumu totiž kritizovalo právě úzce zaměřené odborné články se spoustou výrazů, kterým nerozumí. 9% dotazovaných zase nezajímaly články o věznicích ve světě s tím, že oni jsou příliš nevýznamní na to, aby u nás mohli něco změnit. A 50% respondentů nezajímala problematika humanizace vězeňství, protože by se podle jejich názoru mělo při zacházení s vězni spíše přitvrdit. Příslušníci v rámci tohoto výzkumu přinesli i návrhy, jak udělat časopis České vězeňství zajímavějším a čtenějším. Z těch

vyplývalo, že by vězeňský personál měl zájem i o populárnější, lidštější formu časopisu, která by neobsahovala tolik odborností, aby ho mohli číst opravdu všichni. Žádané byly například barevné fotografie, sportovní a kulturní tematika, aktuální reportáže nebo atraktivní a kuriózní příklady z jednání soudů (Dostál, 1995).

Na problematiku odborných článků v časopise upozorňuje v roce 1995 i Šplíchal, který se rovněž domnívá, že mezi vězeňským personálem jsou příslušníci, kteří obsahu časopisu nerozumí nebo mu rozumí obtížně. Hlavní problém vidí v tom, že příslušníci nerozumí odborným pojmům, což je zapříčiněno také nedostatečným vzděláním některých specialistů. Ti totiž ještě nemají osvojeny používané pedagogické, psychologické, sociologické a právní pojmy. Také si myslí, že poznatky ze zahraničních věznic uváděné v Českém vězeňství jsou pro personál českých věznic vzdálené a v současných poměrech jim připadají nerealizovatelné. Odborné články jsou tak pro ně až příliš vpředu před jejich praktickými zkušenostmi (Šplíchal, 1995).

Objevily se také otázky, které souvisely s úrovní odbornosti časopisu České vězeňství a ty vyvolaly diskuzi o jeho tematickém zaměření i grafické podobě. České vězeňství jako rezortní časopis Vězeňské služby se muselo vyrovnat s otázkou, jestli být čistě odborným časopisem, například podle vzoru německého Zeitschrift für Strafvollzug (Bajcura, 1995) nebo časopis více popularizovat a zaměřit se na širší sféru čtenářů, stejně jako ilustrovaný měsíčník polské Vězeňské služby Forum Penitencjarne. Ten je zaměřen hlavně na problematiku vězeňského personálu a témata, která jsou zajímavá i pro veřejnost (Redakce, 2003).

To, že se České vězeňství vydalo cestou populárnější formy, potvrzuje naše obsahová analýza na základě zkoumání tematického zaměření článků v tomto časopise. Od třetího období, které jsme pro analýzu určili, začíná společným vydáním 5 a 6/1996 a končí rovněž společným vydáním 3 a 4/1998 časopisu České vězeňství, totiž dochází k postupnému růstu počtu informativně zábavných článků i jejich procentuální podíl na celkovém počtu článků. Penologických článků v tomto období vyšlo opět 114, tj. 65% z celkového počtu článků, ale informativně zábavných článků začalo přibývat. Vyšlo jich 62 a tvořily již 35% celkového počtu. Oproti druhému období došlo k nárůstu počtu

informativně zábavných článků o 15. Růst počtu informativně zábavných článků už se od této doby nezastavil, naopak se v průběhu vývoje časopisu neustále stupňuje.

K největší změně ve vývoji časopisu došlo s prvním vydáním časopisu v roce 2004, a to jak po stránce obsahové, tak i po stránce formální. Pokud si nejdříve všimneme vývoje časopisu po stránce formální, zjistíme, že od svého prvního vydání, kdy vycházel v černobílém tisku a jen ke zvýraznění titulků a některých statí byla používána modrá barva, dlouho neměnil svou podobu. Teprve od vydání 4/1996 byly na obal časopisu umísťovány barevné fotografie. Zároveň s barevnou obálkou byla od toho vydání zavedena ještě další inovace, texty z časopisu byly ke čtení umístěny na internetové adrese www.ssp.cz. První barevná fotografie uvnitř čísla se objevila až ve vydání 3/2002, tedy v desátém ročníku časopisu. Proto bylo vydání časopisu České vězeňství 1/2004 zlomové. Časopis nově vyšel v celobarevném tisku s množstvím fotografií a změněným členěním stálých rubrik, přibyla například rubrika zprávy. Také se s novým vydáním zvýšila frekvence vydávání časopisu z předchozích čtyř na šest čísel za rok.

Jak uvedla tehdejší ředitelka sekretariátu generální ředitelky Vězeňské služby ČR Mgr. Miloslava Havlíčková, nové změny v podobě a obsahu Českého vězeňství vyplynuly z Koncepce mediální strategie oddělení pro styk s veřejností sekretariátu generální ředitelky Vězeňské služby ČR, do které se promítly stimuly a připomínky běžných čtenářů časopisu. Také uvedla, že se i nadále bude pracovat na vytvoření čtenářsky přitažlivější formy časopisu České vězeňství (Havlíčková, 2004).

Tato práce vyústila v další změnu grafické podoby s prvním vydáním časopisu v roce 2006. Na titulních stranách obálek jednotlivých vydání časopisu jsou veřejnosti představovány profese a typické činnosti zaměstnanců Vězeňské služby. Cílem této inovace je snaha vězeňské služby vyzdvihnout veřejností opomíjenou skutečnost, že práce příslušníků vězeňské služby je nesmírně náročná, společensky významná, nebezpečná a vyžaduje dobrou fyzickou i psychickou připravenost i vysokou morální vyspělost (Montgomeryová, 2006). Jiný způsob grafického zpracování je patrný i uvnitř časopisu.

V souvislosti s koncepcí mediální strategie Vězeňské služby České republiky, která zahrnuje i webovou prezentaci (Jílek, 2004), jsou vydání časopisu České vězeňství počínaje vydáním 1/2004 k dispozici zdarma v plné elektronické podobě na internetu. To, že České vězeňství existuje v elektronické i tištěné podobě, je také výsledkem technologického sbližování jednotlivých komunikačních médií. Časopisy se v dnešní době již zpracovávají elektronicky a některé z nich potom ani nemusejí mít tištěnou podobu (Jiráček, Kópplová, 2007).

Elektronická verze časopisu je také znamením, že Vězeňská služba ke své prezentaci dobře využívá potenciál internetu, jehož obliba mezi lidmi stále roste. V roce 2002 na internet mělo přístup přes 10% světové populace a dnes to bude ještě více. Přitom v práci s internetem se Česká republika rovná vyspělým státům (Musil, 2007).

Ale důležitější než změna grafické podoby je posun v oblasti výběru článků vycházejících v časopise. V šestém sledovaném období, které jsme začali analýzou vydání 2/2004 a skončili s vydáním 3/2005 včetně, se ukázalo, že počet informativně zábavných článků několikanásobně převýšil počet článků penologických. A to tak, že na 383 informativně zábavných článků, tj. 81%, připadá 89 článků penologických, tj. 19%. V časopise se objevily články o sportovních aktivitách zaměstnanců Vězeňské služby, například výsledky různých soutěží a rozhovory s úspěšnými sportovci z řad Vězeňské služby. Časopis informuje o kulturních akcích ve věznicích i o extramurálních aktivitách tohoto typu. Článků z oblasti sportu a kultury, kterých se v prvních osmi vydáních začínajícího časopisu objevilo celkem 5, se nyní ve stejném počtu vydání objevuje 106. Časopis nově přináší i atraktivní aktuální zprávy o dění v českém i zahraničním vězeňství, o zvláštních mimořádných událostech v zahraničním vězeňství nebo setkáních vězeňského personálu. Takových zpráv bylo v šestém sledovaném období 264.

V sedmém analyzovaném úseku, který končí posledním vydáním časopisu v roce 2006, jsme zjistili další růst počtu informativně zábavných článků. Ty zde dosáhly vůbec nejvyššího počtu za celé sledované období, a to 506 článků, tj. 82% všech článků poslední sledované etapy vývoje časopisu. Článků z kategorie Penologie vyšlo v posledním sledovaném období 112, tj. 18%.

Z provedené obsahové analýzy je zřejmé, že redakce časopisu České vězeňství v průběhu existence tohoto časopisu změnila jeho koncepci. Můžeme říci, že počty článků, které bylo možné zařadit do kategorie Penologie, se ve sledovaných obdobích vyvíjely poměrně konstantně a většinou se pohybovaly nad hranicí 100 článků na jedno sledované období. V kategorii Penologie tedy k významnějším změnám nedošlo.

Jinak je tomu ale v případě informativně zábavných článků. Těmto článkům, řazeným v našem výzkumu do kategorie Informace-Zábava bylo v počátcích časopisu věnováno minimum pozornosti. Jak uvedla redakce časopisu České vězeňství v jeho nultém čísle, kritériem pro výběr článků měla být jejich závažnost a důležitost pro existenci a fungování transformujícího se českého vězeňského systému (Redakce, 1992). To články informativně zábavné, tedy články ze sportu, kultury a historie nebo i některé články reflektující aktuální dění ve Vězeňské službě nebyly. Proto se takových článků na stránkách časopisu objevovalo málo.

Výraznější změna nastala až v roce 2004, kdy redakce Českého vězeňství do své činnosti zapracovala novou Koncepci mediální strategie oddělení vztahů s veřejností sekretariátu generální ředitelky Vězeňské služby. Tato koncepce, která si je vědoma důležitosti a potřeby dobrého vztahu s veřejností (Jílek, 2004), se zaměřuje na prezentaci vězeňství, jako vyspělé sociální služby. Snaží se o popularizaci konkrétních výsledků, kterých VS ČR dosáhla a dosahuje při výkonu vazby a trestu, péče o zaměstnance, jejich odborného růstu a dalšího vývoje a při zvyšování bezpečnostní úrovně vězeňských zařízení (Redakce, 2006).

A právě s touto popularizací a skutečností, že se časopis České vězeňství stal významným nástrojem public relations aktivit, který vytváří image Vězeňské služby ČR ve společnosti, souvisí i výběr nově publikovaných článků. Časopis akcentující aktuální cíl prezentovat názory, události a příklady každodenní práce vězeňského personálu (Kula, 2005), začal věnovat více pozornosti informativně zábavným tématům. Autor práce se domnívá, že tato domněnka je potvrzena výsledkem provedené obsahové analýzy, která prokázala signifikantní nárůst počtu článků v kategorii Informace-Zábava v posledních čtyřech sledovaných obdobích.

Hlavní hypotéza 1: „Redakce časopisu České vězeňství sleduje výběrem článků trend postupného vyvážení penologické a informativně zábavné složky.“, však na základě obsahové analýzy nemohla být potvrzena. A to z toho důvodu, že radikální popularizační změna koncepce časopisu v roce 2004 měla vliv nejen na jeho tematické zaměření, ale také výrazně proměnila rozsah publikovaných příspěvků. Ačkoliv se v nových vydáních Českého vězeňství výrazně zvyšoval počet článků, počet stran těchto vydání se nezvyšoval, naopak zůstával pod hranicí průměru 48,7 strany na jedno vydání. Mezi publikovanými články se objevilo množství krátkých zpráv, které by v závěrech obsahové analýzy měly stejnou váhu jako články nepoměrně rozsáhlejší. Přesto je z množství publikovaných zpráv z kategorie Informace-Zábava patrné, že redakce časopisu České vězeňství této složce dnes věnuje více pozornosti a prostoru než v počátcích časopisu a její význam pro časopis se zvýšil.

K potvrzení hypotézy 1 by musela být provedena další analýza časopisu České vězeňství, která by kromě obsahového zaměření jednotlivých článků zkoumala i jejich rozsah, popřípadě i umístění v časopise. Vzhledem k celkovému objemu analyzovaného materiálu, který tvoří 1946 článků na 2726 stranách časopisu a dalším výzkumům, které jsou součástí této práce, není v možnostech autora provést doplňující šetření.

5.2 Diskuse dotazování na ulici

Na otázku 1: „Od roku 1992 v naší republice vychází časopis České vězeňství, který se zabývá vězeňskou problematikou. Zaznamenali jste jeho existenci?“, odpovědělo 100% dotázaných ne. Na základě 100% záporných odpovědí respondentů na otázku číslo 1, došlo k potvrzení hypotézy 2: „Časopis České vězeňství nepronikl mimo okruh zaměstnanců Vězeňské služby České republiky.“ Ke stejnému výsledku, tedy že česká veřejnost nezná časopis České vězeňství, dospěla v diplomové práci na Zdravotně sociální fakultě v Českých Budějovicích také Tomášková, která se v roce 2005 dotazovala veřejnosti na znalost konkrétních zdrojů, které mohou posloužit k získání informací o českém vězeňství (Tomášková, 2006). V tomto směru za poslední

tři roky nedošlo k žádnému posunu. Ani umístění časopisu na internetové stránky Vězeňské služby nevedlo k jeho rozšíření mimo řady jejích zaměstnanců. Autor práce se domnívá, že časopis České vězeňství přináší zajímavé informace a bylo by v zájmu Vězeňské služby i veřejnosti hledat další možné způsoby, jak ho nabídnout lidem, kteří mají o informace tohoto typu zájem.

Otázka 1 byla filtrační, na otázku 2: „Četl jste některé jeho vydání?“ by odpovídali pouze ti respondenti, kteří by o existenci časopisu věděli. Jelikož nikdo takový nebyl nalezen, otázka nebyla položena. Otázka 2 měla případně sloužit k upřesnění toho, do jaké míry časopis České vězeňství pronikl mezi veřejnost.

Pomocí otázky 3: „Zajímáte se o situaci v českém vězeňství?“ bylo zjištěno, že 3 respondenti, tj. 3%, se o situaci v českém vězeňství aktivně zajímají a sami si o něm vyhledávají informace. Dalších 55, tj. 55%, se o situaci v českém vězeňství rovněž zajímá, ale pouze pasivně, sami informace nevyhledávají. A 42 respondentů, tedy 42%, se o vězeňství nezajímá vůbec. Smékalová ve svém výzkumu uvádí, že v roce 1996 se o problematiku vězeňství aktivně zajímalo více lidí, a to 7%. I lidí, kteří se o české vězeňství zajímali pasivně, bylo více, a to 71%. Nezajímalo se pouhých 22% dotázaných (Smékalová, 1996).

Autor práce se domnívá, že větší zájem a touha lidí po informacích mohla být spojena ještě se změnou politického systému v bývalé ČSSR. Před rokem 1989 bylo vězeňství v naší republice nástrojem represivní politiky komunistického režimu a jeho činnost byla přísně tabuizována (Buňata 2002), ale po nástupu demokratického zřízení došlo i v této oblasti k částečnému uvolnění a dříve utajované informace mohly být pro veřejnost zajímavější než dnes. Důvodem mohl být také značný optimismus mladé demokracie, že všechny existující nešvary jsou spojeny s komunistickým režimem a brzy dojde k jejich odstranění. Nejspíš existovala i větší snaha a chuť lidí se na těchto změnách osobně podílet.

Tomášková ve svém výzkumu z roku 2005 naopak zjistila, že se o problematiku českého vězeňství nezajímá 66% dotázaných. Důvod spatřuje v tom, že česká veřejnost je přesycena informacemi, které média neustále vysílají a z toho plyne její neochota vstřebávat další informace (Tomášková, 2006). Z těchto údajů vyplývá, že po

počátečním větším zájmu veřejnosti v devadesátých letech došlo k podstatnému útlumu tohoto zájmu v roce 2005 a opětovnému pozvolnému zvyšování zájmu veřejnosti o problematiku vězeňství zaznamenaném v roce 2008. Důvodem zvýšeného zájmu veřejnosti může být aktivita Vězeňské služby, která se médiím snaží nabízet atraktivní informace a aktivně se podílet na vytváření svého obrazu ve společnosti (Montgomeryová, 2007).

Důvodem zvýšeného zájmu o české vězeňství může být i ekonomická situace v České republice. Autor práce u lidí ve svém okolí v poslední době vnímá větší zájem shánět zaměstnání u ozbrojených složek našeho státu, která je převážně motivována dobrým finančním ohodnocením této práce, její stabilitou, ale také tím, že práce v těchto složkách v dnešní době již není tolik zatížena předsudky.

Na otázku 4: „Víte, kde je možné získat informace o Vězeňské službě České republiky a českém vězeňství?“, odpovědělo 39, tedy 39% dotázaných ano. 71% dotázaných neví, kde je možné dané informace najít. Dotázaní, kteří na otázku 4 odpověděli kladně, byli ještě požádáni, aby informační zdroj konkretizovali. Všech 39 takto dotázaných uvedlo jako zdroj informací internet. 27 z nich uvedlo, že informace je možné vyhledat pomocí internetových vyhledavačů. Autor se domnívá, že tito respondenti jsou zvyklí pracovat s internetem, který znají jako zdroj veškerých informací, ale neví, kde konkrétně by informace o Vězeňské službě mohly být. Konkrétní zdroj znalo 7 respondentů, 5 z nich uvedlo internetový portál Ministerstva spravedlnosti a další 2 internetový portál Veřejné správy. Zbýlých 5 dotazovaných uvedlo špatné zdroje, 4 z nich by marně hledali informace na internetovém portálu Ministerstvu vnitra a 1 na internetových stránkách Policie ČR.

Oproti situaci v roce 2005 je dnes povědomí veřejnosti o informačních zdrojích lepší. Naopak oproti současnosti bylo dříve využíváno kromě internetu i dalších zdrojů, například noviny, časopisy a odborné články z literatury (Tomášková, 2006).

Zjištěná data odpovídají rostoucímu trendu ve využívání internetu jako zdroje pro získávání informací (Musil, 2007). Ve výzkumu Tomáškové v roce 2005 by k hledání informací o Vězeňské službě internet použilo 16% dotázaných (Tomášková, 2006), v našem výzkumu je to již 39% dotázaných.

Autora práce překvapily odpovědi respondentů, kteří se domnívají, že Vězeňská služba spadá do rezortu Ministerstva vnitra. Rovněž předpokládal, že povědomí o tom, kde hledat dané informace, bude u veřejnosti větší. Přeci jen žijeme ve věku informací, které jsou všude kolem nás, často jsou velmi cenné a v jejich záplavě si prostě musíme umět vybrat ty správné (Bajčan, 2003).

5.3 Diskuse polostandardizovaných rozhovorů

Prostřednictvím otázky 1: „Jak dlouho, a na jaké pozici pracujete/sloužíte ve Vězeňské službě české republiky?“, jsme zjistili údaje o pracovní pozici a délce služby u Vězeňské služby. Dotázaní pracují na pozici vychovatel-terapeut, speciální pedagog, sociální pracovníce, vedoucí oddělení výkonu trestu a vazby, vrchní dozorce oddělení výkonu vazby a dozorkyně. A ve vězeňství pracují od tří do třinácti let. Tato získaná data měla posloužit k porovnání a odhalení případných rozdílů ve vnímání časopisu České vězeňství ze strany příslušníků a civilních zaměstnanců Vězeňské služby. Od tohoto záměru ale bylo upuštěno, aby byla co nejvíce zachována anonymita respondentů.

Z odpovědí na otázku 2: „Znáte časopis České vězeňství, a pokud ano, čtete ho?“ vyplynulo, že všichni dotázaní časopis České vězeňství znají, ale již ne všichni ho pravidelně čtou. V tomto případě jsou respondenti rozděleni do dvou skupin po třech, kdy jedni časopis čtou pravidelně a druzí jsou spíše nepravidelnými čtenáři. Dobrá znalost a čtenost časopisu byla autorem práce očekávána. V době, kdy vycházel teprve třetí ročník časopisu, byl proveden již výše zmíněný průzkum mezi příslušníky Vězeňské služby, který ukázal, že i když jsou tito příslušníci ve vězeňství jen krátce, tak časopis zná téměř 95% z nich. Respondenti tohoto průzkumu rovněž odpovídali na otázku, jestli časopis čtou a zde již jen 4,5% odpovědělo, že časopis čtou pravidelně celý. Zajímavé je, že občasní čtenáři a ti, kteří časopis nečetli, uvedli jako nejčastější důvod to, že k časopisu nemají na pracovišti přístup. Autor práce si myslí, že dnes je časopis mezi příslušníky minimálně stejně známý a jeho čtenost bude lepší. Podkladem

pro tuto domněnku je námi realizované šetření, ale také to, že si časopis během čtrnácti let existence vybudoval svou pověst, je čtenářsky atraktivnější, má širší základnu publikujících autorů a do jeho změny v roce 2004 byly zakomponovány i připomínky a náměty jeho čtenářů (Montgomeryová, 2006). I když žádných z našich respondentů neuvedl, že by časopis nemohl číst, protože by k němu neměl v zaměstnání přístup, v jejich odpovědích byla akcentována skutečnost, že časopis leží někde na oddíle a oni ho musí dohledat.

Odpovědi na otázku 3: „Dokázal byste říci, jakým tématům se časopis věnuje?“, ukázala, že respondenti časopis znají. Respondenti dobře vystihli témata, která se v časopise objevila. Zmiňovali odborné články, otázky bezpečnosti, aktuální dění ve Vězeňské službě, ocenění a setkání pracovníků ve vězeňství i sportovní články.

Většina respondentů v odpovědi na otázku 3 také uvedla, co je osobně zajímavé nebo co by se v časopise mělo objevit. Tak jsme narazili na skutečnou širší problematiku, kterou musí rezortní časopis Vězeňské služby ČR obsáhnout, neboť jeho čtenáři si žádají informace napříč celou vězeňskou problematikou i informace z příbuzných oborů. Ze získaných dat také vyplývá, že redakce časopisu při výběru článků nemá jednoduchý úkol. Nabídnout takové informace, které by byly přínosné do pracovní činnosti a zajímaly všechny pracovníky, asi ani není možné.

Počet lidí, kteří jsou součástí Vězeňské služby ČR, je vysoký. K 31.12.2006 činil 10 691 osob, z tohoto počtu 6 713 příslušníků a 3 978 občanských pracovníků. Tito lidé pracují na velice rozdílných pozicích s rozdílnými úkoly a cílem jejich působení je i různorodá skupina lidí (Ročenka, 2007). Proto je obtížné nabízet informace zajímavé pro všechny. Zaměstnanci specialisté, kteří přímo pracují s odsouzenými a vazebně zadrženými by v časopise ocenili spíše odborné články, například z oblasti pedagogiky nebo psychologie, které by mohli využít ve své pracovní činnosti. Příslušníci Vězeňské služby zase chtějí informace, které se dotýkají jejich náplně práce. Jedná se například o praktické zkušenosti z konkrétních věznic, kde a jak se vypořádali se svými náročnými úkoly a jak vypadá situace v zahraničí. Vítané jsou také aktuální informace o tom, co se vůbec ve Vězeňské službě děje. A to nemluvíme o dalších požadavcích,

které by jistě mohli vznést příslušníci justiční stáže nebo zaměstnanci ze správního úseku a dalších pozic Vězeňské služby, kteří se v našem průzkumu nemohli vyjádřit.

Jeden respondent v odpovědi na dotaz 3 dobře vystihl významný aspekt existence časopisu České vězeňství, který vidí jako jednu z mála možností Vězeňské služby České republiky, jak prezentovat to dobré, co se u ní děje. Také jeho domněnka, že se média nezajímají o profesionální práci Vězeňské služby a věnují se senzácím, nedokonalostem a selháním, stojí na reálných základech. Jak ve své práci zjistila Tomášková, česká média opravdu upřednostňují z oblasti vězeňství informace o mimořádných událostech (Tomášková, 2006). Tento fakt vychází ze samotné podstaty médií, zvláště pak komerčních médií, které se věnují tomu, co je pro veřejnost jakýmkoli způsobem atraktivní, protože jim záleží hlavně na sledovanosti (Verner, 2007).

Časopis České vězeňství také vnímá jako povzbuzení v náročné práci. Přímo jeho slovy je časopis „pofoukáním na bolítky příslušníků ve vězeňství“. A na tom, že je takové povzbuzení ve Vězeňské službě potřeba, se určitě shodne více jejích zaměstnanců (Buňata, 2002).

Odpověď na otázku 4: „Myslíte si, že se časopis od doby svého vzniku změnil?“, poskytlo 5 respondentů, kteří jsou čtenáři časopisu déle než 4 roky. Podle výše uvedených informací získaných prostřednictvím obsahové analýzy časopisu České vězeňství, došlo s vydáním 1/2004 tohoto časopisu k jeho radikální změně, a to jak po stránce formální, tak i obsahové. Časopis si před touto změnou držel dlouho svou typickou podobu bez větších změn a v obsahové stránce se i informativně zábavné články prosazovaly pozvolna. Z toho by se dalo usuzovat, že si čtenáři, kteří znají jeho starou podobu, tedy podobu před rokem 2004 a novou podobu od vydání 1/2004, této změny všimnou.

Na základě získaných dat je možné říci, že respondenti velice dobře zaznamenali změnu formální podoby časopisu, všimli si lepšího vzhledu časopisu a hlavně změny papíru, na kterém časopis vychází. Ale změny obsahové si všimli jen okrajově.

Pokles článků pojednávajících o zahraničních inspiracích, který zaznamenal jeden z respondentů, opravdu odpovídá skutečnosti. Na základě obsahové analýzy bylo

zjištěno, že od pátého zkoumaného období došlo k významnému poklesu počtu článků, které se zabývají zahraničními inspiracemi. Podle autora práce je tento pokles způsoben stavem českého vězeňského systému, který v této době za sebou měl již více jak deset let novodobého vývoje a dokázal se již učit ze svých vlastních zkušeností.

Jeden z respondentů ve své odpovědi uvádí, že se do časopisu České vězeňství stále více promítají politické cíle, kdy generální ředitel Vězeňské služby České republiky v časopise dostává zbytečně mnoho prostoru k prezentaci vlastní osobnosti. Tuto domněnku nemůže autor práce na základě analýzy časopisu České vězeňství potvrdit ani vyvrátit.

Populárnější podoba časopisu České vězeňství, není všemi zaměstnanci vězeňské služby přijímána kladně. Dokazuje to odpověď, kterou jsme zaznamenali v našem průzkumu. Z té vyplývá, že ne každý má zájem o obrázkový, graficky hezký časopis, že podstatnější je jeho obsah. Podobné názory se objevují již v roce 1995, kdy se proti populární podobě časopisu na besedě redakční rady Českého vězeňství postavil PhDr. Jiří Mezník. Tehdejší ředitel Věznice Kuřim, zastával názor, že věci mimo odborný zájem do časopisu tohoto typu nepatří (Bajcura, 1995).

Otázka 5: „Vidíte smysl existence časopisu?“ zjišťovala, jestli existence časopisu nachází oporu i v řadových zaměstnancích Vězeňské služby. A na základě získaných odpovědí můžeme říci, že ano. Všichni respondenti se totiž shodli, že existence časopisu České vězeňství smysl má. Bohužel se ale ukázalo, že zaměstnanci specialisté nevidí velký přínos časopisu do své práce. Aby tomu bylo jinak, musel by časopis přinášet více odborných článků a také zvýšit frekvenci vycházení. Naopak větší přínos je spatřován v distribuci aktuálních informací o dění ve Vězeňské službě. Respondenti také vidí smysl existence časopisu ve zvyšování společenské prestiže vězeňské profese.

Jak uvádí Burkiewicz, vězeňský personál to se společenským uznání nikdy neměl jednoduché, ačkoli vykonává práci důležitou a společensky prospěšnou (Burkiewicz, 2004, s. 1). Proto se autor práce domnívá, že je zcela správné a dokonce potřebné veřejnost o jejich práci pravdivě informovat, aby si o nich mohla vytvořit pravdivý obraz. Snad již je dnes situace jiná než v době, ze které jeden z respondentů

průzkumu citoval Marka Twaina: „znám jen jedno zaměstnání, které je horší než omývač mrtvol, dozorce“.

Otázka 6: „Přispěl jste někdy článkem nebo reakcí do časopisu?“, přinesla také zajímavé informace. Do časopisu České vězeňství přispěli článkem nebo reakcí 3 respondenti. Tedy polovina z těch, které autor práce oslovil. Podle autora je spolupráce 50% dotázaných na tvorbě časopisu dobrým výsledkem a je vidět, že snaha redakce do ní zapojit co nejvíce zaměstnanců Vězeňské služby, se nemíjí účinkem (Redakce, 1992). Spolupráce s časopisem u publikujících autorů posiluje pocit osobnostního růstu a sdílené tvůrčí ztotožnění autorů i čtenářů s cíli organizace je přínosem pro budování Corporate Culture Vězeňské služby (Havlíčková, 2004).

V odpovědích na otázku 6 se objevil i názor, že redakce Českého vězeňství by neotiskla příspěvek, který by podle respondenta odrážel skutečný stav věcí ve vězeňství tak, jak ho vnímá on. Na podobné názory, tedy že redakce časopisu neotiskuje všechny články, reagoval generální ředitel Vězeňské služby ve svých odpovědích v mimořádném vydání časopisu České vězeňství 4/2005. Zde uvedl, že časopis je určen všem zaměstnancům vězeňství, a že žádné téma není z jeho obsahu vylučováno (Kula, 2005) Autor práce nemůže tuto problematiku kompetentně posoudit.

V odpovědích na otázku 7: „Měl by být časopis k dispozici veřejnosti?“, respondenti nebyli jednotní. Většina z nich sice zastává názor, že by časopis k dispozici být mohl, ale myslí si, že informace které přináší, mají význam pro lidi ve vězeňství a veřejnost by nezajímaly. Někteří respondenti si myslí, že časopis by se u veřejnosti neuplatnil nejen kvůli své orientaci na vězeňství, ale také kvůli vysoké ceně. Autor se domnívá, že toto tvrzení vystihuje realitu. Předplatné šesti čísel časopisu v roce 2006 činilo 174 Kč, tedy 29 Kč na jedno vydání, a proto si ho koupí asi jen ten, kdo má o informace z vězeňství vysoký zájem. Pro informovanost veřejnosti je proto dobré, že jednotlivá vydání Českého vězeňství jsou od roku 2004 zdarma k dispozici v elektronické podobě na internetových stránkách Vězeňské služby www.vscr.cz.

Dotazování veřejnosti, které bylo provedeno v rámci této práce, rovněž potvrzuje domněnky respondentů, že by se časopis o vězeňství u veřejnosti příliš

neprosadil, protože jen tři procenta dotázaných si aktivně vyhledává informace o situaci v českém vězeňství.

Podle jednoho z účastníků našeho průzkumu by časopis České vězeňství mohl veřejnost dokonce pořádně „naštvat“. Protože informace o programech zacházení s odsouzenými by u veřejnosti, která o výkonu vězeňství není dostatečně informována, nenašly pochopení. Teorie a praxe vězeňství, která neustále osciluje mezi zacházením a trestem (Hála, 2005) v současné době klade stále větší důraz na zacházení s vězni. (Fischer, 2006). Trest je pak pojímán jako terapie vedoucí ke změnám chování a osobnosti odsouzeného za použití jen nezbytné míry represe a trestu (Fischer, 2006). U veřejnosti, která volá po zpřísnění sankcí pro všechny, kdo páchají trestnou činnost i po zpřísnění výkonu trestu odnětí svobody (Večerka, 2007), by články o zacházení s vězni skutečně mohly vyvolat negativní emoce.

Na podobný dotaz, jestli by časopis České vězeňství měl být k dispozici vězňům, odpovědělo v rámci výzkumu mezi příslušníky Vězeňské služby v roce 1995 6,6% respondentů, že rozhodně ano. Z důvodů, kterými svou odpověď zdůvodňovali, autor práce vybral jeden zajímavý. Časopis by měl být vězňům k dispozici proto, „aby věděli, jak to vypadá někde jinde a také se podle toho chovali“. Naopak 29,7% dotázaných odpovědělo, že by časopis rozhodně neměl být vězňům k dispozici. Důvodů pro jejich odpovědi bylo opět mnoho a autor práce vybral pouze jeden z nich. Časopis České vězeňství by neměl být vězňům k dispozici proto, že „v časopise se objevují i jména specialistů a dozorců a myslím si, že vězeňství by mělo být anonymní“ (Dostál, 1995, s. 22).

Autor práce sice přímo nesouhlasí s tím, že vězeňství by mělo být anonymní, naopak vězeňství musí být moderním otevřeným systémem, který rozvíjí vztahy s veřejností (Koncepce, 2005). Ale rovněž spatřuje jisté bezpečnostní riziko v prezentaci osobních údajů a fotografií zaměstnanců Vězeňské služby.

Na otázku 8: „Jak se podle vás dostávají informace o vězeňství k veřejnosti?“ se všech 6 respondentů shodlo, že z médií a 5 z nich konkretizovalo televizi. Televize má i v současné době vedoucí postavení mezi médii, je nejvyužívanějším zdrojem informací a s jejím vůdčím postavením se musí počítat ještě v příštím desetiletí

(Caywood, 2003). Televize totiž spojuje zrakové a sluchové informace a prostřednictvím toho dokáže u příjemců sdělení vyvolávat silné emoce (Doležal, 2005).

Z obsahových analýz televizních zpravodajství přitom vyplývá, že mezi vysílanými informacemi převažují informace negativní. Pro organizace a instituce v době, kdy řádně fungují a plní své poslání, je těžké se v médiích prezentovat, protože producenty zpravodajství příliš nezajímají (Urban, 2006). Také pravdivost sdělení často není hlavním kritériem pro jeho odvysílání, zvláště u komerčních médií je důležitější předpokládaný divácký ohlas (Verner, 2007).

Bývalý vedoucí oddělení pro styk s veřejností Generálního ředitelství Vězeňské služby Ing. Miroslav Jílek se domnívá, že informace o Vězeňské službě, které se objevují v médiích, jsou výsledkem právě takové snahy po dosažení vysoké sledovanosti. Kvalita informací je kromě způsobu zpracování, kterým chtějí novináři vzbudit zdání senzace, negativně poznamenána také tím, že mnoho novinářů píšících o vězeňství má o této problematice dílčí až mizivé znalosti (Tomášková, 2006). Proto není překvapením, že všichni respondenti našeho průzkumu vnímají informování veřejnosti prostřednictvím médií negativně. Informace jsou podle jejich názorů nedostatečné, zkreslené a vytržené z kontextu vytvářející špatný obraz českého vězeňství.

Nedostatečná informovanost veřejnosti je přitom vnímána jak pracovníky ve vězeňství, tak i veřejností samotnou. Tomášková v roce 2005 zjistila, že 76% respondentů jejího průzkumu hodnotí informování veřejnosti o situaci ve vězeňství jako nedostatečné (Tomášková, 2006).

V závěru této kapitoly by autor práce chtěl zdůraznit zajímavou myšlenku jednoho z respondentů, který v odpovědi na otázku 8 uvedl, že by se časopis České vězeňství měl vrátit k úplným základům, aby pomohl začínajícím zaměstnancům Vězeňské služby při čerpání zkušeností a rozvoji jejich profesionality. Autor práce se domnívá, že takový návrat k úplným základům ve vyhrazené části časopisu České vězeňství, by nově začínající m pracovníkům Vězeňské služby mohl být velmi užitečný.

6. ZÁVĚR

Cílem diplomové práce bylo zmapovat, jakým způsobem se vyvíjel časopis České vězeňství po stránce obsahové i po stránce formální, neboli technické. Pro splnění cíle práce byl zvolen kvantitativní výzkum, metoda analýzy produktů, technika obsahové analýzy. Časopis České vězeňství se v průběhu času své existence vyvinul z graficky velice jednoduše řešené podoby, v 64% článků věnující se penologickým tématům, k časopisu moderního designu s celobarevným tiskem a elektronickou verzí na internetu, která se penologickým tématům věnuje již jen v 18% článků. Nejvýraznější změna ve vývoji časopisu byla zaznamenána v roce 2004, kdy podobu i zaměření časopisu ovlivnila Koncepce mediální strategie oddělení pro styk s veřejností sekretariátu Generálního ředitelství Vězeňské služby České republiky. Časopis České vězeňství tak nyní slouží k vytváření pravdivé a pozitivní image Vězeňské služby ČR. Na jeho stranách se objevuje více, celkem 82% informativně zábavných článků, které prezentují názory, události a příklady každodenní práce zaměstnanců a příslušníků Vězeňské služby České republiky. Autor se domnívá, že hlavní cíl práce byl splněn.

Dílčím cílem diplomové práce bylo uskutečnit dotazování české veřejnosti a zjistit, jestli rezortní časopis Vězeňské služby České republiky České vězeňství, pronikl mimo okruh jejích zaměstnanců. Prostřednictvím metody dotazování, techniky dotazování na ulici, autor zjistil, že časopis České vězeňství mimo okruh zaměstnanců Vězeňské služby České republiky nepronikl. Nikdo z respondentů dotazování o jeho existenci nevěděl. Autor se domnívá, že také dílčí cíl práce byl splněn. Aby pohled na časopis České vězeňství byl komplexní, byly uskutečněny polostandardizované rozhovory s jeho čtenáři.

Stanovená hypotéza 1 (*Redakce časopisu České vězeňství sleduje výběrem článků trend postupného vyvážení penologické a informativně zábavné složky*) nebyla vyvrácena ani potvrzena. Stanovená hypotéza 2 (*Časopis České vězeňství nepronikl mimo okruh zaměstnanců Vězeňské služby České republiky*) byla potvrzena.

Práce se zabývala problematikou vězeňství v České republice, soustředila se na možnosti public relations Vězeňské služby ČR s důrazem na analýzu rezortního časopisu České vězeňství.

Na závěr by chtěl autor zmínit přínos a smysl této diplomové práce. Analýza časopisu České vězeňství může sloužit Vězeňské službě České republiky jako podklad pro hodnocení koncepčních záměrů a úpravu obsahového zaměření jejího časopisu. Dále umožňuje srovnání časopisu se zahraničním vězeňským tiskem a také poskytuje reflexi časopisu z řad jeho běžných čtenářů. Proto bude tato práce nabídnuta redakci časopisu České vězeňství.

Diplomová práce navazuje na práce studentů Zdravotně sociální fakulty v Českých Budějovicích, které mapují problematiku vězeňství v naší republice. Je zdrojem informací o českém vězeňství a snaží se přiblížit nepřiliš známou oblast, ve které mohou absolventi této fakulty profesně uplatnit své znalosti.

7. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. BAJCURA, L. Naším úkolem není prostá izolace. *České vězeňství*. 1995, roč. 3, č. 2, s. 18-21. ISSN 1213-9297.
2. BAJCURA, L. O kom není slyšet, jako by nebyl : nové úkoly v komunikační strategii. *České vězeňství* [online]. 2005a, roč. 13, č. 6, [cit. 2008-04-19], s. 41. Dostupný z WWW: <<http://ad.vscr.cz/vscr/casopis/CV200506.pdf>>. ISSN 1213-9297.
3. BAJCURA, L. Porada tiskových mluvčích VS ČR. *České vězeňství* [online]. 2005b, roč. 13, č. 3, [cit. 2008-04-19], s. 5. Dostupný z WWW: <<http://ad.vscr.cz/vscr/casopis/CV200503.pdf>>. ISSN 1213-9297.
4. BAJCURA, L. Vězeňská služba České republiky na Dni NATO. *České vězeňství* [online]. 2005c, roč. 13, č. 6, [cit. 2008-05-05], s. 13. Dostupný z WWW: <<http://ad.vscr.cz/vscr/casopis/CV200506.pdf>>. ISSN 1213-9297.
5. BAJCURA, L. *Práva vězně*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 1999. 158 s. ISBN 80-7169-555-6.
6. BAJCURA, L. 7. mezinárodní konference o vězeňství – Kroměříž 2004. *České vězeňství* [online]. 2004, roč. 12, č. 4, [cit. 2008-05-13], s. 2-5. Dostupný z WWW: <<http://ad.vscr.cz/vscr/casopis/CV200404.pdf>>. ISSN 1213-9297.
7. BAJCURA, L. Základní statistické údaje o Vězeňské službě České republiky v závěru roku 2006. *České vězeňství* [online]. 2007, roč. 15, č. 1, [cit. 2008-04-06], s. 38. Dostupný z WWW: <<http://ad.vscr.cz/vscr/casopis/CV200701.pdf>>. ISSN 1213-9297.

8. BAJČAN, R. *Techniky public relations : aneb, jak pracovat s médii*. 1. vyd. Praha : Management Press, 2003. 147 s. ISBN 80-7261-096-1.
9. BARTOŠOVÁ, J.; BAJCURA, L. Pozitivní mediální prezentace. *České vězeňství* [online]. 2007, roč. 15, č. 1, [cit. 2008-04-19], s. 10. Dostupný z WWW: <<http://ad.vscr.cz/vscr/casopis/CV200701.pdf>>. ISSN 1213-9297.
10. BEST, P. Evropská kriminální politika na konci 20. století. *České vězeňství*. 2003, roč. 11, č. 4, s. 31-35. ISSN 1213-9297.
11. BRATKOVÁ, E. *Metody citování literatury a strukturování bibliografických záznamů podle mezinárodních norem ISO 690 a ISO 690-2 : Metodický materiál pro autory vysokoškolských kvalifikačních prací* [online]. Odborná komise pro otázky elektronického zpřístupňování vysokoškolských kvalifikačních prací Asociace knihoven vysokých škol České republiky. Verze 1.0. Poslední aktualizace 2006-04-13. 24 s. Dostupný z WWW: <<http://www.evskp.cz/SD/4c.pdf>>.
12. BUŇATA, J. Prestiž Vězeňské služby a veřejnost. *České vězeňství*. 2002, roč. 10, č. 1, s. 22-23. ISSN 1213-9297.
13. BURKIEWICZ, B. Nejsme bachaři. *České vězeňství* [online]. 2004, roč. 12, č. 4, [cit. 2008-04-14], s. 1. Dostupný z WWW: <<http://ad.vscr.cz/vscr/casopis/CV200404.pdf>>. ISSN 1213-9297.
14. CAYWOOD, C. L. *Public relations: řízená komunikace podniku s veřejností*. 1. vyd. Brno : Computer Press, 2003. 600 s. ISBN 80-7226-886-4.
15. ČADA, K. et al. *Věda jako věc veřejná : vědní politiky a média*. 1. vyd. Praha : Sociologický ústav AV ČR, 2006. 75 s. ISBN 80-7330-099-0.

16. ČEJP, O. Zvídaví studenti. *České vězeňství* [online]. 2006, roč. 14, č. 3, [cit. 2008-05-05], s. 42. Dostupný z WWW: <<http://ad.vscr.cz/vscr/casopis/CV200603.pdf>>. ISSN 1213-9297.
17. *České věznice* [online]. Praha : Generální ředitelství Vězeňské služby České republiky, 2006 [cit. 2008-01-07], 77 s. Dostupný z WWW: <http://ad.vscr.cz/news_files/Czech_Prisons-2006.pdf>. ISSN 1213-9297.
18. DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost : příručka pro uživatele*. 3. vyd. Praha : Karolinum, 2000. 374 s. ISBN 80-246-0139-7.
19. DOLEŽAL, M. *Public relations a veřejné mínění : distanční studijní opora*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2005. 86 s. ISBN 80-210-3658-3.
20. DOSTÁL, L. Jak vidí studenti náš časopis? *České vězeňství*. 1995, roč. 3, č. 2, s. 22-23. ISSN 1213-9297.
21. DUBSKÝ, J. Veřejné mínění a jeho význam. In DUBSKÝ, J. *Sociologie médií a veřejného mínění*. 1. vyd. Praha : Vydavatelství PA ČR, 2006, s. 63-92. ISBN 80-7251-234-X.
22. DUPLINSKÝ, J.; BRYCHTOVÁ, Š. *Komunikace ve veřejné správě*. I. díl. 1. vyd. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2004. 52 s. ISBN 80-7194-645-1.
23. DŮLMEN, R. *Divadlo hrůzy : soudní praxe a trestní rituály v raném novověku*. 1. vyd. Praha : Rybka, 2001. 230 s. ISBN 80-86182-44-4.
24. EGER, L. *Komunikace školy s veřejností*. 1. vyd. Plzeň : Západočeská univerzita, 2001. 122 s. ISBN 80-7082-828-5.

25. FERJENČÍK, J. *Úvod do metodologie psychologického výzkumu : jak zkoumat lidskou duši*. 1. vyd. Praha : Portál, 2000. 255 s. ISBN 80-7178-367-6.
26. FISCHER, S. *Etopedie v penitenciární praxi*. 1. vyd. Ústí nad Labem : Univerzita J.E. Purkyně, 2006. 181 s. ISBN 80-7044-772-9.
27. FOUCAULT, M. *Dohlížet a trestat : kniha o zrodu vězení*. Praha : Dauphin, 2000. 427 s. ISBN 80-86019-96-9.
28. HÁLA, J. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. 1. vyd. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., 2005. 183 s. ISBN 80-86708-05-5.
29. HÁLA, J.; SOUDKOVÁ, P. *Jak mluví čeští vězni : místo a úloha vězeňského argotu*. 1. vyd. Praha : České vězeňství, 2002. 58 s. ISBN 80-238-9463-3.
30. HAVLÍČKOVÁ, M. Úvodník. *České vězeňství* [online]. 2004, roč. 12, č. 1, [cit. 2008-06-16], s. 1. Dostupný z WWW: <<http://ad.vscr.cz/vscr/casopis/CV200401.pdf>>. ISSN 1213-9297.
31. HENDL, J. *Přehled statistických metod a zpracování dat : analýza a metaanalýza dat*. 1. vyd. Praha : Portál, 2004. 583 s. ISBN 80-7178-820-1.
32. HLAVÁČEK, L. *Public relations nejsou reklama*. 1. vyd. Praha : Ministerstvo obrany České republiky – AVIS, 1999. 97 s. ISBN 80-7278-023-9.
33. JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*. 1. vyd. Praha : Portál, 2001. 285 s. ISBN 80-7178-0.

34. JÍLEK, M. Image českého vězeňství. *České vězeňství*. 2004, roč. 12, č. 5, s. 1. ISSN 1213-9297.
35. JIRÁK, J.; KÖPPLOVÁ, B. *Média a společnost*. 2. vyd. Praha : Portál, 2007. 207 s. ISBN 978-80-7367-287-4.
36. KOLBÁNEK, F.; HODNÝ, P. EL PASSO : časopis odsouzených žen. *České vězeňství* [online]. 2004, roč. 12, č. 3, [cit. 2008-05-13], s. 28. Dostupný z WWW: <<http://ad.vscr.cz/vscr/casopis/CV200403.pdf>>. ISSN 1213-9297.
37. *Koncepce rozvoje Českého vězeňství do roku 2015*. Praha : Generální ředitelství VS ČR, 2005. 30 s.
38. KŘÍDLO, M. *Veřejnost shlédla ukázkou umění příslušníků VS ČR* [online]. VS ČR, 2004, 2004-08-17 [cit. 2008-05-03]. Dostupný z WWW: <http://pankrac.vscr.cz/clanky/?cl_id=7>.
39. KRUTINA, M.; VALEŠ, F. *Vězeňství a trestní justice* [online]. Český helsinský výbor, 2008 [cit. 2008-04-06]. Dostupný z WWW: <<http://helcom.cz/view.php?cislocclanku=2007021601>>.
40. KUDRLÍKOVÁ, L. Porada tiskových mluvčích. *České vězeňství*. 2004, roč. 12, č. 3, s. 5. ISSN 1213-9297.
41. KULA, L. Generální ředitel odpovídá. *Mimořádné číslo Českého vězeňství*. 2005, roč. 13, č. 4, s. 8-23. ISSN 1213-9297.
42. KÝR, A. Památník Pankrác. *Historická penologie* [online]. 2003, roč. 1, č. 1, [cit. 2007-10-10], s. 3-12. Dostupný z WWW: <http://ad.vscr.cz/news_files/HPenI.pdf>.

43. KÝR, A. Reformní úsilí o prosazení koncepce českého vězeňství. In *Koncepce rozvoje vězeňství v ČR* [online]. 2. vyd. Praha: Generální ředitelství Vězeňské služby České republiky, 1998 [cit. 2007-11-06]. Dostupné z WWW: <http://ad.vscr.cz/news_files/PR980102.DOC>.
44. LORENZOVÁ, P. *Organizační řád Věznice VS ČR Horní Slavkov – 2007* [online]. VS ČR, 2007, 2007-03-11 [cit. 2008-04-25]. Dostupný z WWW: <http://ad.vscr.cz/news_files/Organizacni_rad_veznice_-_web.doc>.
45. MAŘÁDEK, V. *Výkladový slovník penologie*. 1. vyd. Ostrava : Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, 2003. 142 s. ISBN 80-7042-256-4.
46. MECLOVÁ, K. Rozvoj vězeňského systému v České republice. *České vězeňství*. 2002, roč. 10, č. 4, s. 11-14. ISSN 1213-9297.
47. *Monitoring vězeňství v České republice v roce 1999*. 1. vyd. Praha : Český helsinský výbor, 2000. 72 s. ISBN 80-86436-00-4.
48. MONTGOMERYOVÁ, E. Umění komunikace. *České vězeňství* [online]. 2007, roč. 15, č. 1, [cit. 2008-04-19], s. 10. Dostupný z WWW: <<http://ad.vscr.cz/vscr/casopis/CV200701.pdf>>. ISSN 1213-9297.
49. MONTGOMERYOVÁ, E. Úvodník. *České vězeňství* [online]. 2006, roč. 14, č. 1, [cit. 2008-06-16], s. 1. Dostupný z WWW: <<http://ad.vscr.cz/vscr/casopis/CV200601.pdf>>. ISSN 1213-9297.
50. MURDZA, K. Vliv médií na konstrukci bezpečnostní reality. In DUBSKÝ, J. *Sociologie médií a veřejného mínění*. 1. vyd. Praha : Vydavatelství PA ČR, 2006, s. 93-116. ISBN 80-7251-234-X.

51. MUSIL, J. *Komunikace v informační společnosti*. 1. vyd. Praha : Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2007. 144 s. ISBN 978-80-86723-39-6.
52. NUTTALL, CH. Snižování kriminality : zhodnocení výzkumných poznatků o způsobech nakládání s kriminálním chováním [online]. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2005 [cit. 2008-04-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.ok.cz/iksp/docs/318.pdf>>. ISBN 80-7338-043-9.
53. *Obrana – věc veřejná : 10 let služby pro komunikaci s veřejností v resortu obrany*. Praha : Ministerstvo obrany České republiky, 2001. 55 s. ISBN 80-7278-103-0.
54. PAVLÍČEK, A. *Nová média a web 2.0*. 1. vyd. Praha : Oeconomica, 2007. 118 s. ISBN 978-80-245-1272-3.
55. PHILLIPS, D. *Online public relations*. 1. vyd. Praha : Grada, 2003. 215 s. ISBN 80-247-0368-8.
56. POSPÍŠIL, P. *Efektivní Public Relations a media relations*. 1. vyd. Praha : Computer Press, 2002. 153 s. ISBN 80-7226-823-6.
57. POSTLER, M. *Média v reklamě – televize, rozhlas, tisk*. 1. vyd. Praha : Vysoká škola ekonomická, 2003. 104 s. ISBN 80-245-0629-7.
58. REDAKCE. Deset let časopisu České vězeňství. *České vězeňství*. 2003, roč. 11, č. 2, s. 3-5. ISSN 1213-9297.
59. REDAKCE. Doporučení generálnímu tajemníkovi Rady Evropy. *České vězeňství* [online]. 2004, roč. 12, č. 4, [cit. 2008-05-13], s. 6. Dostupný z WWW: <<http://ad.vscr.cz/vscr/casopis/CV200404.pdf>>. ISSN 1213-9297.

60. REDAKCE. Exkurz do historie českého vězeňství. *České vězeňství*. 1995, roč. 3, č. 4-5, s. 4-5. ISSN 1213-9297.
61. REDAKCE. Jaký bude časopis. *České vězeňství*. 1992, roč. 0, č. 0, s. 1. ISSN 1213-9297.
62. REDAKCE. Nové úkoly tiskových mluvčí. *České vězeňství* [online]. 2006, roč. 14, č. 3, [cit. 2008-04-19], s. 12. Dostupný z WWW: <<http://ad.vscr.cz/vscr/casopis/CV200603.pdf>>. ISSN 1213-9297.
63. REDAKCE. Výborně, chlapci. *České vězeňství* [online]. 2005, roč. 13, č. 6, [cit. 2008-05-05], s. 1. Dostupný z WWW: <<http://ad.vscr.cz/vscr/casopis/CV200506.pdf>>. ISSN 1213-9297.
64. *Ročenka Vězeňské služby České republiky 2006* [online]. Praha : Generální ředitelství Vězeňské služby České republiky, březen 2007 [cit. 2008-01-07], 60 s. Dostupný z WWW: <http://ad.vscr.cz/news_files/Statisticka_rocenka_VS_CR_2006.pdf>.
65. ROTH, J. *Mediální výchova v Čechách : tištěná media*. 1. vyd. Praha : Tutor, 2005. 118 s. ISBN 80-86700-25-9.
66. SASKOVÁ, E. Aby dobro zvítězilo a zlo bylo potrestáno. *České vězeňství* [online]. 2006, roč. 14, č. 3, [cit. 2008-05-07], s. 36. Dostupný z WWW: <<http://ad.vscr.cz/vscr/casopis/CV200603.pdf>>. ISSN 1213-9297.
67. SMÉKALOVÁ, P. *Veřejnost o českém vězeňství v roce 1996*. České Budějovice, 1997, 77 s. Diplomová práce na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity. Vedoucí diplomové práce Jaroslav Hála.

68. STRUHALOVÁ, M. *Výroční zpráva za rok 2006 : Výroční zpráva o poskytování informací dle zákona č. 106/1999 Sb ve Věznici Karviná za rok 2006* [online]. VS ČR, 2007, 2007-03-08 [cit. 2008-04-25]. Dostupný z WWW: <http://www.vscr.cz/clanky/?cl_id=157>.
69. SURYNEK, A.; KOMÁRKOVÁ, R.; KAŠPAROVÁ, E. *Základy sociologického výzkumu*. 1. vyd. Praha : Management Press, 2001. 160 s. ISBN 80-7261-038-4.
70. ŠPLÍCHAL, B. Máme zájem o vlastní profesi? *České vězeňství*. 1995, roč. 3, č. 1, s. 35.
71. ŠTYNCL, M. Návštěva věznice jako prevence kriminality. *České vězeňství* [online]. 2007, roč. 15, č. 1, [cit. 2008-04-17], s. 23. Dostupný z WWW: <<http://ad.vscr.cz/vscr/casopis/CV200701.pdf>>. ISSN 1213-9297.
72. TOMÁŠKOVÁ, M. *Mediální obraz českého vězeňství*. České Budějovice, 2006, 128 s. Diplomová práce na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity. Vedoucí diplomové práce Jaroslav Hála.
73. URBAN, L. Společnost, média a masová komunikace. In DUBSKÝ, J. *Sociologie médií a veřejného mínění*. 1. vyd. Praha : Vydavatelství PA ČR, 2006, s. 5-62. ISBN 80-7251-234-X.
74. VACEK, E. *Proč je třeba změnit pohled veřejnosti na institut trestu, zejména trestu odnětí svobody* [online]. VS ČR, 2001, 2001-03-08 [cit. 2008-04-29]. Dostupný z WWW: <http://www.vscr.cz/clanky/?cl_id=157>.
75. VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 3. vyd. Praha : Portál, 2004. 870 s. ISBN 80-7178-802-3.

76. VÁLEK, J. Auto plné hraček. *České vězeňství* [online]. 2006, roč. 14, č. 3, [cit. 2008-05-07], s. 27. Dostupný z WWW: <<http://ad.vscr.cz/vscr/casopis/CV200603.pdf>>. ISSN 1213-9297.
77. VEČERKA, K et al. *Občané o kriminalitě a prevenci: závěrečná zpráva z výzkumu veřejného mínění* [online]. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2007 [cit. 2008-04-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.ok.cz/iksp/docs/332.pdf>>. ISBN 978-80-7338-057-1.
78. VEIT, P. Jak zacházet s osobními údaji. *České vězeňství*. 2005, roč. 13, č. 3, s. 1. ISSN 1213-9297.
79. VERNER, P. *Mediální výchova : průřezové téma*. 1. vyd. Úvaly : Albra ; Praha : SPL – Práce, 2007. 106 s. ISBN 978-80-7361-045-5.
80. VESELÁ, J. *Sociologický výzkum a jeho techniky*. 1. vyd. Pardubice : Univerzita Pardubice, 1999. 54 s. ISBN 80-7194-188-3.
81. VRBA, B. *Výkon trestu odnětí svobody u nezaměstnaných vězňů a jeho rizika*. In *Evropské vězeňské systémy : Sborník referátů z mezinárodní konference Kroměříž 2004*. Praha : Vězeňská služba České republiky, 2004. s. 134-137. ISBN 80-239-3645-X.
82. VS ČR. *České vězeňství na konferenci o vězeňském tisku* [online]. VS ČR, 2008a, 2008-05-30 [cit. 2008-06-10]. Dostupný z WWW: <http://www.vscr.cz/clanky/?cl_id=873>.

83. VS ČR. Dynamická bezpečnost. In *ICEPS 2007* [online]. Praha : Vězeňská služba České republiky, 2008b, 2008-02-07 [cit. 2008-04-06]. Dostupný z WWW: <http://ad.vscr.cz/news_files/Dynamicka_bezpecnost-Dynamic_security.ppt>.

84. VS ČR. Výběr z výroční zprávy Věznice Kuřim za rok 2006 : další činnosti věznice[online]. VS ČR, 2007a, 2007-03-01 [cit. 2008-04-25]. Dostupný z WWW: <http://kurim.vscr.cz/clanky/?cl_id=106>.

85. VS ČR. Základní údaje [online]. VS ČR, 2007b, 2007-02-01 [cit. 2008-01-07]. Dostupný z WWW: <http://www.vscr.cz/clanky/?cl_id=460>.

86. Výroční zpráva o činnosti za rok 2004 [online]. Etické fórum ČR, 2005 [cit. 2008-05-07]. Dostupný z WWW: <http://www.etickeforumcr.cz/downloads/vyrocnizprava_2004.pdf>.

87. Výroční zpráva Vězeňské služby České republiky za rok 2006 [online]. Praha : Generální ředitelství Vězeňské služby České republiky, březen 2007 [cit. 2008-04-25], 53 s. Dostupný z WWW: <http://ad.vscr.cz/news_files/VyrocnizpravaVSCRzaR2006.pdf>.

88. Výroční zpráva Vězeňské služby České republiky za rok 2007 [online]. Praha : Generální ředitelství Vězeňské služby ČR, 2008 [cit. 2008-04-06]. Dostupný z WWW: <http://www.vscr.cz/clanky/?cl_id=828>.

89. Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon v platném znění

8. KLÍČOVÁ SLOVA

Časopis České vězeňství

Média

Public relations

Vězeňská služba České republiky

Vězeňství

9. PŘÍLOHY

Příloha 1: Záznamový arch dotazování

Příloha 2: Scénář polostandardizovaného rozhovoru

Příloha 1: Záznamový arch dotazování

Odpovědi na následující otázky jsou anonymní, budou použity pro diplomovou práci Bc. Ondřeje Bílého na Zdravotně sociální fakultě v Českých Budějovicích.

1) Od roku 1992 v naší republice vychází časopis České vězeňství, který se zabývá vězeňskou problematikou. Zaznamenali jste jeho existenci?

- a) Ano
- b) Ne

2) Četl(a) jste některé jeho vydání?

- a) Četl(a) jsem více vydání
- b) Četl(a) jsem jedno vydání
- c) Nečetl(a) jsem žádné vydání

3) Zajímáte se o situaci v českém vězeňství?

- a) Ano, sám(sama) informace vyhledávám
- b) Ano, ale sám(sama) informace nevyhledávám
- c) Ne

4) Víte, kde je možné získat informace o Vězeňské službě České republiky a českém vězeňství?

- a) Ano, v/na.....
- b) Ne

5) Byl(a) nebo jste v pracovním či služebním poměru u Vězeňské služby České republiky?

a) Ano

b) Ne

Příloha 2: Scénář polostandardizovaného rozhovoru

Odpovědi na následující otázky budou použity pro diplomovou práci Bc. Ondřeje Bílého na Zdravotně sociální fakultě v Českých Budějovicích s názvem Profilace časopisu České vězeňství.

- 1) Jak dlouho, a na jaké pozici pracujete/sloužíte ve Vězeňské službě České republiky?
- 2) Znáte časopis České vězeňství, a pokud ano, čtete ho?
- 3) Dokázal byste říci, jakým tématům se časopis věnuje?
- 4) Myslíte si, že se časopis od doby svého vzniku změnil?
- 5) Vidíte smysl existence časopisu?
- 6) Přispěl jste někdy článkem nebo reakcí do časopisu?
- 7) Měl by být časopis k dispozici veřejnosti?
- 8) Jak se podle vás dostávají informace o vězeňství k veřejnosti?